

ВІСНИК

Центральної виборчої комісії

№ 2 (23) • Вересень-Жовтень • 2012

Загальнодержавне офіційне,
нормативно-правове, інформаційне видання

Засновник і видавець: Центральна виборча комісія

Виходить щокварталу. Мова видання – українська. Видається
відповідно до Закону України «Про Центральну виборчу комісію»

Зареєстрований Державним комітетом телебачення і
радіомовлення України 20 вересня 2005 року
Свідоцтво про державну реєстрацію серії КВ № 10423

Редакційна колегія:

МАГЕРА А.Й.
(ГОЛОВА)

АСТАХОВА Т.В.
ДАВИДОВИЧ Я.В.
ДАНИЛЕВСЬКИЙ Ю.М.
ДОНЧЕНКО Ю.Г.
ЖИДЕНКО І.Г.
КІВАЛОВ С.В.
КЛЮЧКОВСЬКИЙ Ю.Б.
ЛУКАШ Т.Л.
МАРЦЕЛЯК О.В.
ОСАДЧУК О.К.
ОХЕНДОВСЬКИЙ М.В.
ПАЦУРКІВСЬКИЙ П.С.
РАЙКОВСЬКИЙ Б.С.
РЯБЕЦЬ М.М.
СУЯРКО С.М.
УСЕНКО-ЧОРНА Ж.І.
ЧУПАХІН О.М.
ШАПОВАЛ В.М.
ШВЕЦЬ Ю.В.
ШЕЛЕСТОВ О.М.
ШЕЛУДЬКО В.Є.
ШЕМШУЧЕНКО Ю.С.
ЯКИМЧУК М.К.

Головний редактор СЕРЕДА В.Я.

Адреса редакції:

01196, м. Київ, пл. Лесі Українки, 1, кімн. 303.
Тел.: 286-86-15; 256-81-77; 256-81-29

WEB-сторінка: www.cvk.gov.ua

Над номером працювали:
Дондик М.І., Луконіна В.О.,
Ляшко Л.П., Мазур Ю.О.,
Макарчук Є.А., Хівренко К.О.

Передрук опублікованих у «Віснику Центральної виборчої комісії» матеріалів чи використання зазначених у виданні відомостей дозволяється за умови обов'язкового посилання на джерело інформації. Факт подання автором матеріалів означає його згоду на їхнє опублікування після редагування.

Журнал може публікувати матеріали, не поділяючи точки зору автора. Редакція не несе відповідальності за недостовірну інформацію, подану автором.

Надруковано

Тираж 1700 прим.

ЗМІСТ

ВИБОРИ-2012

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- 5 **ПОРЯДОК**
здійснення відеоспостереження на
виборчих дільницях з використанням засобів
відеоспостереження, доступу та контролю за
функціонуванням системи відеоспостереження під
час проведення виборів народних депутатів України
- 8 **РОЗ'ЯСНЕННЯ**
щодо порядку внесення змін до складу окружних
та дільничних виборчих комісій з чергових виборів
народних депутатів України
- 11 **ПОРЯДОК**
надсилання до Центральної виборчої комісії
постанов окружних виборчих комісій з виборів
народних депутатів України, що становлять
публічний інтерес, для оприлюднення
- 13 **ПОРЯДОК**
тимчасової зміни місця голосування виборця без
зміни його виборчої адреси
- 16 **РОЗ'ЯСНЕННЯ**
щодо складення протоколів окружної
виборчої комісії про підсумки голосування
у загальнодержавному багатомандатному
виборчому окрузі в межах одномандатного
виборчого округу та в одномандатному виборчому
окрузі на виборах народних депутатів України
- 19 **ПОРЯДОК**
передачі до Центральної виборчої комісії
оперативної інформації про хід та підсумки
голосування у день голосування на виборах
народних депутатів України

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ

Жанна УСЕНКО-ЧОРНА

- 23 Фінансове та матеріально-технічне
забезпечення діяльності окружних
та дільничних виборчих комісій

Олександр ОСАДЧУК

- 26 Порядок розгляду скарг окружними
виборчими комісіями

Юлія ШВЕЦЬ

- 30 Правовий статус офіційних спостерігачів

Олександр ЧУПАХІН

- 32 Забезпечення заходів щодо підвищення
правової культури учасників виборчого процесу

Олександр СТЕЛЬМАХ

- 33 Списки виборців: технологія складання,
уточнення, внесення змін

Олексій ОСАДЧУК

- 36 Фінансування окружних виборчих комісій на підготовку та проведення виборів народних депутатів України

Микола НЕБОГАТИКОВ

- 37 Контроль за формуванням та використанням коштів виборчих фондів кандидатів у народні депутати України

Валерій СТРИГАНОВ

- 40 Інформаційно-аналітичне забезпечення виборчого процесу. Використання на виборчих дільницях засобів відеоспостереження
- 44 Запитання – відповіді. Консультації фахівців

ФІНАНСУВАННЯ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

Лариса ХОМУТОВА

- 49 Порядок фінансування окружних виборчих комісій

Ірина СОВ'ЯК-КРУКОВСЬКА

- 51 Порядок обслуговування окружних виборчих комісій в органах Державної казначейської служби України

Наталія ГАЙЧУК

- 53 Нарахування та сплата єдиного внеску та подання звітності окружними виборчими комісіями до органів Пенсійного фонду України

Антоніна КАРМАНЮК

- 56 Специфіка бухгалтерського обліку в окружних виборчих комісіях. Складання фінансової та бухгалтерської звітності

Микола НЕБОГАТИКОВ

- 60 Контроль за цільовим використанням коштів Державного бюджету України

ЗАСТОСУВАННЯ ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА

- 64 Практичні рекомендації з питань застосування виборчого законодавства для членів дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року
- 94 ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН основних організаційних заходів з підготовки і проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року

Шановні організатори виборів!

Цей випуск журналу «Вісник Центральної виборчої комісії» розрахований передусім на безпосередніх організаторів виборів на місцях, оскільки містить максимум свіжої інформації саме для членів окружних та дільничних виборчих комісій – роз'яснення з питань застосування виборчого законодавства, що не ввійшли до Збірника нормативно-правових актів Центральної виборчої комісії, матеріали семінару-наради з головами, заступниками голів та секретарями окружних виборчих комісій, а також семінару-наради з головними бухгалтерами ОВК, виступи та відповіді на ваші запитання членів Центральної виборчої комісії, керівників провідних управлінь та відділів Секретаріату Комісії.

А ще пропонуємо вам на допомогу практичні рекомендації з питань застосування виборчого законодавства для членів дільничних виборчих комісій, розробленого відповідно до рекомендацій експертів з питань практичного застосування виборчого законодавства з урахуванням досвіду проведення виборів в Україні.

Вивчайте, аналізуйте, застосовуйте!

Успіхів вам, шановні члени виборчих комісій, чесною і сумлінною виконання своїх обов'язків з метою забезпечення реалізації та захисту виборчих прав громадян України.

ВИБОРИ-2012

Організаційно-методичне забезпечення виборчого процесу

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ, ПРОЗОРОСТІ ТА ДЕМОКРАТИЧНОСТІ ВИБОРІВ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ 28 жовтня 2012 року

Цей Закон визначає порядок застосування відеоспостереження, відеозапису і трансляції зображення для спостереження за організацією проведення голосування та підрахунку голосів на звичайній виборчій дільниці під час проведення виборів народних депутатів України у день голосування 28 жовтня 2012 року.

Стаття 1. Встановити, що для підвищення рівня довіри суспільства до виборів, публічності та відкритості виборчого процесу, доступу громадськості до спостереження у режимі реального часу під час голосування і можливості отримання відеозапису підрахунку голосів виборців у приміщенні для голосування звичайної виборчої дільниці (далі – дільничної виборчої комісії) встановлюється система відеоспостереження, відеозапису і трансляції зображення (далі – система відеоспостереження), яка у передбаченому цим Законом порядку забезпечує збереження інформації, передачу зображення з дільниці для можливості його перегляду на відповідному веб-сайті у мережі Інтернет та подальшого збереження.

Вимога щодо встановлення системи відеоспостереження не поширюється на окружні виборчі комісії, дільничні виборчі комісії закордонних виборчих дільниць, спеціальні виборчі дільниці, а також на Центральну виборчу комісію.

Стаття 2. Застосування системи відеоспостереження дільничною виборчою комісією у день голосування та під час підрахунку голосів, крім випадків, передбачених статтею 1 цього Закону, є обов'язковим.

Стаття 3. Система відеоспостереження складається із не менш ніж двох веб-камер, які встановлюються у приміщенні для голосування дільничної виборчої комісії, засобів запису та збереження інформації, обробки даних для передачі зображення, передачі інформації на відповідний веб-сайт у мережі Інтернет.

Вимоги щодо конфігурації, а також технічне завдання на створення системи відеоспостереження затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням Центральної виборчої комісії.

Стаття 4. Дільнична виборча комісія забезпечує початок безперервного функціонування системи відео-

спостереження у день голосування для можливості передачі відеозображення з дільниці та його перегляду у режимі реального часу на відповідному веб-сайті у мережі Інтернет не пізніше початку підготовчого засідання відповідної дільничної виборчої комісії і припиняє функціонування у такому режимі після закінчення голосування.

Після закінчення голосування на виборчій дільниці і до підписання протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою «уточнений» та про повторний підрахунок голосів, дільнична виборча комісія забезпечує функціонування системи відеоспостереження у режимі відеозапису і збереження відеозображення. Матеріали відеоспостереження у даному випадку можуть надаватися за запитом у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

Стаття 5. Веб-камери повинні розташовуватися таким чином, щоб не порушувати таємницю волевиявлення виборців і забезпечити умови для вільного формування виборцем своєї волі та її вільного виявлення, одночасно забезпечуючи контроль виборців і громадськості за дотриманням процедури голосування і підрахунку виборчих бюлетенів.

Порядок здійснення відеоспостереження на виборчих дільницях, використання на виборчій дільниці засобів відеоспостереження, доступу та контролю за функціонуванням системи відеоспостереження встановлюється Центральною виборчою комісією.

Стаття 6. Трансляція відеозображення, отриманого за допомогою системи відеоспостереження з приміщення дільничної виборчої комісії під час голосування на виборчій дільниці, здійснюється на відповідному веб-сайті у мережі Інтернет. Рішення про створення такого веб-сайту приймається Центральною виборчою комісією.

Матеріали відеоспостереження зберігаються протягом одного року з дня офіційного оприлюднення результатів виборів народних депутатів України, після чого знищуються в установленому Центральною виборчою

комісією порядку. Порядок функціонування зазначеного веб-сайту встановлюється Центральною виборчою комісією.

Стаття 7. Після оприлюднення результатів виборів народних депутатів України програмно-апаратні комплекси систем відеоспостереження для спостереження за ходом виборчого процесу передаються виборчими комісіями органам місцевого самоврядування у порядку, визначеному Центральною виборчою комісією.

Стаття 8. Фінансування заходів, передбачених цим Законом, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Стаття 9. Повноваження щодо здійснення контролю за додержанням вимог цього Закону, виконання функцій розпорядника систем відеоспостереження покладаються на Центральну виборчу комісію.

Стаття 10. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. На товари, роботи і послуги, закупівля яких здійснюється для придбання, монтажу та забезпечення функціонування систем відеоспостереження на виборчих дільницях, дія Закону України «Про здійснення державних закупівель» не поширюється.

3. Кабінету Міністрів України:

1) за поданням Центральної виборчої комісії затвердити технічне завдання та конфігурацію створення системи відеоспостереження;

2) забезпечити в установленому порядку фінансування заходів, передбачених цим Законом;

3) забезпечити повне комплектування, тестування і функціонування систем відеоспостереження на всіх виборчих дільницях не пізніше ніж за 10 днів до дня голосування;

4) протягом трьох місяців внести пропозиції щодо подальшого використання систем відеоспостереження.

4. Центральній виборчій комісії:

1) затвердити і внести на розгляд Кабінету Міністрів України подання щодо обсягів фінансування видатків на реалізацію заходів щодо впровадження систем відеоспостереження;

2) привести свої акти у відповідність із цим Законом;

3) забезпечити прийняття актів, передбачених цим Законом.

Президент України

В. ЯНУКОВИЧ

м. Київ

5 липня 2012 року

№ 5175-VI

ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

від 7 вересня 2012 року № 815

Про створення веб-сайту в мережі Інтернет для трансляції відеозображення, отриманого за допомогою системи відеоспостереження з приміщення дільничної виборчої комісії звичайної виборчої дільниці під час голосування на виборах народних депутатів України 28 жовтня 2012 року

(із змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 21 вересня 2012 року № 1026)

Відповідно до частини першої статті 6 Закону України «Про особливості забезпечення відкритості, прозорості та демократичності виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року», керуючись статтями 11–13, частиною другою статті 27 Закону України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія п о с т а н о в л я є :

1. Створити в мережі Інтернет веб-сайт для трансляції відеозображення, отриманого за допомогою системи відеоспостереження з приміщення дільничної виборчої комісії звичайної виборчої дільниці під час голосування на виборах народних депутатів України 28 жовтня 2012 року.

2. Зареєструвати доменне ім'я <http://vybory2012.gov.ua> для зазначеного веб-сайту.

3. Цю постанову оприлюднити на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 13 вересня 2012 року № 892

ПОРЯДОК

здійснення відеоспостереження на виборчих дільницях з використанням засобів відеоспостереження, доступу та контролю за функціонуванням системи відеоспостереження під час проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року

1. Загальні положення

1.1. Цей Порядок відповідно до Закону України «Про особливості забезпечення відкритості, прозорості та демократичності виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року» (далі – Закон) регламентує питання здійснення відеоспостереження на виборчих дільницях з використанням засобів відеоспостереження, доступу та контролю за функціонуванням системи відеоспостереження під час проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року (далі – вибори депутатів).

1.2. Організація відеоспостереження в приміщеннях для голосування звичайних виборчих дільниць (далі – виборчі дільниці) здійснюється шляхом встановлення системи відеоспостереження, відеозапису і трансляції зображення (далі – система відеоспостереження), до складу якої входить програмно-апаратний комплекс (далі – ПАК), а також обладнання для утворення каналів зв'язку, що є власністю операторів зв'язку.

ПАК є сукупністю технічних пристроїв та програмних засобів (далі – засоби відеоспостереження), призначених для відеоспостереження за організацією проведення голосування та підрахунку голосів виборців у приміщенні для голосування на виборчій дільниці, запису, збереження відеозображення, обробки та передачі відеозображення для трансляції на веб-сайт у мережі Інтернет (<http://vybory2012.gov.ua>).

1.3. Система відеоспостереження застосовується з урахуванням вимог пункту 4 частини другої статті 11 Закону України «Про вибори народних депутатів України», Законів України «Про особливості забезпечення відкритості, прозорості та демократичності виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року», «Про доступ до публічної інформації» та «Про інформацію».

1.4. Система відеоспостереження застосовується в приміщеннях для голосування на всіх звичайних виборчих дільницях.

Вимога щодо встановлення системи відеоспостереження не поширюється на приміщення окружних виборчих комісій, дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць, спеціальних виборчих дільниць, а також Центральної виборчої комісії.

1.5. При вході до приміщення для голосування на виборчій дільниці, а також усередині цього приміщення на видному місці розміщуються таблички формату А4 з

написом «У приміщенні ведеться відеоспостереження».

1.6. Трансляція відеозображення, отриманого за допомогою системи відеоспостереження з приміщення для голосування на виборчій дільниці під час голосування на виборах депутатів, здійснюється на веб-сайті в мережі Інтернет, перехід на який може відбуватися також за допомогою гіперпосилання, розміщеного на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Трансляція відеозображення з приміщень для голосування на виборчих дільницях на веб-сайті в мережі Інтернет у безперервному режимі в день голосування на виборах депутатів розпочинається не пізніше початку підготовчого засідання виборчої комісії і триває до закінчення голосування на виборчій дільниці, але не раніше, як до 20 години.

1.7. Функціонування системи відеоспостереження у режимі відеозапису та збереження відеозображення під час підрахунку голосів здійснюється після закінчення голосування на виборчій дільниці і не може бути припинено раніше підписання протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою «Уточнений».

1.8. Матеріали відеоспостереження зберігаються протягом одного року з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів.

2. Вимоги до встановлення та використання на виборчій дільниці засобів відеоспостереження

2.1. ПАК складається з ноутбука, двох веб-камер, двох активних USB-подовжувачів, двох пасивних USB-подовжувачів, мережного подовжувача на 5 розеток, а також спеціальної металеві шафи та тросу безпеки (антивандальний захисний пристрій, що унеможливорює несанкціоноване вилучення ноутбука зі спеціальної металеві шафи), які замикаються ключами, спеціалізованого програмного забезпечення, інструкції користувача системи відеоспостереження. Крім веб-камер, усі технічні пристрої ПАК встановлюються в спеціальну металеву шафу, яка замикається ключем. У шафі також встановлюється телекомунікаційне обладнання, за допомогою якого організовується канал зв'язку.

2.2. На кожній виборчій дільниці технічними фахівцями встановлюється ПАК, здійснюються його налаштування та перевірка працездатності відповідно до інструкції користувача системи відеоспостереження.

Приймання ПАК, послуг з його встановлення, налагодження та розбирання здійснюються уповноваженими особами Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (далі – уповноважена особа) відповідно до укладеного між ними та Центральною виборчою комісією договору про відповідальне зберігання ПАК системи відеоспостереження.

Місце розташування ПАК у приміщенні для голосування на виборчій дільниці визначає уповноважена особа з урахуванням рекомендацій технічних фахівців, які встановлюють ПАК, вимог цього Порядку та розміщення джерела живлення (наявного чи запланованого) не далі ніж за 3 метри від нього.

ПАК встановлюється у спеціальну металеву шафу, яка після закінчення робіт зачиняється ключем. До дня проведення тестування системи відеоспостереження ключі від шафи та тросу безпеки зберігаються в уповноваженої особи.

2.3. Об'єктами відеоспостереження є:

- місця видачі виборцям виборчих бюлетенів і роботи зі списками виборців (веб-камера № 1);
- стаціонарні скриньки для голосування (веб-камера № 2).

У зоні видимості хоча б однієї із веб-камер розміщується табличка формату А4 з номерами відповідної звичайної виборчої дільниці та одномандатного виборчого округу, але вона не повинна створювати перешкод для функціонування системи відеоспостереження.

Засоби відеоспостереження встановлюються таким чином, щоб уникнути можливості здійснення контролю за волевиявленням виборця.

Забороняється вести відеоспостереження за місцями, призначеними для заповнення бюлетенів.

2.4. Після встановлення та налагодження ПАК у приміщенні для голосування на виборчій дільниці технічні фахівці та уповноважена особа складають технічний акт, в якому вказуються комплектність та працездатність ПАК.

Після цього забороняється переміщувати ПАК, змінювати фокусну відстань веб-камер, виконувати дії, що порушують постійне функціонування системи відеоспостереження, втручатися в процес запису, передачі або збереження записаної інформації.

Забороняється відключати живлення від ПАК до моменту його розбирання. Забезпечення збереження ПАК після його встановлення і налагодження покладається на органи внутрішніх справ України та уповноважених осіб, а також на місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

2.5. Не пізніше ніж за десять календарних днів до дня голосування проводиться тестування системи відеоспостереження. Уповноважена особа зобов'язана бути присутньою в приміщенні виборчої дільниці від початку і до кінця

проведення тестування. Перед початком проведення тестування уповноважена особа передає ключі від шафи, в якій розміщено ПАК, та тросу безпеки за актом приймання-передачі (додаток 1* до цього Порядку) голові (за його відсутності – заступнику голови) виборчої комісії. При здійсненні передачі перевіряється комплектність ПАК.

2.6. Забороняється вимикати систему відеоспостереження з моменту проведення її тестування.

2.7. З моменту передачі ключів уповноваженою особою виборчій комісії і до вимкнення ПАК (не раніше підписання протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою «Уточнений», та повернення ключів і ПАК уповноваженій особі за актом приймання-передачі (додаток 2* до цього Порядку) відповідальність за збереження цілісності ПАК покладається на голову (за його відсутності – заступника голови) виборчої комісії та органи внутрішніх справ України, а також на місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

2.8. Після завершення роботи системи відеоспостереження в приміщенні для голосування на виборчій дільниці ПАК розбирається технічними фахівцями в присутності уповноваженої особи, про що складається технічний акт.

3. Дії членів дільничної виборчої комісії щодо забезпечення функціонування системи відеоспостереження

3.1. Організація діяльності виборчої комісії, пов'язаної з використанням системи відеоспостереження на виборах депутатів:

1) кожна виборча комісія своїм рішенням визначає двох членів виборчої комісії, які забезпечують контроль за роботою технічних пристроїв та програмних засобів системи відеоспостереження (далі – члени ДВК – оператори ПАК);

2) усі дії членів ДВК – операторів ПАК до дня голосування, в день голосування на виборах депутатів та після закінчення голосування здійснюються відповідно до цього Порядку та вимог інструкції користувача системи відеоспостереження;

3) до завершення роботи системи відеоспостереження інформація про усі випадки відкриття спеціальної шафи (із зазначенням причини відкриття) і неполадки в роботі заноситься до журналу доступу до пристроїв ПАК (далі – журнал), за формою згідно з додатком 3 до цього Порядку. Журнал зберігається у сейфі в приміщенні виборчої дільниці.

Після складення та підписання виборчою комісією протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою «Уточнений», перед від'їздом голови (за його відсутності – заступника голови) виборчої комісії до окружної виборчої комісії з першим та другим примірниками відповідного протоколу журнал зберігається в шафі, в якій розміщено ПАК.

* Див. Додатки на офіційному сайті Центральної виборчої комісії.

Члени ДВК – оператори ПАК мають право знайомитися зі змістом журналу. У разі відкриття шафи голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії оголошує присутнім про відкриття шафи і дії членів виборчої комісії, у тому числі у зв'язку з вказівками технічних фахівців;

4) ключ від спеціальної шафи, в якій розміщено ПАК, постійно зберігається у голови (за його відсутності – заступника голови) виборчої комісії. У разі необхідності відкриття/закриття спеціальної шафи, в якій розміщено ПАК:

– за вказівкою голови (за його відсутності – заступника голови) виборчої комісії члени ДВК – оператори ПАК відкривають спеціальну шафу, в якій розміщено ПАК, про що роблять відповідний запис у журналі;

– ключ від шафи члени ДВК – оператори ПАК отримують від голови (за його відсутності – заступника голови) виборчої комісії;

– після завершення необхідних робіт члени ДВК – оператори ПАК зачиняють і опечатують шафу, в якій розміщено ПАК, про що роблять відповідний запис у журналі, та передають ключ від шафи голові (за його відсутності – заступнику голови) виборчої комісії.

3.2. Організація діяльності виборчої комісії, пов'язаної з використанням ПАК під час проведення тестування системи відеоспостереження:

1) не пізніше ніж за десять днів до дня голосування члени виборчої комісії беруть участь у тестовому запуску системи відеоспостереження;

2) у приміщенні виборчої дільниці під час тестового запуску системи відеоспостереження мають право бути присутніми члени виборчої комісії, кандидати у народні депутати України, уповноважені особи партій, довірені особи кандидатів, офіційні спостерігачі від політичних партій, кандидати у народні депутати України від яких зареєстровані у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, кандидатів у народні депутати України в одномандатному виборчому окрузі, громадських організацій, офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій (у порядку, визначеному статтею 34 Закону України «Про вибори народних депутатів України»), а також технічні фахівці та уповноважені особи;

3) після проведення тестування системи відеоспостереження спеціальна шафа зачиняється, а ключ передається голові (за його відсутності – заступнику голови) виборчої комісії.

3.3. Організація діяльності виборчої комісії, пов'язаної з використанням ПАК у день голосування (до закінчення голосування):

1) голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії перед початком її підготовчого засідання дає вказівку членам ДВК – операторам ПАК провести перевірку стану ПАК відповідно до інструкції користувача системи відеоспостереження, а у разі необхідності – включити його та запустити режим запису;

2) перед початком підготовчого засідання голова

(за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії повідомляє присутніх, що в приміщенні виборчої дільниці ведеться відеоспостереження.

3.4. Дії виборчої комісії, пов'язані з використанням ПАК після закінчення голосування:

1) у приміщенні для голосування на виборчій дільниці після його закінчення (але не раніше 20 години) члени виборчої комісії переставляють столи, за якими здійснюються підрахунок і погашення невикористаних виборчих бюлетенів та безпосередній підрахунок голосів виборців, таким чином, щоб вони знаходилися у зоні видимості веб-камери № 1 та займали значну частину зображення.

При цьому стаціонарні скриньки для голосування повинні залишатися в зоні видимості не менш як однієї веб-камери. Члени ДВК – оператори ПАК на моніторі системи відеоспостереження контролюють правильність такої перестановки;

2) після проведення підсумкового засідання виборчої комісії і підписання протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії демонструє у бік веб-камери № 1 кожен сторінку першого примірника протоколу виборчої комісії, при цьому максимально близько підходить до неї (але не ближче ніж за 50 см);

3) після завершення процедури видачі копій протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії від'їжджає до окружної виборчої комісії з першим та другим його примірниками.

Членам ДВК – операторам ПАК забороняється вмикати систему відеоспостереження чи виконувати будь-які дії, які призведуть до припинення функціонування системи відеоспостереження;

4) при прийнятті рішення про складення протоколу виборчої комісії з поміткою «Уточнений» члени виборчої комісії виконують встановлені законодавством процедури, пов'язані зі складенням вказаного протоколу. Після їх завершення голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії і члени ДВК – оператори ПАК здійснюють дії відповідно до підпунктів 2, 3 пункту 3.4 цього Порядку;

5) після того, як окружна виборча комісія прийме протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з поміткою «Уточнений», голова (за його відсутності – заступник голови) виборчої комісії повертається до дільничної виборчої комісії та невідкладно передає ключі та ПАК уповноваженій особі.

Усі дії безпосередньо з ПАК члени ДВК – оператори ПАК здійснюють відповідно до інструкції користувача системи відеоспостереження.

3.5. У разі відсутності або відключення напруги в електричній мережі в день голосування та під час підрахунку голосів виборців складається відповідний акт, який підписують усі присутні члени виборчої комісії, але не менше ніж дві третини від її складу.

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо порядку внесення змін до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року

Це Роз'яснення розроблено з метою забезпечення однакового застосування окремих положень Закону України «Про вибори народних депутатів України» (далі – Закон) щодо порядку внесення змін до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року (далі – виборчі комісії).

1. Порядок та підстави дострокового припинення повноважень усього складу виборчої комісії або члена комісії

1.1. Повноваження усього складу виборчої комісії можуть бути достроково припинені виборчою комісією, яка її утворила, за власною ініціативою або на підставі рішення суду в разі систематичного порушення чи одноразового грубого порушення комісією Конституції України та законів України.

1.2. Дострокове припинення повноважень усього складу виборчої комісії не є ліквідацією цієї комісії.

1.3. Повноваження члена виборчої комісії припиняються достроково виборчою комісією, яка її утворила, з моменту виникнення або виявлення відповідних обставин у зв'язку з:

1) припиненням його громадянства України;
2) реєстрацією його кандидатом у народні депутати України або кандидатом у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;

3) реєстрацією його представником політичної партії у Центральній виборчій комісії, офіційним спостерігачем, уповноваженою особою політичної партії, довіреною особою кандидата у народні депутати України або довіреною особою кандидата у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидата у депутати місцевої ради чи кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, представником, уповноваженою особою місцевої організації політичної партії, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;

4) входженням його до складу іншої виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів народних депутатів України або депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та

сільських, селищних, міських голів, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами народних депутатів України;

5) відмовою скласти присягу члена комісії;

6) набранням щодо нього законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян;

7) виявленням обставин наявності судимості за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину чи злочину проти виборчих прав громадян, якщо така судимість не знята або не погашена;

8) визнанням його недієздатним;

9) його смертю.

Рішення про припинення повноважень члена виборчої комісії з підстав, зазначених у підпунктах 1–4, 6–9 цього пункту, приймається комісією, яка утворила відповідну комісію, після отримання документа (повідомлення), який встановлює (підтверджує) відповідний факт.

Повноваження члена виборчої комісії з підстави, зазначеної у підпункті 5 цього пункту, припиняються у разі відмови особи поставити свій підпис під текстом присяги на засіданні виборчої комісії або неприбуття такої особи на перші два засідання виборчої комісії після його включення до складу цієї комісії, про які його належним чином повідомлено (листом, телеграмою, телефонограмою, факсограмою тощо).

У випадку неприбуття такої особи на перші два засідання виборчої комісії після його включення до складу цієї комісії, рішення про дострокове припинення повноважень члена виборчої комісії приймається виборчою комісією, яка утворила відповідну комісію, після отримання витягів з протоколів засідань комісії, на яких розглядалося питання про складення присяги члена комісії та був встановлений відповідний факт.

1.4. Повноваження члена виборчої комісії припиняються достроково з моменту прийняття рішення про дострокове припинення його повноважень виборчою комісією, яка її утворила, у зв'язку з:

1) особистою заявою про складення повноважень члена комісії;

2) внесенням подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії;

3) вибуттям на період включно до дня голосування за межі України або країни, на території якої утворено

закордонну виборчу дільницю, що тягне за собою неможливість виконувати обов'язки члена комісії;

4) порушенням присяги члена комісії, що виявилося як систематичне невиконання покладених на нього обов'язків, засвідченим не менш як двома рішеннями з цього приводу виборчої комісії, до складу якої він входить;

5) одноразовим грубим порушенням законодавства України про вибори, встановленим рішенням суду або рішенням виборчої комісії вищого рівня.

1.5. Особа, яка подала заяву про складення повноважень, продовжує виконувати обов'язки члена виборчої комісії до моменту прийняття рішення про дострокове припинення її повноважень комісією, яка утворила відповідну комісію.

1.6. Якщо член виборчої комісії порушує присягу члена комісії, що виявляється як систематичне невиконання покладених на нього обов'язків, відповідна виборча комісія може звернутися до виборчої комісії, яка її утворила, з мотивованим поданням про дострокове припинення його повноважень, що вноситься за підписом голови, заступника голови виборчої комісії та засвідчується печаткою комісії. До подання додається не менш як два рішення відповідної виборчої комісії про невиконання членом цієї комісії покладених на нього обов'язків.

Таке подання підлягає обов'язковому розгляду виборчою комісією, яка утворила відповідну виборчу комісію, протягом трьох днів, а внесене напередодні дня голосування – не пізніше останнього дня перед днем голосування.

1.7. Виборча комісія, яка достроково припинила повноваження усього складу виборчої комісії, окремого члена виборчої комісії, не пізніше наступного дня повідомляє про це суб'єктів, за поданням яких до складу комісії було включено осіб, повноваження яких достроково припинено, шляхом надсилання зазначеним суб'єктам рішення (витягу з рішення) виборчої комісії щодо дострокового припинення повноважень усього складу виборчої комісії або окремого члена виборчої комісії.

1.8. Припинення повноважень члена виборчої комісії з підстав, зазначених у пункті 1.3, підпунктах 1, 3–5 пункту 1.4 цього Роз'яснення, передбачає включення до складу цієї виборчої комісії іншої кандидатури замість вибулої лише у разі зменшення кількісного складу виборчої комісії нижче від мінімальних меж, встановлених відповідно частиною першою статті 27 або частинами другою, третьою статті 28 Закону.

1.9. Відповідно до частин сьомої, восьмої статті 37 Закону у разі дострокового припинення повноважень члена виборчої комісії в останній день перед днем голосування у зв'язку з внесенням подання про заміну такого члена комісії рішення про дострокове припинення повноважень члена виборчої комісії приймається одночасно з рішенням про включення до складу

відповідної виборчої комісії іншої особи від того ж суб'єкта подання.

1.10. У разі внесення подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії (підпункт 2 пункту 1.4 цього Роз'яснення), виборча комісія, яка її утворила, одночасно з достроковим припиненням повноваження члена виборчої комісії включає до складу відповідної виборчої комісії іншу особу, замість вибулої, в порядку, встановленому Законом та розділом 3 цього Роз'яснення.

У разі надходження до виборчої комісії, яка утворила комісію, подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії, та за наявності заяви такого члена комісії про складення повноважень члена комісії, повноваження такого члена комісії припиняються відповідно до пункту 2 частини третьої статті 37 Закону та підпункту 2 пункту 1.4 цього Роз'яснення.

2. Порядок затвердження нового складу виборчої комісії або включення до складу виборчої комісії інших осіб замість тих, повноваження яких достроково припинено

2.1. У разі дострокового припинення повноважень усього складу виборчої комісії відповідна виборча комісія вищого рівня не пізніше як на третій день з дня припинення повноважень комісії, але не пізніше останнього дня перед днем голосування, затверджує новий склад виборчої комісії у порядку, встановленому Законом та цим Роз'ясненням.

2.2. У разі дострокового припинення повноважень члена виборчої комісії, що призвело до зменшення кількісного складу виборчої комісії нижче від мінімальних меж, встановлених для окружних виборчих комісій частиною першою статті 27 Закону, для дільничних виборчих комісій – частинами другою, третьою статті 28 Закону, відповідна виборча комісія, яка утворила цю виборчу комісію, не пізніше як на третій день з дня припинення його повноважень, але не пізніше останнього дня перед днем голосування, включає до її складу інших осіб замість цього члена виборчої комісії та членів цієї комісії, повноваження яких на цей час припинено, із тим, щоб кількісний склад такої виборчої комісії відповідав її мінімальній кількості (був не меншим) відповідно для:

- 1) окружних виборчих комісій – 12 осіб;
- 2) дільничних виборчих комісій звичайних, спеціальних та закордонних виборчих дільниць:
 - великих – 18 осіб;
 - середніх – 14 осіб;
 - малих – 10 осіб;
 де кількість виборців не перевищує п'ятдесяти осіб – 4 особи.

2.3. При виникненні обставин, зазначених у пунк-

тах 2.1, 2.2 цього Роз'яснення, до складу виборчої комісії включаються інші особи замість вибулих за поданням суб'єктів, зазначених у пункті 2 частини другої статті 27 (політичні партії – суб'єкти виборчого процесу) або частині четвертої статті 28 Закону (політичні партії, депутатські фракції яких зареєстровані в Апараті Верховної Ради України поточного скликання, політичні партії – суб'єкти виборчого процесу та кандидати у депутати у відповідному виборчому окрузі), представники яких увійшли до складу відповідних виборчих комісій при їх утворенні.

Відповідні подання вносяться за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 23 березня 2012 року № 55 «Про форми подань щодо кандидатур до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року» зі змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 17 травня 2012 року № 86.

2.4. До подання додаються заяви осіб (до складу окружної виборчої комісії – написані власноручно), запропонованих до складу виборчої комісії, про згоду на участь у роботі комісії від відповідного суб'єкта подання.

2.5. Технічні описки та неточності, допущені у поданні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур. Про виявлення таких описок і неточностей виборча комісія невідкладно повідомляє відповідного суб'єкта подання. Зазначені описки та неточності можуть бути виправлені шляхом внесення уточненого подання стосовно відповідних кандидатур не пізніше наступного дня після дня отримання вказаного повідомлення, а щодо подання, внесенного напередодні дня голосування, – не пізніше останнього дня перед днем голосування. Якщо уточнене подання не надійшло у цей строк, відповідні кандидатури відхиляються.

3. Порядок заміни члена виборчої комісії у зв'язку з внесенням відповідного подання про його заміну

3.1. У разі внесення до відповідної виборчої комісії вищого рівня подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії, така виборча комісія не пізніш як на третій день з дня припинення повноважень члена комісії, але не пізніш останнього дня перед днем голосування, одночасно з достроковим припиненням його повноважень включає до складу відповідної виборчої комісії іншу кандидатуру, внесена на заміну тим самим суб'єктом подання.

У разі дострокового припинення повноважень члена комісії, призначеного на посаду голови, заступника голови чи секретаря комісії, інша кандидатура, внесена на його заміну, включається до складу комісії з одночасним призначенням на відповідну керівну посаду.

3.2. Подання про заміну члена виборчої комісії суб'єктом, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії, може вноситися у будь-який час після затвердження складу комісії.

У поданні зазначаються номер одномандатного виборчого округу (виборчої дільниці), прізвище, ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності), повноваження якого пропонується припинити, та відомості про особу, кандидатура якої подається на заміну до складу виборчої комісії, з урахуванням форм подань до складу комісій, встановлених постановою Центральної виборчої комісії від 23 березня 2012 року № 55 «Про форми подань щодо кандидатур до складу окружних та дільничних виборчих комісій з чергових виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року» зі змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 17 травня 2012 року № 86.

3.3. До подання додається заява особи (до складу окружної виборчої комісії – написана власноручно), запропонованої до складу виборчої комісії, про згоду на участь у її роботі від відповідного суб'єкта подання.

3.4. Технічні описки та неточності, допущені у поданні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур. Про виявлення таких описок і неточностей виборча комісія невідкладно повідомляє відповідного суб'єкта подання. Зазначені описки та неточності можуть бути виправлені шляхом внесення уточненого подання стосовно відповідних кандидатур не пізніше наступного дня після дня отримання вказаного повідомлення, а щодо подання, внесеного напередодні дня голосування – не пізніше останнього дня перед днем голосування. Якщо уточнене подання не надійшло у цей строк, відповідні кандидатури відхиляються.

4. Порядок дострокового припинення повноважень голови, заступника голови та секретаря виборчої комісії

4.1. У разі подання особою, яка є відповідно головою, заступником голови, секретарем виборчої комісії, особистої заяви про складення повноважень члена виборчої комісії, така особа продовжує виконувати свої обов'язки до моменту прийняття рішення про дострокове припинення її повноважень виборчою комісією, що утворила відповідну виборчу комісію.

У разі подання особою, яка є головою, заступником голови, секретарем виборчої комісії, власноручно написаної заяви про складення своїх повноважень відповідно голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії без припинення членства в комісії, така особа продовжує виконувати свої обов'язки до моменту прийняття відповідною виборчою комісією, що утворила цю виборчу комісію, рішення про її заміну та призначення в установленому порядку нового голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії.

4.2. У разі якщо голова, заступник голови або секретар виборчої комісії систематично не виконує покладені на нього обов'язки, відповідна виборча комісія може звернутися до виборчої комісії, яка її утворила, з мотивованим поданням про його заміну, якщо за це проголосували не менше двох третин членів складу комісії. Подання вноситься за підписом голови, заступника голови виборчої комісії або головуючого на відповідному засіданні виборчої комісії та засвідчується печаткою цієї комісії. До подання додаються не менш як два рішення виборчої комісії про невиконання головою, заступником голови чи секретарем цієї комісії покладених на нього обов'язків, а також витяг з протоколу засідання виборчої комісії, на якому розглядалося питання про внесення такого подання.

4.3. Заява чи подання підлягають обов'язковому розгляду виборчою комісією, яка утворила відповідну виборчу комісію, не пізніш як на третій день з дня надходження такої заяви або подання, але не пізніш останнього дня перед днем голосування.

Рішення про заміну голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії не тягне за собою припинення повноважень цих осіб як членів відповідної виборчої комісії.

На посаду голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії відповідна виборча комісія вищого рівня призначає іншу особу зі складу цієї виборчої комісії. При цьому повинні бути додержані вимоги Закону щодо призначення голови, заступника голови та секретаря від різних суб'єктів подання.

4.4. Особа, включена до складу окружної чи дільничної виборчої комісії звичайної та/або спеціальної виборчої дільниці за поданням голови виборчої комісії вищого рівня, а до складу дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці – за поданням Міністерства закордонних справ України, не може бути призначена на керівну посаду у виборчій комісії, крім випадків відсутності кандидатур на таку посаду від інших суб'єктів подання.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 3 вересня 2012 року № 733

ПОРЯДОК

надсилання до Центральної виборчої комісії постанов окружних виборчих комісій з виборів народних депутатів України, що становлять публічний інтерес, для оприлюднення

Цей Порядок розроблено з метою виконання вимоги Закону України «Про вибори народних депутатів України» (далі – Закон) щодо оприлюднення рішень окружних виборчих комісій з виборів народних депутатів України (далі – окружна виборча комісія), що становлять публічний інтерес, на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії та визначає процедуру надсилання відповідних рішень Центральної виборчої комісії.

1. Відповідно до частини третьої статті 13 Закону рішення окружних виборчих комісій, які стосуються виборчого процесу та становлять публічний інтерес, оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Разом з тим, згідно з частиною п'ятою статті 35 Закону постанова, прийнята окружною виборчою комісією, вивіщується на стенді офіційних матеріалів комісії для загального ознайомлення не пізніше ранку наступного дня після дня її прийняття, а прийнята напередодні дня голосування, у день голосування та під час підрахунку голосів, встановлення підсумків голосування, – не пізніш як через чотири години після завершення засідання виборчої комісії. Копія постанови, прийнятої окружною виборчою комісією, засвідчена підписом голови виборчої комісії чи його заступника і секретаря виборчої комісії та скріплена печаткою ви-

борчої комісії, видається суб'єкту виборчого процесу, якого вона стосується, на його вимогу, не пізніше ніж через чотири години після її прийняття, а прийнята напередодні дня голосування та в день голосування – невідкладно.

Таким чином, за змістом зазначених норм Закону у разі, якщо рішення окружної виборчої комісії зачіпає інтереси невизначеного кола суб'єктів виборчого процесу, тобто становить публічний інтерес, відповідне рішення підлягає надсиланню до Центральної виборчої комісії для оприлюднення на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

2. З урахуванням повноважень окружних виборчих комісій, визначених Законом, рішеннями окружних виборчих комісій, що становлять публічний інтерес, є рішення з питань:

– здійснення в межах відповідного одномандатного виборчого округу контролю за додержанням і однаковим застосуванням законодавства про вибори народних депутатів України виборцями, дільничними виборчими комісіями та їх членами, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, посадовими і службовими особами цих органів, підприємствами, закладами, установами, організаціями та їх посадовими особами, засобами масової інформації, їх власниками, посадовими особами та творчими працівниками, кандидатами у на-

родні депутати України, політичними партіями, їх представниками та уповноваженими особами, довіреними особами кандидатів у депутати в одномандатних виборчих округах, офіційними спостерігачами, громадськими організаціями;

– контролю за діяльністю місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення приміщеннями для голосування, транспортом, засобами зв'язку, обладнанням, розгляду в межах своєї компетенції, а також матеріально-технічного забезпечення проведення виборів народних депутатів України на території одномандатного виборчого округу;

– заслуховування інформації дільничних виборчих комісій, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо підготовки і проведення виборів;

– утворення спеціальних виборчих дільниць, що існують на тимчасовій основі;

– за результатами розгляду скарг;

– проведення повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та (або) одномандатному виборчому окрузі;

– визнання голосування на виборчій дільниці недійсним у випадках, передбачених Законом.

3. Рішення окружної виборчої комісії, що становить публічний інтерес, так само як і інші рішення комісії, оформляються у формі постанови відповідно до вимог частин третьої, четвертої статті 35 Закону та постанови Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 350 «Про порядок ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів» (із змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 19 січня 2012 року № 4).

4. До Центральної виборчої комісії надсилаються копії постанов окружної виборчої комісії, що становлять публічний інтерес, а їх оригінали залишаються в окружній виборчій комісії та зберігаються до дня передачі нею в установлених порядку та строки виборчої документації до архівної установи.

5. Копія постанови окружної виборчої комісії, що становить публічний інтерес та підлягає надсиланню до Центральної виборчої комісії, разом з відповідним додатком (за наявності) засвідчується підписом голови окружної виборчої комісії чи його заступника (у разі їх відсутності – головуючого на засіданні) та секретаря цієї комісії (у разі його відсутності – секретаря засідання), скріплюється печаткою відповідної окружної виборчої комісії та запаковується в один конверт (пакет, бандероль) разом із засвідченим печаткою комісії окремим описом, у якому зазначаються реквізити усіх вкладених документів та кількість аркушів кожного з них. Копія відповідного опису залишається в комісії.

6. Копія постанови окружної виборчої комісії на паперовому носії, оформлена та запакована належним чином, надсилається до Центральної виборчої комісії не пізніше наступного дня після дня її прийняття, а у разі прийняття цієї постанови напередодні, в день або після дня голосування – невідкладно. Копії постанов окружної виборчої комісії надсилаються через Державне підприємство спеціального зв'язку.

7. Відповідальність за надсилання до Центральної виборчої комісії копій постанов окружних виборчих комісій, передбачених цим Порядком, покладається на голову та секретаря окружної виборчої комісії.

8. Центральна виборча комісія забезпечує оприлюднення отриманих від окружних виборчих комісій копій постанов цих комісій, що становлять публічний інтерес, у порядку, встановленому для розміщення матеріалів на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 13 вересня 2012 року № 893

ПОРЯДОК

тимчасової зміни місця голосування виборця без зміни його виборчої адреси *

(із змінами, внесеними постановою Центральної виборчої комісії від 22 вересня 2012 р. № 1046)

I. Загальні положення

1.1. Цей Порядок розроблено з метою забезпечення тимчасової зміни місця голосування виборця без зміни його виборчої адреси на період проведення виборів Президента України, народних депутатів України, всеукраїнського референдуму, однакового застосування органами ведення Державного реєстру виборців (далі – органи ведення Реєстру) законодавства України про ви-

бори та референдуми під час приймання та розгляду звернень громадян про тимчасову зміну місця голосування.

1.2. Положення частини третьої статті 7 Закону України «Про Державний реєстр виборців» не поширюються на вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, місцеві референдуми.

* Див. Додатки на офіційному сайті Центральної виборчої комісії.

1.3. Тимчасова зміна місця голосування громадянина України, який має право голосу на виборах або референдумі (далі – виборець), передбачає зміну виборчої дільниці (дільниці для голосування), до якої виборець відноситься за його виборчою адресою, на іншу виборчу дільницю (дільницю для голосування) без зміни його виборчої адреси.

II. Приймання звернень громадян про тимчасову зміну місця голосування

2.1. Заява про тимчасову зміну місця голосування виборця (далі – заява) приймається органом ведення Реєстру:

за вказаним у заяві місцем перебування виборця в день виборів (повторного голосування), референдуму чи місцезнаходженням виборчої дільниці, дільниці для голосування, яку він просить визначити місцем його голосування;

за виборчою адресою заявника, яка визначається відповідно до статті 8 Закону України «Про Державний реєстр виборців».

2.2. Заява виборця, виборча адреса якого знаходиться за межами України, та який перебуватиме в день виборів Президента України (повторного голосування), всеукраїнського референдуму на території України, приймається органом ведення Реєстру за вказаним у заяві місцем перебування чи місцезнаходженням виборчої дільниці, дільниці для голосування, яку він просить визначити місцем його голосування, або органом ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

2.3. Заява виборця, який проживає чи перебуває в Україні, та перебуватиме в день виборів Президента України (повторного голосування), виборів народних депутатів України, всеукраїнського референдуму за її межами, приймається органом ведення Реєстру за виборчою адресою заявника або органом ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

2.4. Заява виборця, виборча адреса якого знаходиться за межами України, з проханням тимчасово змінити місце його голосування на виборах Президента України (повторному голосуванні), виборах народних депутатів України, всеукраїнському референдумі на іншу закордонну виборчу дільницю (дільницю для голосування), приймається органом ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

Виборець, який проживає чи перебуває за межами України, може за власною ініціативою звернутися до відповідної закордонної дипломатичної установи України щодо зміни його виборчої адреси в порядку, встановленому статтею 20 Закону України «Про Державний реєстр виборців».

2.5. У заяві зазначаються ідентифікаційні персональні дані виборця, які однозначно визначають його особу: прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові, дата

та місце народження, його виборча адреса, а також мотивування необхідності тимчасової зміни місця голосування та адреса, де він перебуватиме в день виборів (повторного голосування) або референдуму, чи номер виборчої дільниці (дільниці для голосування), яку він просить визначити місцем його голосування, із зазначенням виборчого округу та його номера (за наявності).

До заяви додаються документи (копії документів), які підтверджують необхідність тимчасової зміни місця голосування виборця без зміни виборчої адреси. У разі якщо до заяви додаються копії документів, їх оригінали пред'являються органу ведення Реєстру для перевірки вірності цих копій.

2.6. Орган ведення Реєстру сприяє громадянам у визначенні виборчої дільниці (дільниці для голосування) та при поданні ними заяви надає необхідну правову допомогу.

2.7. З метою надання правової допомоги виборцям орган ведення Реєстру розміщує у спеціально відведеному місці примірний зразок заяви (додаток 2).

Недотримання примірного зразка заяви не є підставою для відмови в її прийнятті.

2.8. При поданні заяви громадянин пред'являє документ, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України, – паспорт громадянина України або тимчасове посвідчення громадянина України (якщо особа нещодавно набула громадянства України).

2.9. Вказані в заяві відомості перевіряються органом ведення Реєстру щодо їх повноти та відповідності даним документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України.

2.10. Якщо заява не містить даних, необхідних для прийняття відповідного рішення, та неможливо усунути ці недоліки під час її приймання, вона невідкладно повертається громадянину з відповідними роз'ясненнями.

2.11. Заява в день її подання реєструється органом ведення Реєстру в журналі реєстрації звернень виборців (осіб).

III. Порядок розгляду звернень громадян про тимчасову зміну місця голосування

3.1. Заява розглядається органом ведення Реєстру невідкладно, але не раніше дня початку відповідного виборчого процесу чи процесу референдуму та не пізніше ніж за п'ять днів до дня голосування.

3.2. Під час розгляду заяви орган ведення Реєстру перевіряє, чи включений заявник до Державного реєстру виборців (далі – Реєстр).

У ході перевірки включення особи до Реєстру орган ведення Реєстру з'ясовує, чи не було змінено місце голосування заявника на зазначених у заяві виборах або референдумі.

3.3. У разі включення громадянина до Реєстру орган ведення Реєстру встановлює, чи має він право голосу на відповідних виборах або референдумі.

Наявність права голосу на виборах або референдумі встановлюється відповідно до Конституції України та Законів України «Про вибори Президента України», «Про вибори народних депутатів України», «Про всеукраїнський та місцеві референдуми».

3.4. Для встановлення наявності в заявника права голосу на виборах Президента України, народних депутатів України, всеукраїнському референдумі орган ведення Реєстру перевіряє:

- належність до громадянства України;
- досягнення вісімнадцяти років;

- відсутність у записі Реєстру стосовно заявника службової відмітки про визнання його недієздатним.

3.5. Орган ведення Реєстру під час розгляду заяв виборців про тимчасову зміну місця голосування на період проведення виборів народних депутатів України повинен враховувати положення частини третьої статті 1, частин першої, другої статті 18 Закону України «Про вибори народних депутатів України», згідно з якими вибори народних депутатів України здійснюються за змішаною (пропорційно-мажоритарною) системою (у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі та у 225 одномандатних виборчих округах). При цьому одномандатні виборчі округи утворюються з приблизно рівною кількістю виборців у кожному окрузі. Відхилення кількості виборців в одномандатному виборчому окрузі не може перевищувати дванадцяти відсотків орієнтовної середньої кількості виборців в одномандатних виборчих округах.

Згідно з частиною третьою статті 19 вказаного Закону виборчі дільниці утворюються з чисельністю від двадцяти до двох тисяч п'ятисот виборців.

Орган ведення Реєстру може змінити місце голосування виборця на іншу звичайну виборчу дільницю з виборів народних депутатів України в межах одномандатного виборчого округу, до якого такий виборець відноситься на підставі відомостей Реєстру про його виборчу адресу (крім членів окружних та дільничних виборчих комісій). У разі необхідності орган ведення Реєстру може перевіряти відомості про виборця шляхом звернення до відповідного органу Міністерства внутрішніх справ України.

Згідно з частиною третьою статті 41 Закону України «Про вибори народних депутатів України» члени окружних та дільничних виборчих комісій не раніше дня утворення відповідної виборчої комісії та не пізніше як за п'ять днів до дня голосування подають до органу ведення Реєстру за місцезнаходженням відповідної виборчої дільниці або за своєю виборчою адресою заяву про тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси відповідно до частини третьої статті 7 Закону України «Про Державний реєстр виборців». Члени окружних виборчих комісій включаються до списку виборців на виборчій дільниці, найбільш наближеній до місця знаходження відповідної окружної виборчої комі-

сії. Члени дільничних виборчих комісій включаються до списку виборців на виборчій дільниці, де вони включені до складу виборчої комісії.

До заяви члена виборчої комісії про тимчасову зміну місця голосування додається копія відповідного посвідчення (оригінал пред'являється органу ведення Реєстру) або копія рішення про утворення відповідно окружної чи дільничної виборчої комісії/рішення про зміни в складі виборчої комісії.

У разі проведення в одномандатному виборчому окрузі повторного голосування чи повторних або проміжних виборів депутата орган ведення Реєстру може тимчасово змінити місце голосування виборцю, якщо його виборча адреса належить до території одномандатного виборчого округу, в якому проводяться такі вибори (повторне голосування), та виборча дільниця, яку він просить визначити місцем його голосування, розташована на території цього одномандатного виборчого округу.

IV. Прийняття органом ведення Реєстру рішення за результатами розгляду заяви про тимчасову зміну місця голосування

4.1. Якщо за результатами розгляду заяви встановлено її обґрунтованість та наявність підтверджуючих документів, заявник включений до Реєстру і має право голосу на відповідних виборах або референдумі, керівник органу ведення Реєстру видає з дотриманням вимог цього Порядку наказ про тимчасову зміну місця голосування виборця (додаток 3), що оформляється на бланку органу ведення Реєстру, примірні зразки якого затверджені постановою Центральної виборчої комісії від 18 листопада 2010 року № 527.

4.2. Тимчасова зміна місця голосування забезпечує включення виборця до списку виборців тільки на одній виборчій дільниці (дільниці для голосування), утвореній на відповідних виборах або референдумі.

4.3. При включенні виборця, якому тимчасово змінено місце голосування, до списку виборців у графі «Примітки» напроти його прізвища зазначаються номер посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування виборця, дата його видачі та найменування органу ведення Реєстру, який його видав.

4.4. Орган ведення Реєстру здійснює облік таких наказів з використанням програмних засобів автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи «Державний реєстр виборців», а також у журналі реєстрації наказів керівника органу ведення Державного реєстру виборців.

4.5. Про тимчасову зміну місця голосування виборцю видається посвідчення за встановленою формою (додатки 4, 5).

Посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування виборця, підписується керівником органу ведення Реєстру, який його видав, та засвідчується печаткою цього органу.

4.6. Посвідчення підлягає обов'язковій реєстрації в журналі обліку посвідчень, які підтверджують тимчасову зміну місця голосування виборця (додаток 6).

Про отримання посвідчення виборець розписується в журналі обліку посвідчень, які підтверджують тимчасову зміну місця голосування виборця.

4.7. Якщо виборцю вже було змінено місце голосування, орган ведення Реєстру невідкладно повертає заяву такого виборця з роз'ясненням можливості повторного звернення у визначений законом строк після відкликання попередньої заяви в органі ведення Реєстру за місцем отримання посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування виборця, та його повернення.

4.8. У разі відкликання виборцем заяви, на підставі якої було змінено місце голосування, однак не пізніше ніж за п'ять днів до дня голосування, керівник органу ведення Реєстру видає наказ про відміну тимчасової зміни місця голосування виборця (додаток 7). При цьому посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування виборця, підлягає поверненню до органу ведення Реєстру, який його видав.

Про повернення виборцем посвідчення в журналі обліку посвідчень, які підтверджують тимчасову зміну місця голосування виборця, у графі «Примітка» зазначається дата його повернення, а у випадку втрати посвідчення проставляється відповідна відмітка.

4.9. Якщо виборець звернувся із заявою до органу ведення Реєстру за своєю виборчою адресою, однак виявився не включеним до Реєстру, йому одночасно пропонується подати заяву щодо свого включення до Реєстру, а в разі звернення до органу ведення Реєстру не за своєю виборчою адресою – звернутися з відповідною заявою до органу ведення Реєстру за місцем свого проживання на території України. Виборець, який проживає за межами України та перебуває на території України, звертається із заявою щодо свого включення до Реєстру до

органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

4.10. Керівник органу ведення Реєстру відмовляє у задоволенні заяви особи про тимчасову зміну місця голосування з таких підстав:

якщо заяву подано раніше утворення виборчих дільниць (дільниць для голосування) або пізніше як за п'ять днів до дня голосування;

якщо встановлено, що особа, яка звернулася із заявою, не має права голосу на відповідних виборах чи референдумі;

якщо заяву про тимчасову зміну місця голосування виборця визнано необґрунтованою;

якщо до заяви виборцем не додано документів (копій документів), які підтверджують необхідність тимчасової зміни місця голосування виборця без зміни виборчої адреси;

якщо звичайна виборча дільниця, яку виборець просить визначити місцем його голосування, не входить до меж одномандатного виборчого округу з виборів народних депутатів України, до якого такий виборець відноситься на підставі відомостей Реєстру про його виборчу адресу (крім випадків, передбачених частиною третьою статті 41 Закону України «Про вибори народних депутатів України»).

4.11. Особі, якій відмовлено в задоволенні заяви, повідомляється про це у письмовій формі із зазначенням вичерпного переліку підстав відмови.

4.12. Розглянуті заяви, відповідні накази формуються у справи та зберігаються відповідно до порядку, передбаченого для документів, які є підставою для внесення змін до персональних даних виборця у Реєстрі.

4.13. Посадові та службові особи органів Реєстру несуть персональну відповідальність за неправомірну видачу наказу щодо тимчасової зміни місця голосування виборця без дотримання вимог цього Порядку.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 20 вересня 2012 року № 1005

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо складення протоколів окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та в одномандатному виборчому окрузі на виборах народних депутатів України *

Це Роз'яснення розроблено на виконання пункту 17 частини другої статті 30 Закону України «Про вибори народних депутатів України» (далі – Закон) з метою однакового застосування положень законодавства про вибори під час складення на виборах народних депутатів України (далі – вибори депутатів) протоколів окружних виборчих комісій з виборів народних депутатів України (далі – окружна виборча комісія) про встановлення під-

сумків голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі (далі – загальнодержавний округ) в межах одномандатного виборчого округу та в одномандатному виборчому окрузі (далі – одномандатний округ).

1. Після прийняття і розгляду протоколів дільнич-

* Див. Додатки на офіційному сайті Центральної виборчої комісії.

них виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, у тому числі з поміткою «Уточнений», на підставі протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу, в одномандатному окрузі та повідомлень про зміст таких протоколів дільничних виборчих комісій, переданих за допомогою технічних засобів зв'язку від спеціальних виборчих дільниць, утворених на суднах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, а у разі повторного підрахунку голосів виборців – також протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі та (або) одномандатному окрузі окружна виборча комісія складає протоколи про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

2. Форми протоколів окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі (далі – протокол) затверджено постановою Центральної виборчої комісії від 17 вересня 2012 року № 950.

3. До пункту протоколу про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу **«1) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, одержаних окружною виборчою комісією»** та пункту протоколу про підсумки голосування в одномандатному окрузі **«1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, одержаних окружною виборчою комісією»** заносяться відомості відповідно про кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах, зазначені у протоколах окружної виборчої комісії про прийняття цих виборчих бюлетенів від Центральної виборчої комісії.

4. До пункту протоколу про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу **«2) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, погашених окружною виборчою комісією»** та пункту протоколу про підсумки голосування в одномандатному окрузі **«2) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, погашених окружною виборчою комісією»** заносяться відомості про кількість виборчих бюлетенів, які окружна виборча комісія отримала від Центральної виборчої комісії та не передала дільничним виборчим комісіям.

5. До протоколу про підсумки голосування у загаль-

нодержавному окрузі в межах одномандатного округу вносяться відповідні відомості з протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців у загальнодержавному окрузі (у разі проведення повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці – відомості з протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці) цифрами по кожній виборчій дільниці. Зазначені відомості формуються засобами інформаційно-аналітичної системи «Вибори народних депутатів України» Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Вибори».

При цьому окружна виборча комісія перевіряє по кожній виборчій дільниці, чи дорівнює:

кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією, кількості виборчих бюлетенів, переданих окружною виборчою комісією відповідній дільничній виборчій комісії, зазначеній у витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу окружною виборчою комісією дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі;

кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією (кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, виготовлених дільничними виборчими комісіями одномандатного округу), сумі кількостей невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, погашених дільничною виборчою комісією, та виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу;

кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі, сумі кількостей виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі, визнаних недійсними, та голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії.

У разі виявлення невідповідності цих кількостей окружна виборча комісія перевіряє наявність актів, складених дільничною виборчою комісією за формами, встановленими постановами Центральної виборчої комісії від 17 травня 2012 року № 85 (додаток 12), від 22 березня 2012 року № 54 (додатки 11, 20).

Сумарні відомості з усіх протоколів дільничних виборчих комісій одномандатного округу цифрами і прописом заносяться до таких пунктів протоколу:

«3) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, одержаних дільничними виборчими комісіями одномандатного виборчого округу»;

«4) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, виготовлених дільничними виборчими комісіями одномандатного виборчого округу»;

«5) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, погашених дільничними виборчими комісіями одномандатного виборчого округу»;

«6) загальна кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях одномандатного виборчого округу»;

«7) кількість виборців, внесених до витягів із списків виборців на виборчих дільницях одномандатного виборчого округу»;

«8) кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі у приміщенні для голосування»;

«9) кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, за місцем перебування»;

«10) сумарна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу»;

«11) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, що не підлягають врахуванню, виявлених на виборчих дільницях одномандатного виборчого округу»;

«12) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі у приміщенні для голосування»;

«13) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі за місцем перебування»;

«14) загальна кількість виборців, які взяли участь у голосуванні у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, в межах одномандатного виборчого округу»;

«15) кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, визнаних недійсними»;

«16) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у народні депутати України, включених до виборчого списку кожної політичної партії».

6. До протоколу про підсумки голосування в одномандатному окрузі вносяться відповідні відомості з протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців в одномандатному окрузі (у разі проведення повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці – відомості з протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці) цифрами по кожній виборчій дільниці. Зазначені відомості формуються засобами інформаційно-аналітичної системи «Вибори народних депутатів України» Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Вибори».

При цьому окружна виборча комісія перевіряє по кожній виборчій дільниці, чи дорівнює:

кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією, кількості виборчих бюлетенів, переданих окружною виборчою комісією відповідній дільничній виборчій комісії, зазначеній у витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу окружною виборчою комісією дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі;

кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією (кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, виготовлених дільничними виборчими комісіями одномандатного округу), сумі кількостей невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, погашених дільничною виборчою комісією, та виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі;

кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці в одномандатному окрузі, сумі кількостей виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі, визнаних недійсними, та голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати.

У разі виявлення невідповідності цих кількостей окружна виборча комісія перевіряє наявність актів, складених дільничною виборчою комісією за формами, встановленими постановами Центральної виборчої комісії від 17 травня 2012 року № 85 (додаток 13), від 22 березня 2012 року № 54 (зі змінами, внесеними постановою Комісії від 7 вересня 2012 року № 814) (додатки 12, 21).

Сумарні відомості з усіх протоколів дільничних виборчих комісій одномандатного округу цифрами і прописом заносяться до таких пунктів протоколу:

«3) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, одержаних дільничними виборчими комісіями одномандатного виборчого округу»;

«4) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, виготовлених дільничними виборчими комісіями одномандатного виборчого округу»;

«5) кількість невикористаних виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, погашених дільничними виборчими комісіями одномандатного виборчого округу»;

«6) кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях одномандатного виборчого округу»;

«7) кількість виборців, внесених до витягів із списку виборців на виборчих дільницях одномандатного виборчого округу»;

«8) кількість виборців, що отримали виборчі

бюлетені для голосування в одномандатному виборчому окрузі у приміщенні для голосування»;

«9) кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному виборчому окрузі за місцем перебування»;

«10) сумарна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування в одномандатному виборчому окрузі»;

«11) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, що не підлягають врахуванню, виявлених на виборчих ділянках одномандатного виборчого округу»;

«12) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в одномандатному виборчому окрузі у приміщенні для голосування»;

«13) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в одномандатному виборчому окрузі за місцем перебування»;

«14) загальна кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в одномандатному виборчому окрузі»;

«15) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, визнаних недійсними»;

«16) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата у народні депутати України в одномандатному виборчому окрузі».

7. Протоколи про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі складаються окружною виборчою комісією у кількості примірників, на три більшої, ніж кількість осіб, які входять до складу окружної виборчої комісії. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу.

8. Забороняється заповнювати протоколи про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі олівцем, а також підписувати його та засвідчувати печаткою окружної виборчої комісії до остаточного заповнення.

9. Протоколи про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі підписуються головою, заступником голови, секретарем та іншими членами окружної виборчої комісії, присутніми на засіданні виборчої комісії, та засвідчуються печаткою окружної виборчої комісії. У протоколах зазначаються дата і час (година і хвилини) їх підписання членами окружної виборчої комісії.

Член виборчої комісії, присутній на засіданні, зобов'язаний підписати протокол про підсумки голосування. У разі своєї незгоди із встановленими підсумками голосування, зафіксованими у протоколі комісії, член

комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою». Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу про підсумки голосування. У разі відсутності у протоколі підпису члена окружної виборчої комісії біля його прізвища зазначається причина відсутності підпису.

10. Перші примірники протоколів про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі мають право підписати кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі, які були присутні при встановленні підсумків голосування.

11. Якщо після підписання протоколу про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та (або) в одномандатному окрузі до відправки його (їх) до Центральної виборчої комісії окружна виборча комісія виявила в ньому (них) неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на тому ж засіданні розглядає питання про внесення змін до підсумків голосування у межах виборчого округу шляхом складення нового протоколу (протоколів), на якому робиться помітка «Уточнений». Протокол з поміткою «Уточнений» виготовляється і підписується у тому ж порядку та в тій же кількості примірників. Складення окружною виборчою комісією протоколу з поміткою «Уточнений» на іншому засіданні комісії без доручення Центральної виборчої комісії не допускається.

12. Перші примірники протоколів окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі, а за наявності – перші примірники протоколів з поміткою «Уточнений» запаковуються до окремих пакетів із спеціальною системою захисту в порядку, встановленому частиною шостою статті 87 Закону. На пакетах робляться написи «Протокол про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі» та «Протокол про підсумки голосування в одномандатному окрузі».

13. Окружна виборча комісія зобов'язана встановити підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі незалежно від кількості виборчих ділянок, на яких голосування було визнано недійсним.

Визнання голосування недійсним у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та одномандатному окрузі не допускається.

14. У разі проведення проміжних чи повторних виборів народного депутата України в окремому одномандатному окрузі положення цього Роз'яснення застосовується лише в частині, що стосується складення протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в одномандатному окрузі.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 25 вересня 2012 року № 1074

ПОРЯДОК

передачі до Центральної виборчої комісії оперативної інформації про хід та підсумки голосування у день голосування на виборах народних депутатів України

Цей Порядок розроблено відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів України» з метою забезпечення спостереження за ходом та встановленням підсумків голосування, своєчасного отримання та оприлюднення оперативної інформації на виборах народних депутатів України.

Порядком визначено процедуру передачі окружними виборчими комісіями з виборів народних депутатів України та дільничними виборчими комісіями з виборів народних депутатів України (далі відповідно – окружна виборча комісія, дільнична виборча комісія) до Центральної виборчої комісії оперативної інформації про хід та підсумки голосування для її оприлюднення.

1. Передача оперативної інформації про хід голосування

1.1. Дільнична виборча комісія звичайної та спеціальної виборчої дільниці у день голосування передає окружній виборчій комісії таку оперативну інформацію:

а) про відсутність кворуму на підготовчому засіданні – не пізніше 8 години;

б) про кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент початку голосування та кількість виборців у витягу зі списку виборців для голосування за місцем перебування – не пізніше 8 години;

в) про кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці, станом на 12 та 16 годину – відповідно не пізніше 12 години 30 хвилин та 16 години 30 хвилин;

г) про кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент закінчення голосування, та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці, на момент закінчення голосування – не пізніше 20 години 30 хвилин;

д) про надзвичайні події, що перешкоджають проведеному голосуванню на виборчій дільниці впродовж дня голосування, – невідкладно після виникнення надзвичайної події.

1.2. Дільнична виборча комісія виборчої дільниці, утвореної на судні, що перебуває в день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, передає оперативну інформацію про хід голосування, зазначену в пункті 1.1 цього Порядку, до відповідної окружної виборчої комісії технічними засобами зв'язку.

1.3. Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці невідкладно надсилає технічними засобами зв'язку через Міністерство закордонних справ України до Центральної виборчої комісії таку оперативну інформацію:

а) про відсутність кворуму на підготовчому засіданні – не пізніше 9 години за місцевим часом країни, де утворена відповідна закордонна виборча дільниця;

б) про кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент закінчення голосування, та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці, на момент закінчення голосування – не пізніше 20 години 30 хвилин за місцевим часом країни, де утворена відповідна закордонна виборча дільниця;

в) про надзвичайні події, що перешкоджають проведеному голосуванню на виборчій дільниці впродовж дня голосування, – невідкладно після виникнення надзвичайної події.

1.4. Окружна виборча комісія в день голосування засобами інформаційно-аналітичної системи «Вибори народних депутатів України» Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Вибори» (далі – ЄІАС «Вибори») по мірі надходження від дільничних виборчих комісій передає до Центральної виборчої комісії таку оперативну інформацію:

а) про присутність членів дільничної виборчої комісії на підготовчому засіданні та, за наявності, про надзвичайні події (відсутність членів дільничної виборчої комісії на підготовчому засіданні комісії, неможливість розпочати голосування на виборчій дільниці тощо) – не пізніше 10 години;

б) про кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях, на момент початку голосування та кількість виборців, внесених до витягів із списків виборців на виборчих дільницях для голосування за місцем перебування – не пізніше 10 години;

в) про кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчих дільницях, станом на 12 годину – не пізніше 13 години;

г) про кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчих дільницях, станом на 16 годину – не пізніше 17 години;

д) про кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях, на момент закінчення голосування, та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчих дільницях, на момент за-

кінчення голосування – не пізніше 22 години;

ж) про надзвичайні події, що перешкоджають проведеному голосуванню на виборчих дільницях упродовж дня голосування, – невідкладно після отримання відповідної оперативної інформації.

1.5. Системний адміністратор окружної виборчої комісії (далі – системний адміністратор) відповідно до Інструкції користувача ЄІАС «Вибори» вводить отриману від голови (заступника голови) окружної виборчої комісії оперативну інформацію, передбачену пунктом 1.4 цього Порядку, в базу даних ЄІАС «Вибори». Після введення зазначеної інформації щодо всіх виборчих дільниць одномандатного виборчого округу роздруковує її та передає для перевірки голові (заступнику голови) окружної виборчої комісії. У разі виявлення в ній неточностей чи технічних описок щодо окремих виборчих дільниць, здійснюється повторне введення уточненої інформації стосовно цих дільниць.

1.6. Оперативна інформація, що надійшла до Комісії від окружних виборчих комісій та дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць, узагальнюється і невідкладно подається Голові Центральної виборчої комісії та членам Комісії.

1.7. Оперативна інформація, зазначена у пункті 1.3 та підпунктах «б»–«д» пункту 1.4 цього Порядку, оприлюднюється на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

2. Передача оперативної інформації про підсумки голосування

2.1. З моменту закінчення голосування та початку прийняття окружною виборчою комісією протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та (або) протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях в одномандатному виборчому окрузі (далі – протокол) окружна виборча комісія засобами ЄІАС «Вибори» надає Центральній виборчій комісії оперативну інформацію про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях одномандатного виборчого округу (далі – інформація про підрахунок голосів виборців).

2.2. Для перевірки правильності заповнення протоколу, повноти та коректності внесених до нього відомостей окружна виборча комісія своїм рішенням визначає члена (членів) комісії, відповідального (відповідальних) за таку перевірку. Під час цієї перевірки, крім візуального контролю, здійснюється контроль відомостей протоколу засобами ЄІАС «Вибори».

2.3. Невідкладно після оголошення головою окружної виборчої комісії (головуючим на засіданні комісії) змісту протоколу голова (головуючий на засіданні) або визначений комісією член комісії оголошує відомості протоколу та, за наявності, відповідних актів системно-

му адміністратору з метою внесення ним відповідних відомостей до бази даних ЄІАС «Вибори» для перевірки їх повноти та коректності.

Під час введення таких відомостей системний адміністратор засобами ЄІАС «Вибори» перевіряє правильність заповнення протоколу.

У приміщенні, де відбувається введення та перевірка відомостей протоколу, мають право перебувати системний адміністратор, оператори ЄІАС «Вибори», голова окружної виборчої комісії (головуючий на засіданні) та відповідальний за перевірку протоколу член комісії. Присутність інших осіб у цьому приміщенні забороняється.

2.4. У разі правильності заповнення протоколу системний адміністратор відповідно до Інструкції користувача ЄІАС «Вибори» повинен:

роздрукувати інформацію про підрахунок голосів щодо відповідної виборчої дільниці, підписати та подати її для підпису голові окружної виборчої комісії (головуючому на засіданні) та члену цієї комісії, відповідальному за перевірку правильності заповнення протоколу. Ця інформація про підрахунок голосів виборців зберігається в окружній виборчій комісії до припинення її повноважень;

засобами ЄІАС «Вибори» передати інформацію про підрахунок голосів виборців до Центральної виборчої комісії.

2.5. Якщо за результатами проведеної перевірки у протоколі виявлено неточності чи технічні описки, окружна виборча комісія приймає одне з рішень, передбачених пунктами 2, 3 частини п'ятої статті 94 Закону України «Про вибори народних депутатів України».

2.6. У разі складання окружною виборчою комісією протоколу про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці відомості відповідного протоколу передаються до Центральної виборчої комісії в такому ж порядку, що й інформація про підрахунок голосів.

2.7. Після передачі до Центральної виборчої комісії відомостей про підрахунок голосів виборців щодо всіх виборчих дільниць одномандатного виборчого округу засобами ЄІАС «Вибори» відповідно до Інструкції користувача ЄІАС «Вибори» формуються відомості про підсумки голосування в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в межах одномандатного виборчого округу та (або) в одномандатному виборчому окрузі і також передаються до Центральної виборчої комісії засобами цієї системи.

3. Організація роботи ЄІАС «Вибори» на рівні окружної виборчої комісії

3.1. Системний адміністратор о 7 годині дня голосування зобов'язаний звірити дату і час на годинниках сервера та комп'ютерних робочих станцій.

3.2. У разі виникнення будь-яких проблем у процесі передачі інформації Центральній виборчій комісії системний адміністратор зобов'язаний негайно-

но звернутися до служби технічної підтримки ЄІАС «Вибори». До відновлення нормальної роботи ЄІАС «Вибори», як виняток, оперативна інформація може передаватися телефонним чи факсимільним зв'язком, після чого системний адміністратор зобов'язаний ввести в систему всю передану зазначеними засобами зв'язку інформацію.

3.3. Робота ЄІАС «Вибори» на рівні окружної виборчої комісії з опрацювання оперативної інформації про хід та підсумки голосування в межах одномандатного виборчого округу завершується лише після коректного надходження всієї інформації до Центральної

виборчої комісії. До цього моменту припинення роботи ЄІАС «Вибори» на рівні окружної виборчої комісії заборонено.

4. Заключні положення

Відповідальність за організацію передачі до Центральної виборчої комісії оперативної інформації про хід та підсумки голосування, передбаченої цим Порядком, своєчасність надходження та її достовірність несе відповідно голова окружної виборчої комісії, голова дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці.

УКРАЇНА

ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

Лист від 29 вересня 2012 року № 21-33-4229

**Окружним виборчим комісіям
з виборів народних депутатів України
28 жовтня 2012 року**

Центральна виборча комісія звертає увагу на необхідність неухильного дотримання Закону України «Про вибори народних депутатів України» (далі – Закон) під час розгляду питань щодо реєстрації офіційних спостерігачів від політичних партій, кандидати у народні депутати України від яких зареєстровані у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, кандидатів у народні депутати України в одномандатному виборчому окрузі та громадських організацій.

Так, відповідно до частини першої статті 78 Закону офіційним спостерігачем від партії, кандидата у депутати чи громадської організації може бути виборець. При цьому не може бути офіційним спостерігачем: член виборчої комісії; посадова особа органів виконавчої влади або суду, правоохоронних органів, органів влади Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування; військовослужбовець; особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

З метою забезпечення безумовного виконання встановлених Законом обмежень щодо заборони бути офіційним спостерігачем під час виборів народних депутатів України, зокрема членам виборчих комісій, та унеможливлення випадків безпідставної реєстрації відповідних осіб офіційними спостерігачами необхідно

обов'язково проводити перевірку внесеного партією, кандидатом у депутати, громадською організацією подання про реєстрацію офіційних спостерігачів щодо членства запропонованих кандидатур у дільничних виборчих комісіях з виборів народних депутатів України відповідного одномандатного виборчого округу.

Для цього відомості такого подання повинні бути занесені до системи ЄІАС «Вибори», після чого системний адміністратор (оператор) формує та друкує звіт ОС-К1, який, за наявності, містить відомості щодо членства поданих для реєстрації офіційними спостерігачами кандидатур у складі дільничних виборчих комісій у межах одномандатного виборчого округу.

Відомості, зазначені у звіті, використовуються окружною виборчою комісією під час розгляду подань щодо реєстрації офіційних спостерігачів та прийняття рішень (у формі постановов):

- про реєстрацію особи офіційним спостерігачем у разі, якщо особа не є членом дільничної виборчої комісії;
- про відмову в реєстрації особи офіційним спостерігачем у разі, якщо особа є членом дільничної виборчої комісії.

Заступник Голови
Центральної виборчої комісії

А. МАГЕРА

ОРГАНІЗАТОРИ ВИБОРІВ ОБГОВОРИЛИ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

14–15 вересня Центральна виборча комісія провела дводенний навчальний семінар-нараду з головами, заступниками голів та секретарями окружних виборчих комісій з питань організації підготовки та проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року. Загалом у заході взяли участь близько тисячі осіб, які представили всі без винятку регіони України.



Нараду відкрила заступник Голови Центральної виборчої комісії Ж.І. Усенко-Чорна, яка привітала всіх учасників і побажала успіхів у їхній нелегкій роботі щодо організації виборів-2012. Вона також виступила з доповіддю на тему: «Фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності окружних та дільничних виборчих комісій», зазначивши, що успішна робота ОВК значною мірою залежить від фінансово-технічного забезпечення. Ж.І. Усенко-Чорна наголосила, що за використанням державних коштів здійснюватиметься всебічний контроль і проводитимуться відповідні перевірки, та застерегла від зловживань у фінансовій сфері, які інколи мали місце під час минулих виборчих кампаній.

Продовжили обговорення анонсованих питань семінару-наради інші члени Центральної виборчої комісії: О.К. Осадчук, Ю.В. Швець, Т.В. Астахова, О.М. Шелестов та О.М. Чупахін, які, зокрема, висвітлили порядок розгляду скарг окружними виборчими комісіями, правовий статус офіційних спостерігачів, гарантії діяльності політичних партій, порядок утворення дільничних виборчих комісій звичайної та спеціальної виборчої дільниці, забезпечення заходів щодо підвищення правової культури учасників виборчого процесу.

Заступник керівника Служби розпорядника Державного реєстру виборців О.В. Стельмах розповів про технології складання, уточнення та внесення змін до списків виборців, зазначивши, що списки виборців перестали бути проблемою із налагодженням функціонування Державного реєстру виборців.

З порядком фінансування окружних виборчих комісій для підготовки та проведення виборів народних депутатів України ознайомив присутніх завідуючий відділом зведеного планування та фінансування О.О. Осадчук, а завідуючий відділом контролю за використанням коштів М.О. Небогатіков висвітлив питання контролю за формуванням та використанням коштів виборчих фондів кандидатів у народні депутати. Начальник управління інформатизації Секретаріату Комісії В.М. Стріганов охарактеризував систему інформаційно-аналітичного забезпечення виборчого процесу, особливо акцентувавши увагу на питаннях використання засобів відеоспостереження.

Семінар завершився обміном думками. Дискусія охопила весь спектр проблемних питань. За підсумками заходу його учасники отримали низку методичних матеріалів та документів.

Фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності окружних та дільничних виборчих комісій

Ж.І. УСЕНКО-ЧОРНА,

заступник Голови Центральної виборчої комісії

Шановні учасники семінару-наради!

Успішна робота окружних виборчих комісій значною мірою залежить від того, як буде організовано їх фінансове та матеріально-технічне забезпечення.

Фінансування окружних виборчих комісій здійснюється відповідно до «Порядку фінансування окружних виборчих комісій та дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів народних депутатів України», який затверджено постановою Центральної виборчої комісії та наказом Міністерства фінансів України від 12 липня 2012 року № 110 та № 825.

Згідно з цим Порядком окружні виборчі комісії подають до Центральної виборчої комісії **проект єдиного кошторису** видатків окружної виборчої комісії для підготовки та проведення виборів народних депутатів України, який включає також видатки дільничних виборчих комісій відповідного округу.

Проект єдиного кошторису схвалюється постановою окружної виборчої комісії та затверджується постановою Центральної виборчої комісії.

Як відомо, на підготовку та проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року виділено **1 мільярд 212 мільйонів 400 тисяч гривень**. Постановою від 25 серпня 2012 року № 592 Центральна виборча комісія розподілила ці кошти так: **860 мільйонів 709 тисяч 20 гривень** виділено окружним виборчим комісіям, включаючи видатки дільничних виборчих комісій, **268 мільйонів 162 тисячі 460 гривень** становлять видатки Центральної виборчої комісії, з яких виділено на:

- оплату послуг засобів масової інформації для забезпечення ведення передвиборної агітації та оприлюднення рішень Центральної виборчої комісії відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів України» – **129 млн грн;**

- виготовлення виборчої документації – **74,3 млн грн;**
- виготовлення архівних боксів, придбання одноразових пломб для пломбування виборчих скриньок, захисних пакетів, виборчих скриньок – **33,3 млн грн.**

Цією ж постановою затверджені середні норми ви-

датків однієї **окружної** виборчої комісії з урахуванням кількості виборчих дільниць в одномандатному виборчому окрузі та середні норми видатків для потреб дільничних виборчих комісій з урахуванням кількості виборців у межах виборчих дільниць.

Безперечно актуальним є питання виплати **заробітної плати**. Порядок оплати праці членів окружних та дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 року № 848. Згідно з цим Порядком за рахунок фонду оплати праці, передбаченого єдиним кошторисом видатків окружної виборчої комісії, здійснюються наступні виплати.

По-перше, це оплата праці членів окружних та дільничних виборчих комісій, які виконують свої повноваження на платній основі. Хочу підкреслити, що в окружній та дільничній виборчій комісії можуть працювати на платній основі **не більше трьох** членів комісії. З усіма членами окружних та дільничних виборчих комісій, які виконують свої повноваження на платній основі, укладається цивільно-правовий договір. Розмір оплати праці цих членів виборчих комісій визначається:

- звільнених від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи – на підставі довідки з основного місця роботи про середню заробітну плату, що обчислюється згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 року № 100;

- фізичних осіб – підприємців, пенсіонерів, студентів, осіб, які тимчасово не працюють, або осіб, визнаних в установленому законом порядку безробітними, – згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2006 року № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій» (останні зміни – постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2012 року № 797).

По-друге, це оплата роботи членів виборчих комісій, які виконують свої повноваження у виборчій комісії не на платній основі, за роботу у день голосування і в дні встановлення підсумків голосування, здійснюється:

- для членів окружних виборчих комісій – не більше ніж за три дні;

- для членів дільничних виборчих комісій – не більше ніж за два дні.

Підставою для оплати праці членів виборчих комісій у день голосування та в дні встановлення підсумків голосування є таблиць обліку робочого часу.

По-третє – це одноразова грошова винагорода членам виборчих комісій у межах загальної економії фонду оплати праці. Порядок нарахування та виплати одноразової грошової винагороди затверджений постановою Центральної виборчої комісії від 12 липня 2012 року № 108.

Ця винагорода нараховується за наявності загальної економії фонду оплати праці і виплачується членам виборчої комісії, які брали активну участь у роботі комісії, незалежно від того, на платній чи не на платній основі працює член комісії. Одноразова грошова винагорода також може виплачуватись залученим до роботи у виборчих комісіях працівникам. Слід зазначити, що одноразова грошова винагорода не є обов'язковою виплатою.

Хочу наголосити, що одноразова грошова винагорода виплачується лише один раз і її розмір не може перевищувати розміру місячної заробітної плати члена відповідної виборчої комісії, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 року № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій».

Окружна та дільнична виборчі комісії для забезпечення здійснення своїх повноважень **можуть залучати спеціалістів, експертів та технічних працівників**. Зокрема, окружна виборча комісія може залучити до роботи бухгалтерів, касирів, юристів, операторів комп'ютерного набору, діловодів, прибиральниць. Слід зазначити, що до роботи у виборчих комісіях не можуть залучатися державні службовці.

Порядок залучення спеціалістів, експертів і технічних працівників окружною та дільничною виборчими комісіями затверджений постановою Центральної виборчої комісії від 19 липня 2012 року № 122.

Згідно з цим Порядком гранична чисельність залучених осіб становить:

- для **окружної** виборчої комісії – не більше 10;
- для **дільничної** комісії **великої** виборчої дільниці – не більше 2;
- для **дільничної** комісії **малої та середньої** виборчої дільниці – не більше 1.

Конкретний перелік і чисельність спеціалістів та технічних працівників, залучених до роботи в окружній виборчій комісії та дільничних виборчих комісіях відповідного одномандатного виборчого округу, визначається окружною виборчою комісією на її засіданні. Зазначене рішення окружної виборчої комісії оформлюється постановою.

Оплата послуг осіб, залучених до роботи, як в окружній, так і в дільничній виборчій комісії, здійснюється окружною виборчою комісією.

У разі залучення до роботи у виборчих комісіях бухгалтера, касира чи іншого спеціаліста, до обов'язків якого безпосередньо входить зберігання, перевезення або застосування в цих комісіях переданих йому матеріальних цінностей, з ним необхідно укласти договір про матеріальну відповідальність.

Розмір оплати послуг спеціалістів чи технічних працівників, залучених до роботи в окружній та дільничній виборчій комісії, не повинен перевищувати розміру місячної заробітної плати члена відповідної виборчої комісії, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 року № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій». З іншого боку, він не може бути меншим від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на момент її нарахування.

Видатки окружних виборчих комісій як на оплату праці, так і на інші цілі, мають відповідати затвердженому єдиному кошторису видатків.

Не пізніше як у семиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів окружна виборча комісія подає до Центральної виборчої комісії виписки зі свого реєстраційного рахунку та **припиняє рух коштів** на цьому рахунку.

Після закриття реєстраційного рахунку окружна виборча комісія має повідомити організації, що зареєстрували її як платника податків та зборів (платежів), про припинення своїх повноважень.

Розумію, що ця інформація не повністю задовольнила ваш інтерес до згаданих питань, але детальніше ви дізнаєтесь про це з виступу завідуючого відділом зведеного планування та фінансування Секретаріату Комісії О.О. Осадчука.

Використання бюджетних коштів підлягає суворому **контролю** – відповідно до «Порядку контролю за правильним та цільовим використанням коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення виборів Президента України, народних депутатів України, всеукраїнського референдуму», який затверджено постановою Центральної виборчої комісії від 6 листопада 2009 року № 270 та наказом Міністерства фінансів України відповідно від 30 листопада 2009 року № 1390.

Згідно з цим Порядком контроль за цільовим використанням коштів окружними виборчими комісіями здійснюється Центральною виборчою комісією, територіальними органами Державної казначейської служби та відповідними органами Державної фінансової інспекції згідно з їх повноваженнями, встановленими законодавством України, шляхом проведення попереднього, поточного та наступного контролю.

Попередній контроль здійснюється з метою проведення превентивних заходів. Центральна виборча комісія здійснює такий контроль шляхом надання роз'яснень та рекомендацій з питань використання кош-

тів Державного бюджету України. Територіальні органи Державної казначейської служби здійснюють попередній контроль у межах їх повноважень.

Поточний контроль здійснюється територіальними органами Державної казначейської служби з метою своєчасного виявлення та усунення недоліків і порушень у роботі виборчих комісій в частині цільового спрямування коштів Державного бюджету України.

Наступний контроль здійснюється Центральною виборчою комісією, територіальними органами Державної фінансової інспекції, Рахунковою палатою з метою перевірки та аналізу фінансових звітів, інших фінансових і бухгалтерських документів виборчих комісій.

Ми, на жаль, маємо гіркий досвід роботи виборчих комісій з фінансових питань з попередніх виборчих кампаній. Матеріали проведених ревізій свідчать, що порушення фінансово-бюджетної дисципліни допускаються з двох причин: незнання нормативно-правових актів, які регулюють діяльність виборчих комісій, та зловживання службовим становищем головами (заступниками голів) окружних виборчих комісій та бухгалтерами (касирами) цих комісій.

Підтвердженням такого висновку є те, що після проведення виборів Президента України 17 січня 2010 року матеріали 79 ревізій було передано до правоохоронних органів, за якими порушено низку кримінальних справ та складено протоколи про вчинення корупційних діянь.

Багато фінансових порушень під час попередніх виборчих кампаній виникли через неналежне ведення **бухгалтерського обліку** у виборчих комісіях.

Тому звертаюсь до вас із проханням у своїй роботі особливу увагу приділити таким питанням:

- дотримання порядку складання та виконання кошторисів і планів асигнувань, внесення до них змін;
- стан збереження грошових коштів і матеріальних цінностей;
- дотримання порядку ведення та обліку касових операцій та операцій на рахунку;
- дотримання вимог законодавства України щодо оплати праці членів виборчих комісій, спеціалістів і технічних працівників, залучених до роботи в цих комісіях;
- розрахунки з підзвітними особами, у тому числі в частині дотримання порядку відшкодування витрат на службові відрядження;
- правильність і цільове використання коштів на придбання матеріальних цінностей (інвентарю та обладнання), повне та своєчасне їх оприбуткування, правомірність та достовірність передачі матеріальних цінностей на зберігання до відповідних місцевих рад, у тому числі використання матеріальних цінностей, придбаних під час проведення попередніх виборів і переданих на зберігання;

- дотримання вимог законодавства України про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти;
- наявність та правильність укладання договорів з підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами на поставку товарів, виконання робіт і надання послуг, розрахунки за ними;
- дотримання встановленого порядку використання автотранспорту;
- правильність, повнота та достовірність ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;
- інші питання, пов'язані з використанням державних коштів.

На допомогу вам Центральна виборча комісія виголовила збірник нормативно-правових актів з питань фінансового і матеріально-технічного забезпечення підготовки і проведення виборів народних депутатів України. У цьому збірнику наведені приклади типових фінансових порушень, допущених виборчими комісіями під час використання коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення останніх виборів Президента України та народних депутатів України.

Прошу уважно їх проаналізувати з тим, щоб не допустити їх повторення під час виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року.

Щодо матеріально-технічного забезпечення.

Як і в попередні роки, Центральна виборча комісія бере на себе переважну більшість цих закупок, зокрема Комісія централізовано виготовить та доставить до окружних виборчих комісій:

- виборчі бюлетені;
- інформаційні плакати партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані у загальнодержавному окрузі;
- всю виборчу документацію;
- пломбувальні пристрої для опломбування виборчих скриньок;
- захисні пакети;
- архівні бокси для виборчої документації;
- методичну літературу.

Зазначені матеріальні цінності будуть доставлятися до окружних виборчих комісій Державним підприємством спеціального зв'язку, або безпосередньо виробниками. До всіх матеріальних цінностей буде додано два примірники акта приймання-передачі, підписаного посадовими особами Секретаріату Центральної виборчої комісії. Голови окружних комісій, у свою чергу, мають також підписати ці акти, і один примірник спецзв'язком передати до Центральної виборчої комісії.

Низку закупівель окружні виборчі комісії мають здійснити самостійно. Зокрема, це стосується послуг з

виготовлення інформаційних плакатів із розрахунку по дві тисячі примірників на кожного кандидата у депутати, зареєстрованих в одномандатних округах, транспортно-го обслуговування, виготовлення печаток та вивісок для дільничних виборчих комісій, придбання канцелярського приладдя, матеріалів для облаштування кабін для голосування.

Відповідно до частини другої статті 51 Закону України «Про вибори народних депутатів України» закупівля товарів, робіт, послуг для підготовки та проведення виборів здійснюється Центральною виборчою комісією, окружними виборчими комісіями за рахунок коштів Державного бюджету України без застосування тендерних (конкурсних) процедур, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Згідно з цим Порядком закупівля окружними виборчими комісіями товарів і послуг здійснюється шляхом укладання договорів з дотриманням принципу максимальної економії та ефективності використання бюджетних коштів.

Від імені окружної виборчої комісії договір про закупівлю укладає (у тому числі додатки до нього) голова окружної виборчої комісії, а у разі його відсутності –

заступник голови окружної виборчої комісії, якому в установленому законодавством порядку надані відповідні повноваження.

Шановні учасники семінару-наради!

Як ви бачите, на багатьох питаннях і проблемах я зупинилася буквально тезисно, тому що ми хочемо сьогодні дати вам якомога більше практичних рекомендацій, надати можливість одержати кваліфіковані консультації від фахівців, а також більше послухати вас, дізнатись про ваші тривоги, проблеми і потреби, спільно накреслити шляхи їх подолання.

Сподіваюсь, що під час наради ми зможемо обмінятися думками з широкого кола питань щодо фінансового та матеріально-технічного забезпечення підготовки та проведення виборів. Ми дуже розраховуємо на те, що нам з вами вдасться виробити оптимальний алгоритм співпраці, взаємодопомоги і підтримки у вирішенні переважної більшості питань з організації та проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року.

То ж я щиро бажаю нам успіхів і повного порозуміння.

Дякую за увагу!

Порядок розгляду скарг окружними виборчими комісіями

О.К. ОСАДЧУК,

член Центральної виборчої комісії

Правові засади розгляду скарг окружними виборчими комісіями встановлені Законом України «Про вибори народних депутатів України», «Порядком розгляду скарг виборчими комісіями з виборів народних депутатів України», затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 31 липня 2012 року № 133, іншими актами Центральної виборчої комісії.

Що таке скарга? Скарга – це звернення, що містить інформацію щодо порушення законодавства України про вибори депутатів та вимоги забезпечити реалізацію і захист виборчих прав та законних інтересів відповідних суб'єктів виборчого процесу, поновити порушені виборчі права. Таке визначення дає пункт 1.2 Порядку.

Розгляд скарг відбувається з урахуванням вимог статей 108–113 Закону.

Окружна виборча комісія розглядає скарги, віднесені виключно до її компетенції (пункт 15 частини другої статті 31 Закону).

Статтею 108 Закону встановлено вичерпний перелік суб'єктів звернення до окружної виборчої комісії:

- кандидат у народні депутати України;
- партія – суб'єкт виборчого процесу;
- довірена особа кандидата політичної партії;
- офіційний спостерігач від політичної партії, громадської організації, кандидата в народні депутати України;
- виборча комісія;
- виборець.

Згідно із Законом можуть оскаржуватися рішення, дії чи бездіяльність:

- виборчих комісій, членів комісій;
- політичних партій – суб'єктів виборчого процесу;
- кандидатів у народні депутати України;
- уповноважених осіб партій, довірених осіб кандидатів, офіційних спостерігачів.

До окружних виборчих комісій можуть оскаржуватись:

- рішення, дії чи бездіяльність дільничних вибор-

чих комісій, членів цих комісій (частина п'ята статті 108 Закону);

- рішення чи дії (крім тих, які належать до внутрішньопартійної діяльності) політичної партії, яка висунула кандидата (частина шоста статті 108 Закону).

До дільничних виборчих комісій можуть оскаржуватись порушення, які мали місце під час голосування, допущені уповноваженими особами, довіреними особами, офіційними спостерігачами (розглядаються одразу після голосування).

Розгляд інших скарг віднесено до компетенції суду.

Не належать до компетенції окружних виборчих комісій і оскаржуються виключно до суду (частина дев'ята статті 108 Закону, пункт 3.3 Порядку):

рішення, дії, чи бездіяльність:

- органів місцевої влади і самоврядування щодо питань виборчого процесу;
- підприємств, установ, організацій та їх посадових та службових осіб;
- засобів масової інформації, їх власників і посадових осіб, творчих працівників;
- Центральної виборчої комісії, членів Центральної виборчої комісії;
- членів окружних виборчих комісій (частина шоста статті 108 Закону).

Рішення чи дії окружної виборчої комісії (частина шоста статті 108 Закону).

Суд розглядає також справи щодо дій чи бездіяльності (крім порушень, що мали місце під час голосування) з боку:

- уповноважених осіб партій;
- довірених осіб кандидатів у депутати;
- офіційних спостерігачів.

Розгляд скарг:

- про бездіяльність окружної виборчої комісії (частина шоста статті 108 Закону);
- рішення чи дії партії, яка висунула кандидата (крім тих, які належать до внутрішньопартійної діяльності, пункт 1 частини шостої статті 108 Закону);
- дії чи бездіяльності кандидата у депутати (частина восьма статті 108 Закону) віднесено до компетенції ЦВК.

Приєм та реєстрація скарг

Правові аспекти прийому та реєстрації скарг визначаються постановою Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2012 року № 350 «Про Порядок ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів» (далі – Постанова № 350).

Прийняти скаргу можуть:

- голова або заступник голови окружної виборчої комісії;
- секретар комісії;
- інший член комісії, визначений комісією.

При прийнятті скарги слід звернути увагу на:

- кількість сторінок, їх цілісність;
- наявність та відповідність додатків.

При прийманні не перевіряються вимоги щодо змісту скарги та строків оскарження.

Обов'язково скарга реєструється у журналі документів, заяв і скарг (пункт 5.4 Постанови № 350). *Матеріали до скарги, які надійшли додатково, реєструються в день надходження.*

Якщо скарга надійшла поштою і виявились пошкодження її матеріалів – складається акт у двох примірниках.

Голова комісії чи його заступник попередньо розглядають скаргу і вчиняють резолюцію.

Вимоги до скарги (стаття 110 Закону, пункт 6.1 Порядку):

Скарга подається виключно у письмовій формі і повинна містити:

- 1) назву комісії, до якої подається;
- 2) прізвище, ім'я, по батькові суб'єкта звернення зі скаргою, його статус (пункт 6.3 Порядку), місце проживання (поштову адресу), номер засобу зв'язку чи електронної пошти (якщо такі є).
Якщо скаргу подає довірена особа, зазначається прізвище, ім'я, по батькові та інша інформація про кандидата, в інтересах якого подається скарга;
- 3) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта оскарження, його адреса, засоби зв'язку;
- 4) зазначення суті порушеного питання;
- 5) виклад обставин із зазначенням доказів, якими обґрунтовуються вимоги;

У скарзі виборця зазначається, у чому саме полягає порушення його прав (пункт 6.3 Порядку);

- 6) чітко сформульовані вимоги із зазначенням суті рішення, яке вимагається;
- 7) перелік матеріалів і документів, що додаються;
- 8) зазначення заінтересованих осіб, яких скаржник вважає за потрібне залучити до розгляду;
- 9) підпис скаржника і дату підписання.

Скарга від імені партії підписується керівником, уповноваженою особою чи іншою особою, уповноваженою керівним органом, і засвідчується печаткою.

Скарга від імені комісії подається за рішенням комісії, що додається, підписується головуючим та засвідчується печаткою (пункт 6.6 Порядку).

До скарги обов'язково мають бути додані у кількості суб'єктів оскарження та заінтересованих осіб:

- 1) копії скарги;
- 2) копії усіх доданих документів;
- 3) докази, зазначені у скарзі.

У разі подання скарги довіреною чи уповноваженою особою додається копія посвідчення, завірена у встановленому порядку.

Для скарг встановлюються загальні та спеціальні строки розгляду.

Загальний строк розгляду скарги: не пізніш як на другий день з дня її отримання. Спеціальні строки встановлено для скарг, що мали місце до дня голосування, зокрема два дні, але не пізніше 24 години дня, що передують дню голосування. Щодо порушень у день голосування – у дводенний строк (частина сьома статті 111 Закону).

У випадку дотримання вимог до оформлення скарги її розгляд відбувається на засіданні комісії. Скарга, оформлена без дотримання вимог статті 110 Закону, повертається без розгляду (частина друга статті 111 Закону) не пізніше наступного дня з дня надходження. Скарги, що надійшли напередодні дня голосування, повертаються в день голосування чи наступного дня невідкладно.

При поверненні скарги вказується вичерпний перелік недоліків і можливість повторного звернення у передбачені законом строки (частина друга статті 111 Закону).

У разі повторного надходження скарги з недоліками комісія приймає рішення про залишення її без розгляду (частина третя статті 111 Закону).

Перед розглядом скарги слід перевірити, чи не надходило до комісії повідомлення про розгляд позову у суді. Відповідно до частини десятої статті 108 Закону суд має надсилати таке повідомлення до окружної виборчої комісії невідкладно. Якщо є таке повідомлення, скарга повертається без розгляду із зазначенням підстав (частина одинадцята статті 108 Закону). Причому скарга може бути повернута без рішення комісії.

Розгляд скарги

Окружна виборча комісія зобов'язана повідомити про час і місце розгляду суб'єкта звернення, суб'єкта оскарження, заінтересованих осіб (частина четверта статті 111 Закону) у такий спосіб:

- рекомендованою телеграмою;
- факсограмою;
- електронною поштою;
- телефоном, з обов'язковим фіксуванням.

Суб'єкт оскарження має право подати письмові пояснення по суті питань, викладених у скарзі.

Окружна виборча комісія надає суб'єкту оскарження, іншим заінтересованим особам матеріали скарги заздалегідь, але не пізніше початку розгляду.

Розгляд відбувається незалежно від присутності чи відсутності повідомлених осіб.

При розгляді перевіряється:

- належність суб'єкта звернення;
- належність суб'єкта розгляду;
- дотримання строків оскарження.

Якщо дотримано вказані вимоги, відбувається розгляд скарги по суті. Якщо ж не дотримано хоча б однієї з трьох вимог – скарга залишається без розгляду.

Виявлення обставин неналежного подання скарги (не той суб'єкт подання, не засвідчені або не подані відповідні документи) веде до залишення скарги без розгляду.

При розгляді скарги необхідно детально вивчити її суть, аби правильно кваліфікувати.

Приклад: скарга щодо розміщення партією передвиборної агітації стосується не партії, а ЗМІ, які розмістили матеріал, і це питання розглядається судом (пункт 7.4 Порядку).

Частина двадцять п'ята статті 74 Закону дає можливість комісії у разі виявлення порушень під час розгляду скарг, що мають ознаки злочину чи адміністративного правопорушення, звернутися до правоохоронних органів.

Розглядаючи скаргу, необхідно перевірити дотримання строків оскарження. Законом встановлений наступний часовий проміжок оскарження дій, бездіяльності чи прийняття рішення.

Загальні строки:

- 5 днів з дня прийняття рішення, вчинення дії чи бездіяльності.

Спеціальні строки:

- 5 днів, але не пізніше 22 години напередодні дня голосування;
- 2 дні з дня прийняття рішення у день голосування.

Днем подання вважається фактичний день отримання скарги. Порушення строків оскарження є підставою для залишення скарги без розгляду по суті.

Обчислення строків у виборчому процесі визначено частинами другою, третьою статті 17 Закону.

Перший день: наступний після настання події.

Останній день: день, що має закінчитись у зв'язку з настанням події, чи день, що передують настанню події.

День вчинення бездіяльності: останній день строку, в який мала відбутися дія, але не була вчинена.

Строк подання скарги продовженню або подовженню не підлягає, крім випадку повторного подання скарги після усунення її недоліків, не пізніше наступного дня після її повернення.

Зміни чи уточнення обставин не є новою скаргою. При цьому скаржник мусить довести, що ці обставини стали йому відомі уже після подання скарги.

Кваліфікація, види і застосування доказів при розгляді скарги визначені статтею 112 Закону. Види доказів:

- письмові документи і матеріали про обставини, що мають значення;
- письмові пояснення суб'єктів, інших учасників розгляду;
- речові докази;
- висновки експертів, надані письмово на запит учасників розгляду.

Докази подаються в оригіналі чи засвідчуються в установленому порядку.

Окружна виборча комісія має право звернутися із запитом щодо витребування додаткових доказів за власною ініціативою або на прохання суб'єкта звернення, суб'єкта оскарження, заінтересованих осіб (частина друга статті 112 Закону). Після розгляду оригінали повертаються, залишається лише засвідчена копія.

У випадку ненадання доказів скарга розглядається на підставі наявних. Беруться до розгляду лише докази, які мають значення.

Докази, одержані з порушенням закону (*підслухування телефонних розмов, викрадені документи тощо*), до уваги не беруться (пункт 9.4 Порядку).

Про відхилення доказів, якщо таке мало місце, зазначається у постанові про результати розгляду скарги.

Обставини, для доведення яких законом встановлено певні засоби доказування, не можуть доводитись іншими засобами (частина п'ята статті 112 Закону).

При цьому треба зазначити, що **виключно судом встановлюються:**

- факт підкупу виборців;
- факт надання грошей чи безоплатно, або на пільгових умовах товарів, робіт, послуг;
- факт використання коштів на проведення передвиборчих заходів, окрім коштів виборчого фонду;
- недостовірний або наклепницький характер відомостей про партію (частина дев'ята статті 74 Закону).

Однак, варто пам'ятати, що ніякі докази не мають наперед встановленої сили.

Рішення за результатом розгляду скарги

При прийнятті рішення слід керуватись критеріями справедливості, законності, обґрунтованості.

Рішення оформлюються постановою (вимоги до неї визначені у частині третій, четвертій статті 35 Закону, а також Постановою № 350).

При прийнятті рішення враховується:

- чи мало місце прийняття оскаржуваного рішення, чи здійснювалась дія або бездіяльність;
- чи було прийняте рішення або оскаржувана дія на законних підставах;
- чи прийнято рішення в межах повноважень та відповідно до визначеної процедури;
- чи віднесено до повноважень окружної виборчої комісії розгляд цієї скарги;
- чи належить задовольнити кожну вимогу чи відмовити у задоволенні;
- чи належить поновити порушені права та законні інтереси;
- які рішення слід зобов'язати прийняти, чи які дії вчинити.

Рішення комісії за результатами розгляду скарги може бути позитивним, коли скарга підлягає задоволенню повністю або частково, чи негативним – про відмову в задоволенні скарги.

Варіанти рішень при задоволенні скарги можуть бути такі:

комісія може визнати рішення, дії чи бездіяльність такими, що не відповідають вимогам законодавства, порушують виборчі права, права та законні інтереси суб'єктів виборчого процесу;

комісія може скасувати рішення;

комісія зобов'язує відповідача здійснити дії, передбачені законом;

може бути встановлено зобов'язання утриматись від вчинення певних дій;

комісія має право поновити іншим способом порушені виборчі права;

комісія може зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити дії, які випливають із факту скасування рішення, визнання оскаржених дій або бездіяльності протиправними.

Окружна виборча комісія має право на підставі скарги, рішення суду або з власної ініціативи скасувати рішення дільничної виборчої комісії чи прийняти рішення по суті питання або зобов'язати дільничну виборчу комісію повторно розглянути порушене питання (частина восьма статті 113 Закону). За результатами розгляду приймається постанова. Копія постанови видається чи надсилається у строки, встановлені частиною десятою статті 113 Закону.

Зокрема, до Центральної виборчої комісії – невідкладно. До суб'єктів розгляду чи заінтересованих осіб – не пізніше наступного дня.

У разі прийняття постанови напередодні чи в день голосування, або на наступний день – невідкладно.

Постанова, прийнята комісією в межах її повноважень, є обов'язковою для виконання усіма суб'єктами виборчого процесу, органами державної влади, їх посадовими особами, іншими учасниками виборчого процесу.

Правовий статус офіційних спостерігачів

Ю.В. ШВЕЦЬ,
член Центральної виборчої комісії

Шановні учасники наради!

У своєму виступі я хотіла б зупинитись детально на окремих аспектах реєстрації та діяльності офіційних спостерігачів.

Відповідно до статті 77 Закону України «Про вибори народних депутатів України» у виборчому процесі можуть брати участь **офіційні спостерігачі від партій**, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, **офіційні спостерігачі від кандидатів у депутати в одномандатному окрузі та офіційні спостерігачі від громадських організацій**, також за ходом виборчого процесу можуть вести спостереження **офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій**.

Повноваження офіційних спостерігачів починаються з дня їх реєстрації відповідною виборчою комісією і припиняються після встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів депутатів.

Офіційні спостерігачі від партій, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, **та від кандидатів у депутати** реєструються окружними виборчими комісіями за поданням уповноваженої особи партії у відповідному одномандатному або загальнодержавному окрузі та кандидата у депутати в цьому одномандатному окрузі. Подання підписується уповноваженою особою партії та кандидата у депутати.

Офіційні спостерігачі від громадських організацій безпосередньо реєструються окружними виборчими комісіями, а дозвіл громадській організації мати офіційних спостерігачів надає Центральна виборча комісія.

У визначений Законом термін до Центральної виборчої комісії звернулися з клопотанням мати офіційних спостерігачів 86 громадських організацій, з яких дозволи отримали загалом 68 громадських організацій. Із них – 22 з всеукраїнським статусом та 46 – з місцевим статусом, тобто дозволено мати спостерігачів на певній території України (відповідний район, місто або область).

Відмовлено в наданні права спостереження за виборами з підстав невиконання вимог, встановлених частинами першою та другою статті 78 Закону, 19 організаціям.

Відповідні постанови Центральної виборчої комісії та перелік громадських організацій оприлюднені на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії, а також перелік опубліковано в газетах «Урядовий кур'єр» та «Голос України» відповідно за 8 та 11 вересня 2012 року.

Щодо безпосередньої процедури реєстрації.

Насамперед, що стосується того, хто має право подавати документи до окружних виборчих комісій щодо реєстрації офіційних спостерігачів від громадських організацій.

Згідно із Законом офіційний спостерігач від громадської організації реєструється окружною виборчою комісією за поданням керівника відповідної громадської організації.

У поданні про реєстрацію офіційних спостерігачів від партій, кандидатів та громадських організацій зазначаються відомості, визначені частиною шостою статті 78 Закону, зокрема прізвище, ім'я, по батькові, громадянство, дата народження, місце проживання та адреса житла, місце роботи, посада (заняття), номери контактних телефонів.

До подання додаються заяви про згоду цих осіб бути офіційними спостерігачами від відповідної партії, кандидата, громадської організації та ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України, або ксерокопії тимчасового посвідчення громадянина країни (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України). Окрім того, до подання громадська організація повинна надати також копію рішення Центральної виборчої комісії про дозвіл мати офіційних спостерігачів під час виборів.

Строк для внесення подання про реєстрацію офіційного спостерігача обмежується – за п'ять днів до дня голосування.

Згідно із Законом України «Про вибори народних депутатів України» одразу на другий день після подання відповідних документів окружна виборча комісія повинна здійснити реєстрацію та видати посвідчення спостерігачу.

Отже, окружна виборча комісія як колегіальний орган зобов'язана розглянути документи, прийняти рішення, а потім видати посвідчення. Це дещо проблематично з огляду на те, що такі подання можуть надходити до окружної виборчої комісії щодня, і визначені досить стислі строки для прийняття рішення з цього питання, але такі строки встановлено Законом, а тому мають виконуватись.

Закон надає офіційним спостерігачам широкі повноваження. Врегулювання їх діяльності визначені частиною дев'ятою статті 78 Закону, а саме – офіційний спостерігач має право:

1) перебувати на виборчих дільницях під час голо-

сування, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів виборчої комісії, у тому числі під час видачі виборчих бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам виборчої комісії фізично;

2) робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування;

3) бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам дільничної виборчої комісії, у тому числі для організації голосування виборців за місцем перебування, та при проведенні такого голосування;

4) бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях дільничних та окружних виборчих комісій, з урахуванням положень, встановлених частиною третьою статті 34 цього Закону, у тому числі під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці та встановленні підсумків голосування;

5) звертатися до відповідної виборчої комісії чи до суду щодо усунення порушень цього Закону в разі їх виявлення;

6) складати акт про виявлення порушення цього Закону, що підписується ним та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення, із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, місця проживання та адреси житла, та подавати його до відповідної виборчої комісії чи до суду;

7) вживати необхідних заходів у межах законодавства щодо припинення протиправних дій під час голосування та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці;

8) отримувати копії протоколів про передачу виборчих бюлетенів, про підрахунок голосів і встановлення підсумків голосування та інших документів у випадках, передбачених цим Законом;

9) реалізовувати інші права, передбачені цим Законом для офіційних спостерігачів.

Частина третя статті 34 передбачає, що на засіданнях окружної чи дільничної виборчої комісії, у тому числі при підрахунку голосів та встановленні підсумків голосування, на виборчій дільниці в день голосування у приміщенні, де проводиться голосування, мають право бути присутніми без дозволу чи запрошення відповідної комісії лише такі особи:

1) члени виборчих комісій вищого рівня;

2) кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата);

3) офіційні спостерігачі від партії, яка висунула кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, від кандидата у депутати в одномандатному окрузі або від громадської організації (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата, однієї громадської організації);

4) офіційні спостерігачі від іноземних держав і міжнародних організацій;

5) представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

Водночас частиною десятою зазначеної статті Закону встановлено обмеження щодо діяльності офіційних спостерігачів від громадських організацій. Зокрема, в Законі перераховано, чого не мають права робити спостерігачі.

Під час виборчого процесу з виборів народних депутатів України 2006 року Центральною виборчою комісією було надано дозвіл мати офіційних спостерігачів 16 громадським організаціям.

На території України було зареєстровано 7902 офіційних спостерігачів від громадських організацій.

Під час виборчого процесу з позачергових виборів народних депутатів України 2007 року Центральною виборчою комісією було надано дозвіл мати офіційних спостерігачів 14 громадським організаціям, в тому числі 6 місцевим.

На території України було зареєстровано 8426 офіційних спостерігачів від громадських організацій.

Під час виборчого процесу з виборів народних депутатів України 2012 року Центральною виборчою комісією надано дозвіл мати офіційних спостерігачів 68 громадським організаціям, в тому числі 46 місцевим.

Тобто, в цьому виборчому процесі значно зросла кількість громадських організацій, а відповідно буде більшою кількість офіційних спостерігачів.

Щодо діяльності офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій, хотілося б звернути увагу на наступні основні моменти.

Реєстрація офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюється Центральною виборчою комісією. Зараз Комісією зареєстровано всього 318 осіб офіційними спостерігачами від іноземних держав, однак до дня голосування ця кількість збільшиться в рази.

Частиною третьою статті 79 Закону встановлено обов'язкову вимогу до особи, яка бажає мати статус офіційного спостерігача від іноземної держави або міжнародної організації, а саме – відсутність у особи громадянства України, тобто наявність громадянства іншої, визнаної Україною, держави, або наявність статусу особи без громадянства (апатрид).

Громадяни України або іноземці чи особи без громадянства, які володіють українською мовою, можуть супроводжувати зареєстрованих офіційних спостерігачів від іноземних держав і міжнародних організацій на території виборчих дільниць та під час засідань виборчих комісій виключно для виконання функцій перекладача (не більше однієї особи з кожним офіційним спостерігачем).

Відповідно до статті 77 Закону встановлені права і обов'язки офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій.

Забезпечення заходів щодо підвищення правової культури учасників виборчого процесу

О.М. ЧУПАХІН,

член Центральної виборчої комісії

Законом України «Про вибори народних депутатів України» на Центральну виборчу комісію покладено навчання керівного складу окружних виборчих комісій. Відповідно до повноважень, визначених статтею 31 Закону, окружна виборча комісія надає правову, організаційно-методичну, технічну допомогу дільничним виборчим комісіям, організовує навчання членів цих комісій з питань організації виборчого процесу – це підпункт третьої частини другої цієї статті. Але є і підпункт 12 цієї ж частини другої статті 31, в якому йдеться, що окружна виборча комісія організовує навчання голів, заступників, секретарів дільничних виборчих комісій. Як бачите, є деякі розбіжності між цими двома пунктами, і ми не наполягаємо на тому, щоб ви повністю виконували вимоги того чи іншого пункту, тобто другого і дванадцятого цієї статті, але навчання голів, заступників голів і секретарів дільничних виборчих комісій має бути організовано обов'язково.

Що я хочу сказати про навчання і підвищення правової культури учасників виборчого процесу? Найкращими порадиниками в організації виборів є згаданий Закон України «Про вибори народних депутатів України», рекомендації та роз'яснення, прийняті Центральною виборчою комісією.

Ці матеріали, а також форми і зразки документації, які мають рекомендаційний характер для використання під час проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року, розміщено на сайті Центральної виборчої комісії.

Центральною виборчою комісією підготовлено:

Збірник нормативно-правових актів Центральної виборчої комісії з питань підготовки та проведення виборів народних депутатів України;

Збірник нормативно-правових актів з питань фінансового і матеріально-технічного забезпечення підготовки і проведення виборів народних депутатів України;

Збірник нормативно-правових актів з питань формування виборчих фондів політичних партій, кандидати у народні депутати України від яких зареєстровані Центральною виборчою комісією в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, та кандидати у народні депутати України в одномандатних виборчих округах, надходження та використання їх коштів.

Затверджено текст і форму плакатів, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори народних депутатів України.

Організовано навчання:

навчальний семінар-нарада системних адміністраторів програмно-технічних комплексів ЄІАС «Вибори»;

навчальний семінар-нарада з головами, заступниками голів та секретарями окружних виборчих комісій з питань організації підготовки та проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року;

навчальний семінар-нарада для головних бухгалтерів ОВК з питань фінансового та матеріально-технічного забезпечення підготовки та проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року.

Відповідно до Закону України «Про ратифікацію Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Організацією з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) щодо створення нової форми співробітництва» Центральна виборча комісія співпрацює з Координатором проектів ОБСЄ.

У рамках цієї співпраці створено робочу групу з питань забезпечення здійснення заходів щодо підвищення правової культури учасників виборчого процесу під час проведення виборів народних депутатів України, до складу якої за згодою увійшли представники Координатора проектів ОБСЄ в Україні.

Визначені цільові групи та теми просвітницької кампанії для виборців щодо виборчих процедур та прав виборців на виборах народних депутатів України 28 жовтня 2012 року.

Розроблені технічні завдання та проведені два тендери на розробку та поширення друкованої та аудіовізуальної просвітницької продукції.

Створено веб-сайт для розміщення просвітницьких матеріалів, що будуть виготовлені в рамках реалізації проекту «Розбудова спроможності в проведенні навчання у виборчому процесі та підвищення обізнаності виборців» (www.golos2012.info).

Проект технічної допомоги «Програма реформування виборчого законодавства України» IFES (Міжнародна фундація виборчих систем) фінансується Агенцією США з міжнародного розвитку (USAID). Метою проекту IFES є надання технічних експертних знань та консультацій,

які базуються на міжнародних стандартах, щодо процесу реформування виборчого законодавства України.

Проект IFES надає ЦВК допомогу у розробленні навчальних процедур та матеріалів для передачі найкращого світового досвіду під час навчання членів виборчих комісій.

За підтримки Центральної виборчої комісії IFES підготовлені:

- посібник з питань застосування виборчого законодавства для членів окружних виборчих комісій з виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року;
- програма тренінгу «Навчання членів окружних виборчих комісій на виборах народних депутатів України у 2012 році» з використанням слайдів, відеороликів та довідкового матеріалу;
- навчальний фільм «Організація роботи дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року».

Прошу звернути вашу увагу на те, що деякі роз'яснення, рекомендації та порядки можуть змінюватися у

зв'язку з тим, що ми напрацьовуємо практику в новому виборчому процесі.

Прикладом цього є випадок, коли ми в останню хвилину змушені були змінити порядок жеребкування щодо визначення складу дільничних виборчих комісій. Крім того, не виключено, що будуть зміни і до інших порядків, рекомендацій і роз'яснень. Тому пропоную вам уважно стежити за тим, що приймає Центральна виборча комісія, аби завчасно вжити ті чи інші заходи, необхідні для організації виборчого процесу. Ви сьогодні отримали збірник нормативно-правових актів та посібник з питань застосування виборчого законодавства для членів окружних виборчих комісій. Такий посібник буде розроблений і для членів дільничних виборчих комісій.

Крім того, звертаю вашу увагу на те, що ви отримали сьогодні лист-тренінг «Навчання членів окружних виборчих комісій на виборах народних депутатів України в 2012 році». Ця програма – додаткове навчання, яке буде проводитися з вами у регіонах, безпосередньо в кожній області, АР Крим, Києві та Севастополі. Таке навчання проводитиметься консультантами і експертами IFES.

Списки виборців: технологія складання, уточнення, внесення змін

О.В. СТЕЛЬМАХ,

*заступник керівника Служби розпорядника
Державного реєстру виборців*

Деякі кількісні характеристики Державного реєстру виборців. У базі даних Реєстру міститься інформація щодо 36 млн 671 тис. записів про виборців. Із них з визначеною виборчою адресою – 36 млн 106 тис., записи про виборців, які мають відмітку «Вибули» – 566 тис., та інші записи, які відповідно до Закону зберігаються в Реєстрі.

Всі органи ведення Реєстру та органи адміністрування підключені до Реєстру, мають захищений телекомунікаційний зв'язок і працюють з єдиною базою даних Реєстру. Технічне обладнання відділу ведення Реєстру об'єднано в локальну мережу, яка під'єднана за допомогою захищених каналів зв'язку до єдиної телекомунікаційної мережі Реєстру. Якщо взяти протяжність усіх телекомунікаційних дротів, які лежать до серверів Реєстру, то це більше ніж 70 тис. км.

На сьогодні органів ведення Реєстру – 754. Найбільшим відділом ведення можна вважати той відділ, що відповідає за виборців, які проживають або перебувають за межами України – близько 419 тис. виборців. В Україні ж найменша кількість виборців у відділі ведення Моршинської міської ради Львівської області – 3 тис. 900 виборців, а найбільша – у відділі ведення

Деснянської РДА в м. Києві – 287 тис. 900 виборців.

Які відомості зберігаються в Державному реєстрі виборців? Це ідентифікаційні персональні дані про виборця, дані, що визначають місце та умови голосування, і службові персональні дані. Ідентифікаційні персональні дані – це прізвище, ім'я, по батькові, дата народження і місце народження. Саме ці дані є ідентифікатором особи в Реєстрі. Жодних інших кодів у базі даних Реєстру не зберігається.

Дані, що визначають умови голосування. Це виборча адреса, відповідно номер округу, номер дільниці і відомості про постійну нездатність виборця пересуватися самостійно. Також є службові персональні дані, які необхідні для того, щоб правильно формувати списки виборців для відповідних виборів. Це дата набуття громадянства, дата визнання недієздатності, поновлення дієздатності, дата смерті, відмітки про вибуття з виборчої адреси та інші.

Як саме здійснюється поновлення даних у Реєстрі? Зрозуміло, що не досить створити Реєстр, це тільки півсправи. Головне, щоб він постійно оновлювався і всі дані в ньому були актуальні. Органи ведення Реєстру щомісяця здійснюють поновлення бази даних

Реєстру на підставі відомостей, отриманих від суб'єктів їх подання.

Скажімо, Міністерство внутрішніх справ подає нам 73% усіх відомостей, бо там всі переміщення наших виборців країною та зміна їх ідентифікаційних даних. Міністерство юстиції подає дані щодо померлих громадян, Державна пенітенціарна служба – щодо тих громадян, які відбувають покарання, Міністерство оборони України – про тих виборців, які проходять строкову службу, суди подають відомості про визнання недієздатності виборців або скасування такої недієздатності. Заклади обліку бездомних громадян повідомляють про бездомних громадян, Міністерство охорони здоров'я подає відомості щодо нездатності виборців самостійно пересуватися, і закордонні дипломатичні установи опікуються виборцями, які перебувають на консульському обліку.

Щомісяця до органів ведення Реєстру надходить близько 12 тис. 300 подань з відомостями про виборців від більш ніж 8 тис. 700 суб'єктів. Кількість записів у поданнях становить близько 330 тис.

Також щомісяця до бази даних Реєстру вноситься понад 50 тис. змін щодо набуття виборцями права голосу, більше 55 тис. змін – щодо втрати виборцями права голосу, понад 260 тис. змін виборчої адреси і встановлення відмітки «Вибув» та інші зміни.

Крім того, що ми ведемо Реєстр виборців, ми працюємо з підсистемою «Адресний реєстр». Ідеться про те, що по кожному населеному пункту ми ведемо перелік вулиць, будинків, проспектів, бульварів, по кожному геоніму ведемо перелік усіх будинків. Також здійснюємо облік виборчих дільниць, які існують на постійній основі.

Більше інформації про Державний реєстр виборців можна побачити на нашому веб-сайті (www.drv.gov.ua), там дуже багато корисної інформації як для виборців, так і для організаторів виборів у відповідних округах.

Про складання списків виборців.

Нормативні документи, які регламентують процес складання та уточнення списків виборців, – це постанова ЦВК № 12 від 24 січня 2012 року «Про форми іменних запитань на вибори народних депутатів України 28 жовтня 2012 року», постанова ЦВК № 19 від 26 січня 2012 року «Про форми списків виборців на виборчих дільницях та інших виборчих документів для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України», постанова ЦВК № 38 від 29 лютого 2012 року «Про порядок складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України», постанова ЦВК № 96 від 7 червня 2012 року «Роз'яснення щодо складання та уточнення списків виборців для підготовки і проведення голосування з виборів народних депутатів України». Всі ці нормативні документи вміщені в Збірнику, який є у кожного голови комісії.

Загальні положення щодо складання списків виборців.

Виборець може бути включений до списку виборців тільки на одній виборчій дільниці. Списки виборців складаються на основі відомостей Державного реєстру виборців. До списку виборців включаються дієздатні громадяни України, яким виповнилося, або на день голосування виповниться 18 років, та які відносяться за виборчою адресою до відповідної виборчої дільниці згідно з відомостями Реєстру. Особи, які вибули і мають у своєму паспорті штамп «Вибув», у тому числі особи, які тимчасово на день голосування вибули зі своєї виборчої адреси, до списку виборців не включаються.

Виборець, якому тимчасово змінено місце голосування, включається до списку виборців на виборчій дільниці, визначеній за місцем перебування такого виборця в день голосування. Списки виборців складаються за формами, встановленими Центральною виборчою комісією.

Дільничні виборчі комісії забезпечують використання списків виборців виключно у цілях, передбачених законом.

Складання попередніх списків виборців.

Перед виборами списки виборців складаються двічі. Спочатку – це попередні списки виборців, які потім вивішуються (оприлюднюються) в дільничній виборчій комісії для ознайомлення, і потім, власне, уточнені списки виборців, за якими і відбувається процес голосування та видачі бюлетенів.

Попередні списки виборців складаються органами ведення Реєстру. У цьому списку зазначається прізвище, ім'я, по батькові, дата народження і виборча адреса. Напроти прізвищ виборців, постійно не здатних пересуватися самостійно, у графі «Примітки» робиться відмітка «НСП» («не здатний самостійно пересуватися»).

Виборець, якому тимчасово змінено місце голосування, включається до попереднього списку виборців на виборчій дільниці, визначеній за місцем перебування такого виборця в день голосування. В графі «Примітки» напроти його прізвища зазначаються номер посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування, дата його видачі та найменування органу ведення, який видав таке посвідчення. Отже, у списку виборців буде зазначена особа, яка тимчасово змінила місце голосування, і більше виборча комісія не робить жодних дописувань, додаткових списків, інформація одразу буде надрукована в списку виборців. Таким чином, ми забезпечуємо однократність включення виборців до списку виборців. Виборці включаються до попереднього списку виборців так, щоб відомості про виборців з однаковою адресою житла були розміщені поруч.

Попередній список виборців має наскрізні нумерацію виборців та нумерацію аркушів, виготовляється на паперовому носії у форматі А3. Орган ведення Реєстру

не пізніше як за 20 днів до дня голосування, до 7 жовтня 2012 року включно, передає один примірник дільничній виборчій комісії в приміщенні, де розташовано орган ведення Реєстру. Це теж новинка. Ви знаєте, що раніше відділи ведення передавали списки виборців через окружні виборчі комісії, тепер же вони передаватимуть списки напряму дільничним виборчим комісіям.

На місцевих виборах саме так і відбувалось. Ми побачили, що це дійсно працює, і тому така норма є в Законі України «Про вибори народних депутатів України». Від імені дільничної виборчої комісії попередній список виборців отримують не менше трьох членів комісії, одним з яких повинен бути голова комісії, а у разі неможливості – заступник голови, або секретар комісії. Про передачу списку складається акт за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії. Один примірник акта разом із примірником попереднього списку виборців зберігається в органі ведення Реєстру, інший – у дільничній виборчій комісії.

Іменні запрошення виборців. Це теж новела, іменні запрошення включених до попередніх списків виборців на звичайних виборчих дільницях виготовляються органами ведення Реєстру за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

Вони виготовляються на папері форматом А3, на одному аркуші розміщується 12 уже надрукованих запрошень виборцям. Отже, дільнична виборча комісія вже не буде писати запрошення вручну, тепер вони будуть надруковані. Дільничним виборчим комісіям, коли отримають запрошення, залишиться тільки розрізати їх ножицями і забезпечити надсилання та доставку в інший спосіб іменного запрошення кожному виборцю не пізніше як за 15 днів до дня голосування, до 12 жовтня 2012 року.

Для забезпечення ознайомлення виборців з попереднім списком виборців дільнична виборча комісія з наступного дня після отримання попереднього списку виборців організовує свою роботу в тому числі у вихідні дні з 8 до 19 години.

Уточнення попередніх списків виборців.

Після того як дільничні виборчі комісії отримали попередні списки виборців, починається процес уточнення. Якщо виборець виявив неправильність у попередньому списку виборців, він має право звернутися до дільничної виборчої комісії або до органу ведення Реєстру із заявою про уточнення. До заяви додаються документи (копії документів), що підтверджують зазначені в ній відомості. Заява про уточнення подається виборцем особисто. Вона може бути подана виборцем до дільничної виборчої комісії або до органу ведення Реєстру не пізніше як за 5 днів до дня голосування, до 22 жовтня 2012 року. Чому саме за 5 днів? Тому що за 5 днів починається виготовлення уточнених списків виборців.

Дільнична виборча комісія розглядає заяву протягом

одного дня, за результатом розгляду приймає рішення, яке невідкладно направляється відповідному органу ведення Реєстру разом із заявою виборця та доданими до неї документами. Орган ведення Реєстру розглядає заяву, передану дільничною виборчою комісією. Про результати розгляду повідомляється особа, яка її подала. Також невідкладно інформуються відповідні дільничні виборчі комісії про результати розгляду таких заяв. Кожен виборець має право звернутися до суду щодо уточнення та включення або виключення зі списку себе або інших осіб. Суд звертається із запитом щодо уточнення відомостей про виборця до відповідного органу ведення Реєстру. Це теж важливо, тому що саме відділи ведення знають, чи писав заяву про тимчасову зміну місця голосування цей виборець. Він може не показати в суді цю заяву, а сказати: «Ось у мене реєстрація в паспорті». Але відділ ведення знає, що ця особа писала заяву, щоб тимчасово змінити собі місце голосування без зміни виборчої адреси.

Тому важливо, щоб суд звертався до відділу ведення, оскільки він має точні відомості щодо цього виборця. Рішення суду про внесення змін до попереднього списку виборців, подане виборцем до дільничної виборчої комісії не пізніше як за 5 днів до дня голосування, негайно направляється до відповідного органу ведення Реєстру.

Складання уточнених списків виборців.

Орган ведення Реєстру виготовляє уточнений список виборців за наслідками розгляду заяв виборців про уточнення попереднього списку виборців, заяв виборців про тимчасову зміну місця голосування, у тому числі членів окружних та дільничних виборчих комісій, які будуть знаходитись за місцем своєї роботи, можуть написати таку заяву і голосувати там, де вони працюють, а також на підставі відомостей, поданих органами, закладами, установами, зазначеними у статті 22 Закону України «Про Державний реєстр виборців». Ці суб'єкти подання відомостей періодично поновлюються. МВС, Мінюст та інші суб'єкти теж подають всі відомості. Необхідно, щоб всі зміни були враховані перед роздрукуванням уточненого списку виборців.

Уточнений список виборців для кожної звичайної виборчої дільниці виготовляється на паперовому носії у форматі А3 у двох примірниках.

Кожен примірник уточненого списку виборців на кожному аркуші засвідчується підписом керівника органу ведення Реєстру і скріплюється печаткою цього органу. Орган Реєстру не пізніше як за два дні до дня голосування передає один примірник уточненого списку виборців дільничній виборчій комісії у приміщенні, де розташований орган ведення Реєстру, так само, як і попередній список виборців – дільничній виборчій комісії.

Про передачу дільничній виборчій комісії уточненого списку виборців складається відповідний акт. Другий примірник акта залишається в органі ведення Реєстру.

Фінансування окружних виборчих комісій на підготовку та проведення виборів народних депутатів України

О.О. ОСАДЧУК,

завідуючий відділом зведеного планування та фінансування
Секретаріату Центральної виборчої комісії

Шановні учасники семінару-наради!

Для підготовки та проведення виборів народних депутатів України на виконання вимог частини сьомої статті 46 Закону України «Про вибори народних депутатів України» з метою забезпечення фінансування виборчого процесу наказом Міністерства фінансів України від 12 липня 2012 року № 825 та постановою Центральної виборчої комісії від 12 липня 2012 року № 110 затверджено Порядок фінансування окружних виборчих комісій та дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів народних депутатів України.

Однією з основних складових фінансового забезпечення виборчого процесу є розподіл коштів між виборчими комісіями. Вихідними відомостями при цьому є середні норми витраток окружних і дільничних виборчих комісій, кількість дільничних виборчих комісій у одномандатному виборчому окрузі.

На виконання частини п'ятої статті 46 Закону Центральна виборча комісія постановою від 25 серпня 2012 року № 592 затвердила розподіл коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів народних депутатів України, та середні норми витраток виборчих комісій.

Витатки окружних і дільничних виборчих комісій становлять 860 709,020 тис. грн, з яких:

- витатки окружних виборчих комісій – 38 808,7 тис. грн;
- витатки дільничних виборчих комісій – 821 900,32 тис. грн.

Кошториси розроблялись на підставі середніх норм витраток виборчих комісій і кількості утворених дільничних виборчих комісій та подавались на затвердження до Центральної виборчої комісії. Так, відповідно до затверджених середніх норм витатки виборчих комісій для підготовки та проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року становлять:

- для окружної виборчої комісії:
до 100 дільниць – 125 865 грн;
для міста Києва – 120 116 грн;

від 101 до 200 дільниць – 131 141 грн;

для міста Києва – 125 392 грн;

понад 200 дільниць – 137 943 грн;

для міста Києва – 132 194 грн.

Всі суми середніх норм витраток для окружної виборчої комісії вказані без урахування витраток на виготовлення інформаційних плакатів кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах, які рахувались в єдиних кошторисах, виходячи із фактичної кількості зареєстрованих кандидатів, помноженої на 1,5 грн вартості та помноженої на 2000 примірників для кожного кандидата.

Крім того, на виготовлення вивісок для окружних виборчих комісій (КЕКВ 1131 – 150 грн):

- для малої дільничної виборчої комісії (до 50 виборців) – 12 623 грн;
для міста Києва – 12 403 грн;
- для малої дільничної виборчої комісії – 21 661 грн;
для міста Києва – 21 441 грн;
- для середньої дільничної виборчої комісії – 23 497 грн;
для міста Києва – 23 277 грн;
- для великої дільничної виборчої комісії – 28 636 грн;
для міста Києва – 28 416 грн.

Центральна виборча комісія складає і затверджує розподіл показників кошторису та плану асигнувань загального фонду бюджету на підготовку та проведення виборів депутатів для кожного розпорядника нижчого рівня, зокрема окружних виборчих комісій, за територіями відповідно до мережі установ та організацій, та подає їх до Державної казначейської служби України. Окружні виборчі комісії подають відповідним територіальним органам Державної казначейської служби на паперових носіях затвержені Центральною виборчою комісією оригінали кошторисів, єдиних кошторисів та планів асигнувань загального фонду бюджету.

Затвержені кошториси є підставою для взяття окружними виборчими комісіями бюджетних зобов'язань. Перерахування коштів окружним виборчим комісіям здійснюється Центральною виборчою комісією відповідно до обсягів витраток, затверджених

кошторисами окружних виборчих комісій з включенням видатків дільничних виборчих комісій, та помісячного плану асигнувань (асигнування передбачені на: вересень – 25% від загальних кошторисних призначень, жовтень – 55% та листопад – 20%).

У разі потреби внесення змін до єдиного кошторису видатків, тобто перерозподілу коштів між статтями видатків, окружній виборчій комісії необхідно звернутись до Центральної виборчої комісії з відповідними розрахунками та економічними обґрунтуваннями.

Зміни до кошторису та плану асигнувань проводяться Центральною виборчою комісією у разі збільшення або зменшення бюджетних призначень. У разі додаткової потреби у коштах спочатку необхідно проаналізувати бюджетні призначення за статтями видатків єдиного кошторису. Можливо, перерозподіл коштів єдиного кошторису вирішить проблему потреби без збільшення кошторисних призначень.

Звертаємо вашу увагу на те, що без розрахунків та економічних обґрунтувань щодо необхідності внесення змін до єдиного кошторису видатків та довідки про його виконання пропозиції окружної виборчої комісії не будуть розглядатися Центральною виборчою комісією.

У разі внесення змін до кошторису, плану асигнувань або єдиного кошторису необхідно протягом наступного робочого дня після їх затвердження подати до відповід-

ного територіального органу Державної казначейської служби України.

Окружна виборча комісія не пізніше як у семиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів подає до Центральної виборчої комісії виписки з реєстраційного рахунку та припиняє рух коштів на цьому рахунку. У десятиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутатів (тобто через три дні після отримання виписки з реєстраційного рахунку) відкликає залишки невикористаних асигнувань шляхом надання Державній казначейській службі України коригуючого розподілу відкритих асигнувань.

У разі виникнення кредиторської заборгованості окружної виборчої комісії після закінчення строку її повноважень її погашення здійснюється Центральною виборчою комісією у Порядку, затвердженому постановою Центральної виборчої комісії від 19 січня 2012 року № 7. Детальніше про це можна прочитати у вказаній постанові.

З метою методичного забезпечення окружних виборчих комісій основними документами Центральною виборчою комісією підготовлений та виданий Збірник нормативно-правових актів з питань фінансового та матеріально-технічного забезпечення підготовки та проведення виборів народних депутатів України.

Дякую за увагу!

Контроль за формуванням та використанням коштів виборчих фондів кандидатів у народні депутати України

М.О. НЕБОГАТКОВ,

*завідуючий відділом контролю за використанням коштів
Секретаріату Центральної виборчої комісії*

Шановні колеги!

Статтею 45 Закону України «Про вибори народних депутатів України» встановлено, що кандидат у депутати в одномандатному виборчому окрузі для фінансування своєї передвиборної агітації зобов'язаний утворити власний виборчий фонд, що формується в порядку, встановленому цим Законом.

Фінансування передвиборних агітаційних заходів чи матеріалів з джерел, не передбачених частиною другою цієї статті, незалежно від наявності погодження з партіями – суб'єктами виборчого процесу чи кандидатами у депутати, забороняється.

Кандидат у депутати в одномандатному виборчому

окрузі зобов'язаний відкрити рахунок свого виборчого фонду не пізніше як на десятий день з дня реєстрації Центральною виборчою комісією.

Виборчий фонд кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі має один поточний рахунок, на який надходять кошти для фінансування передвиборної агітації.

Кандидат у депутати в одномандатному виборчому окрузі відкриває поточний рахунок виборчого фонду в установі банку України, яку визначає на свій розсуд, за місцезнаходженням окружної виборчої комісії.

Порядок відкриття і закриття рахунків виборчих фондів здійснюється згідно з Інструкцією про поря-

док відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 року № 492.

Послуги установ банків, пов'язані з відкриттям і закриттям рахунків виборчого фонду та їх функціонуванням, надаються безоплатно. Установа банку за користування коштами, що знаходяться на рахунках виборчого фонду, відсотки не нараховує і не сплачує.

Установа банку не пізніше наступного робочого дня після дня відкриття поточного рахунку кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі письмово повідомляє Центральну виборчу комісію про відкриття відповідного рахунку та його реквізити.

Інформація про відкриття поточного рахунку виборчого фонду кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі та їх відповідні реквізити одноразово публікувалася Центральною виборчою комісією у регіональних друкованих засобах масової інформації не пізніш як на п'ятий день після отримання повідомлення установи банку про відкриття відповідного рахунку виборчого фонду за рахунок коштів, що виділяються на підготовку і проведення виборів з Державного бюджету України. Подальша інформація про реквізити відповідного рахунку виборчого фонду кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі публікується у друкованих засобах масової інформації за рахунок коштів відповідного виборчого фонду.

Витрачання коштів з поточних рахунків виборчого фонду здійснюється в безготівковій формі.

Витрачання коштів з поточних рахунків виборчого фонду припиняється о 18 годині останнього дня перед днем голосування.

Кандидат у депутати в одномандатному виборчому окрузі може бути розпорядником поточного рахунку власного виборчого фонду або призначити не більше одного розпорядника поточного рахунку власного виборчого фонду з числа своїх довірених осіб.

Розпорядник поточного рахунку виборчого фонду кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі має виключне право на використання коштів з поточного рахунку виборчого фонду відповідного кандидата.

Розпорядники поточних рахунків виборчого фонду забезпечують додержання фінансової дисципліни, цільове використання коштів виборчого фонду. Вони зобов'язані вести облік використання коштів відповідного поточного рахунку виборчого фонду.

Розпорядник поточного рахунку виборчого фонду кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі зобов'язаний не пізніш як на десятий день після дня голосування подати до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт про надходження та використання коштів виборчого фонду.

Аналіз фінансових звітів здійснює Центральна виборча комісія. У разі виявлення в ході аналізу фінансових звітів ознак порушення вимог цього Закону Центральна виборча комісія повідомляє відповідні правоохоронні органи для перевірки і реагування відповідно до закону.

Форми фінансових звітів встановлені постановою Центральної виборчої комісії від 25 липня 2012 року № 123 «Про Порядок складання та форми фінансової звітності про надходження і використання коштів виборчих фондів політичних партій, кандидати у народні депутати України від яких зареєстровані у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, та кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах».

Виборчий фонд кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі формується за рахунок його коштів та добровільних внесків фізичних осіб.

Добровільний внесок до виборчого фонду кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі не може перевищувати двадцяти розмірів мінімальних заробітних плат (до 01.10.2012 – 22040 грн; з 01.10.2012 – 22360 грн).

Власні кошти кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі, які перераховуються на відповідний рахунок, не підлягають обмеженням за сумою і кількістю перерахувань.

Контроль за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів здійснюється Центральною виборчою комісією та окружними виборчими комісіями згідно з «Порядком контролю за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів політичних партій, кандидати у народні депутати України від яких зареєстровані в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, та кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах», затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 12 липня 2012 року № 115, постановою Правління Національного банку України від 12 липня 2012 року № 300 та наказом Міністерства інфраструктури України від 12 липня 2012 року № 403.

Окружні виборчі комісії здійснюють вибіркового контролю за формуванням та використанням коштів виборчих фондів кандидатів у депутати шляхом:

- перевірки законності надходження коштів з метою виявлення внесків, отриманих від осіб, які згідно із Законом не мають права їх робити, та перерахування таких внесків до Державного бюджету України;
- перевірки наявності договорів про придбання в установленому порядку товарів, виконання робіт, надання послуг, а також факту й часу надходження коштів з рахунку виборчого фонду на рахунок контрагента за договором;
- перевірки застосування розцінок вартості одиниці друкованої площі та одиниці ефірного часу, встановле-

них відповідними засобами масової інформації в порядку, визначеному частиною шостою статті 71 Закону.

З метою забезпечення контролю за використанням коштів виборчих фондів установа банку щодня не пізніше 12 години подає до Центральної виборчої комісії інформацію електронною поштою Національного банку України з використанням криптографічних засобів захисту інформації АРМ-НБУ-інформаційного відповідно до Опису структур файлів для формування реєстру документів на переказ про надходження та використання коштів виборчих фондів партій та кандидатів у депутати та Інструкції про порядок обміну інформацією між Центральною виборчою комісією та установами банків.

Інформацію, отриману електронною поштою Національного банку України з використанням криптографічних засобів захисту інформації АРМ-НБУ-інформаційного щодо надходження та використання коштів виборчих фондів кандидатів у депутати, Центральна виборча комісія не пізніше наступного робочого дня передає через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему «Вибори» відповідній окружній виборчій комісії.

Установа банку, в якій відкрито поточні рахунки виборчих фондів кандидатів у депутати, подає окружній виборчій комісії, яка забезпечує підготовку та проведення виборів депутатів у цьому одномандатному виборчому окрузі, потижневі виписки з цих рахунків, засвідчені підписом особи, уповноваженої установою банку, та відбитком печатки установи банку.

Окружні виборчі комісії після одержання виписки з рахунків виборчих фондів у п'ятиденний строк вибірково перевіряють законність надходжень і використання коштів виборчих фондів кандидатів у депутати за напрямками, визначеними пунктом 4 цього Порядку. Окружна виборча комісія на підставі запиту має право отримувати від установ банків, у яких відкрито поточні рахунки виборчих фондів кандидатів у депутати, необхідну для здійснення таких перевірок інформацію, яку установи банків зобов'язані надавати протягом двох банківських днів.

Голова окружної виборчої комісії призначає відповідальних осіб за отримання від установ банків інформації та виписок з рахунків виборчих фондів партій, кан-

дидатів у депутати, зазначених у пунктах 10 та 11 цього Порядку. Про призначення таких осіб окружна виборча комісія повідомляє відповідну установу банку.

У разі виявлення порушень, допущених під час надходження, обліку та використання коштів виборчих фондів окружна виборча комісія письмово повідомляє про це кандидата в депутати для вжиття необхідних заходів щодо їх усунення. Про виявлені порушення та вжиті заходи щодо їх усунення окружна виборча комісія негайно повідомляє Центральну виборчу комісію.

За результатами перевірок законності надходжень і використання коштів виборчих фондів кандидатів у депутати та достовірності їх обліку окружні виборчі комісії складають відповідну довідку і надсилають її поштою та через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему «Вибори» до Центральної виборчої комісії не пізніше ніж за один день до дня голосування.

Довідка повинна містити:

- дату перевірки;
- прізвище, ім'я, по батькові кандидата в депутати;
- банківські реквізити поточного рахунку виборчого фонду;
- загальний обсяг виборчого фонду, у тому числі суму надходжень за джерелами;
- якщо були порушення порядку формування виборчого фонду, в довільній формі зазначається суть порушень, перелік документів, що підтверджують порушення (із зазначенням номера й дати), а також вжиті окружною виборчою комісією та кандидатом у депутати заходи щодо їх усунення;
- загальний обсяг використаних коштів, у тому числі за напрямками використання;
- якщо були порушення порядку використання коштів виборчого фонду, в довільній формі зазначається суть порушень, перелік документів, що підтверджують порушення (із зазначенням номера й дати), а також вжиті окружною виборчою комісією та кандидатом у депутати заходи щодо їх усунення.

Довідка підписується головою (у разі його відсутності – заступником голови) та секретарем і скріплюється печаткою окружної виборчої комісії.

Інформаційно-аналітичне забезпечення виборчого процесу. Використання на виборчих дільницях засобів відеоспостереження

В.М. СТРИГАНОВ,

*начальник управління інформатизації
Секретаріату Центральної виборчої комісії*

Добрий день!

Під час цієї виборчої кампанії для інформаційно-аналітичного забезпечення виборчого процесу використовуються дві системи. Одна з них – інформаційно-аналітична система «Вибори», друга – система «Відеоспостереження».

В окружних виборчих комісіях встановлюється лише система «Вибори». Оскільки Закон України «Про вибори народних депутатів» зазнав досить серйозних змін, і багато повноважень, які раніше здійснювали окружні виборчі комісії, визначені цим Законом як повноваження Центральної виборчої комісії, роботи із системою у вас буде менше, ніж було завжди.

Це – внесення відомостей щодо офіційних спостерігачів, зареєстрованих окружними виборчими комісіями, та внесення в систему подань суб'єктів виборчого процесу до складу дільничних виборчих комісій, супровід процесу формування складу цих комісій, внесення відомостей про призначення членів дільничних виборчих комісій на відповідні посади в цих комісіях.

Хочу звернути увагу, що в систему має бути внесений не тільки первісний склад дільничних виборчих комісій, а й усі зміни, які відбуватимуться з часом. По мірі прийняття окружною виборчою комісією постанов про внесення змін до складу дільничних виборчих комісій чи зміни посад членів цих комісій, необхідно негайно надавати копії таких постанов системним адміністраторам для внесення відповідних відомостей в систему «Вибори». Бачити та контролювати ці зміни ви зможете на веб-сайті Центральної виборчої комісії, який також буде доступний через транспортну систему «Вибори» в кожній окружній виборчій комісії.

Так само до системи «Вибори» вносяться відомості про кількість виборчих бюлетенів, переданих кожній дільничній виборчій комісії. Після складання протоколу окружної виборчої комісії про передачу виборчих бюлетенів дільничним виборчим комісіям копія цього протоколу надається системному адміністратору для внесення відомостей в систему «Вибори». У подальшому ці відомості використовуються під час приймання протоколів дільничних виборчих комісій про результати підрахунку голосів виборців та контролю їх змісту засобами системи «Вибори».

Привертаю вашу увагу до нововведення, що стосується перевірки протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців. Загалом, відповідно до постанови ЦВК у кожній дільничній виборчій комісії повинен бути один комп'ютер. За наявності комп'ютера кожна дільнична виборча комісія може скористатися спеціальною програмою для перевірки відомостей, які повинні вноситися до протоколу про результати підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці. Це маленька програмка, вона абсолютно локальна, за розміром вміщується за необхідності навіть на дискету (хоча їх уже практично не застосовують). Цю програму системний адміністратор отримує засобами системи «Вибори» для математичного та логічного контролю протоколу дільничної виборчої комісії про результати підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці. Те, що зазвичай робиться в окружній виборчій комісії, тепер можна здійснити, не виїжджаючи в округ – перевірити всю математику такого протоколу.

Після введення до зазначеної програми відомостей протоколу про результати підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці та долучених до нього актів результатом роботи буде повідомлення щодо правильності цих відомостей або показаний розбаланс пунктів протоколу, актів.

Використання дільничними виборчими комісіями такої автономної програми дасть змогу суттєво зменшити кількість випадків, коли після перевірки дільничного протоколу про результати підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці окружна виборча комісія відправляє дільничну виборчу комісію скласти новий протокол з поміткою «Уточнений». Також буде привернута увага до наявності відповідних актів, які необхідно долучити до протоколу.

Хочу розповісти вам про електронні ключі. Всі, без винятку, окружні виборчі комісії отримали по чотири електронних ключі. До моменту обробки протоколів всі чотири ключі абсолютно рівнозначні, вони не відрізняються – бухгалтерський, голови комісії, системного адміністратора, оператора, тобто реально можна працювати одночасно на чотирьох комп'ютерах.

Якщо в систему буде включено чотири комп'ютери та буде видно їх роботу, і цих чотирьох машин не буде

вистачати, звертайтесь з проханням про надання додаткових ключів. Ми віднайдемо таку можливість.

Що стосується системи відеоспостереження.

Набір устаткування дільничної виборчої комісії – це дві веб-камери, один пристрій, призначений для обробки відеоінформації з цих камер і передачі її через канал зв'язку, та обладнання оператора зв'язку, призначене для організації зазначеного каналу зв'язку.

Усі ці пристрої (крім веб-камер) містяться в закритій металевій шафі-сейфі, яка встановлюється на виборчій дільниці.

Крім цього, всі пристрої, які знаходяться в зазначеній шафі, прикріплені до неї спеціальними тросиками безпеки, щоб уникнути різних неприємних ситуацій.

Монтаж цього обладнання здійснюється понад 800 спеціальними мобільними бригадами, які розвозять та встановлюють це устаткування на виборчих дільницях.

Одночасно встановлюється канал зв'язку. Мобільні бригади сформовані з представників чотирьох операторів зв'язку: Укртелеком, Інтертелеком, МТС і Датагруп. Вони забезпечують наявність зв'язку на тих територіях, на яких присутні ці оператори, тобто не цілими областями чи районами, а абсолютно довільно.

Працівники мобільної бригади, здійснивши монтаж обладнання, демонструють його працездатність. Якщо обладнання працює без зауважень, підписується відповідний акт.

Поки вся система відеоспостереження не буде протестована в повному обсязі (до 17 жовтня 2012 року), ключі від металевих шаф з обладнанням для організації відеоспостереження, встановлених у приміщеннях виборчих дільниць, зберігаються в представників місцевих органів влади. Після того, як система протестована і працює, ключі від шаф знаходяться у голів дільничних виборчих комісій і зберігаються у них до припинення функціонування системи.

Єдині документи, що має підписати голова дільничної комісії – це акт про отримання ним ключів від шафи з устаткуванням та акт про їх повернення відповідальній особі.

Тобто, як визначено Законом, лише після складання протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, у тому числі з позначкою «Уточнений», на конкретній виборчій дільниці голова дільничної виборчої комісії або визначений рішенням цієї комісії відповідальний за відеоспостереження член комісії відкриває цю шафу-сейф з устаткуванням, вимикає відповідне устаткування і робить про це запис у журналі, що лежить у цій шафі. Після цього ключі передаються представникові місцевого органу влади, від якого вони були отримані.

Відповідно до Протокольного рішення Кабінету Міністрів України № 66 від 29 серпня 2012 року охорону всіх елементів системи відеоспостереження забезпечує Міністерство внутрішніх справ.

Нагадую, що на виборчій дільниці встановлюються дві веб-камери: перша – направляється на місце видачі виборчих бюлетенів виборцям, друга – безпосередньо на скриньки для голосування. Під час підрахунку голосів виборців столи, за якими здійснюється цей підрахунок, повинні знаходитися в полі зору веб-камери.

Під час проведення голосування вся інформація з усіх веб-камер, встановлених на виборчих дільницях, накопичується в центрі обробки даних, звідки відбувається трансляція в Інтернет через відповідний веб-сайт.

7 вересня 2012 року прийнята постанова ЦВК № 815 «Про створення веб-сайту в мережі Інтернет для трансляції відеозображення, отриманого за допомогою системи відеоспостереження з приміщення дільничної виборчої комісії звичайної виборчої дільниці під час голосування на виборах народних депутатів України 28 жовтня 2012 року», зареєструвавши доменне ім'я <http://vybory2012.gov.ua>. На ньому доступні для перегляду веб-камери з виборчих дільниць.

Уся інформація, зібрана з цих веб-камер, буде зберігатися централізовано протягом року, як це і передбачено статтею 6 Закону України «Про особливості забезпечення відкритості, прозорості та демократичності виборів народних депутатів України від 28 жовтня 2012 року».





ЗАПИТАННЯ – ВІДПОВІДІ. КОНСУЛЬТАЦІЇ ФАХІВЦІВ

На запитання учасників семінару дали відповіді спеціалісти відповідних структурних підрозділів Секретаріату Центральної виборчої комісії

До 10 вересня я мав знаходитись у черговій відпустці. Але постановою ОВК після прийняття присяги я приступив до виконання своїх обов'язків голови з 4 вересня. У зв'язку з цим я написав заяву про відкликання мене з відпустки на основі відповідних постанов ЦВК і ОВК, а також Закону України «Про вибори народних депутатів України».

Через 10 днів керівник підприємства, на якому я працюю, повідомив, що мені відмовлено у задоволенні заяви, зазначивши, що Кодекс законів про працю не передбачає механізму відкликання працівника з відпустки.

Як мені бути, виходячи з рішення мого керівника?

Я думав, що мої заяви задоволено, і вже вівся табель виходів на роботу в ОВК (я працюю в ОВК на постійній основі).

Наскільки законні дії керівника підприємства?

Відповідно до статті 11 Закону України «Про відпустки» щорічна відпустка повинна бути перенесена на інший період або продовжена в разі виконання працівником державних або громадських обов'язків, якщо згідно із законодавством він підлягає звільненню на цей час від основної роботи із збереженням заробітної плати. Зазначена норма передбачена і статтею 80 Кодексу законів про працю України.

Згідно з частиною шостою статті 36 Закону України «Про вибори народних депутатів України» за рішенням виборчої комісії, яке затверджується виборчою комісією вищого рівня, голова, заступник голови, секретар або інші члени окружної чи дільничної виборчої комісії протягом усього періоду повноважень виборчої комісії або частини цього періоду можуть виконувати свої повноваження у виборчій комісії відповідно до статті 47 цього Закону на платній основі на підставі цивільно-правового договору між ними і виборчою комісією. Зазначені особи на цей період звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи із збереженням загального та спеціального стажу. Крім цього, частиною одинадцятою зазначеної статті на час безпосереднього виконання обов'язків члена виборчої комісії (участь у засіданнях комісії, інших заходах на виконання цього Закону чи рішень комісії) на кожного члена виборчої комісії поширюються гарантії і компенсації, передбачені законодавством для працівників на час виконання ними державних або громадських обов'язків у робочий час.

Таким чином, ваша відпустка за основним місцем роботи повинна бути продовжена або перенесена на інший

час. Оплата праці на час виконання обов'язків члена виборчої комісії на платній основі здійснюється окружною виборчою комісією, а її розмір не може бути нижчим від його середнього заробітку за основним місцем роботи.

Які умови виконання обов'язків на платній основі членів комісії, які навчаються на денній формі аспірантури, які документи необхідно додати?

Відповідно до частини шостої статті 36 Закону України «Про вибори народних депутатів України» та пункту 3 Порядку оплати членів окружних та дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 року № 848, виконання обов'язків члена виборчої комісії на платній основі передбачає його звільнення від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи.

Перелік документів, які необхідно подати до ОВК для укладання цивільно-правового договору, визначено пунктом 2 зазначеного Порядку, а саме:

- копію сторінок паспорта, на яких зазначені прізвище, ім'я, по батькові, дата та місце народження, серія, номер паспорта, ким і коли виданий паспорт, відмітка про реєстрацію місця проживання;
- копію довідки про реєстраційний номер облікової картки платника податку;
- довідку про звільнення від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи;
- довідку з основного місця роботи про середню заробітну плату, розмір якої обчислюється відповідно до Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 року № 100.

Якщо заробітна плата секретаря ОВК за основним місцем роботи перевищує середню зарплату (5 тис. грн), як комісія це може вирішити?

Відповідно до частини другої статті 47 Закону України «Про вибори народних депутатів України» оплата праці члена виборчої комісії, звільненого від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, не може бути нижчою від його середньої заробітної плати за основним місцем роботи. Пунктом 3 Порядку оплати членів окружних та дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012

року № 848, визначено, що оплата праці члена виборчої комісії, звільненого від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, проводиться на підставі довідки з основного місця роботи про середню заробітну плату, розмір якої обчислюється згідно з Порядком обчислення середньої заробітної плати, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 року № 100.

Таким чином, комісія зобов'язана здійснювати оплату праці секретаря ОВК в розмірі його середньої заробітної плати за основним місцем роботи. Для уточнення обсягів фонду оплати праці виборчої комісії необхідно подати до Центральної виборчої комісії узагальнений розрахунок фонду оплати праці за встановленою формою.

Кошти на канцтовари виділено лише на 1080 грн (згідно з середніми нормами). Хіба це достатня сума на придбання канцтоварів?

Так. Розмір витрат визначено, виходячи з необхідності додержання режиму економії використання коштів Державного бюджету України та фактичних видатків за цим напрямом під час підготовки та проведення виборів Президента України.

Яке право має ОВК укладати угоди з приватними підприємцями, що надають приміщення для проведення виборів та діяльності ДВК? Чи можна посилатись при вирішенні цієї проблеми на статтю 83 Закону України «Про вибори народних депутатів України»?

Частиною першою статті 51 та частиною другою статті 83 Закону України «Про вибори народних депутатів України» зобов'язано органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи забезпечувати дільничні виборчі комісії необхідними приміщеннями.

Відповідно до Порядку оплати або відшкодування вартості послуг, наданих окружним і дільничним виборчим комісіям під час підготовки та проведення виборів народних депутатів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2001 року № 1713, приміщення для роботи комісій, приміщення для голосування надаються комісіям безоплатно, якщо вони перебувають у державній або комунальній власності, та на умовах оренди, якщо приміщення перебувають у недержавній (некомунальній) власності. У відповідних випадках розмір орендної плати встановлюється договором оренди, який укладається між орендодавцем та окружною виборчою комісією, в межах коштів, визначених на цю мету в кошторисах на підготовку і проведення виборів.

При неможливості місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування забезпечити

виборчі комісії необхідними приміщеннями державної або комунальної власності ОВК треба звернутися до Центральної виборчої комісії щодо виділення бюджетних асигнувань на оренду приміщень. До звернення необхідно додати підтвердження місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування щодо неможливості виділити необхідні приміщення державної або комунальної власності.

Статтею 48 Бюджетного кодексу України дозволено прийняття бюджетних зобов'язань (укладання договору оренди) та здійснення платежів тільки при наявності в кошторисах необхідних бюджетних асигнувань.

Чи впливатиме робота в ОВК на платній основі на перерахунок пенсії у зв'язку зі збільшенням прожиткового мінімуму (пенсія за вислугу років)?

Відповідно до частини сьомої статті 47 Закону України «Про вибори народних депутатів України» оплата праці членів виборчої комісії, а також осіб, які залучаються до роботи у комісії, у тому числі в день голосування, дні встановлення підсумків голосування та результатів виборів, не може бути підставою для скасування, обмеження або зменшення будь-яких видів соціальних виплат, пенсій, субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг тощо.

Таким чином, кошти, отримані за роботу у виборчих комісіях членами цих комісій – пенсіонерами (які виконують свої обов'язки як на платній, так і на безоплатній основі), а також залученими спеціалістами, експертами та технічними працівниками – пенсіонерами, не впливатимуть на зміну розмірів пенсійних та інших виплат. Зазначені гарантії членів виборчих комісій та осіб, які залучаються до роботи в комісіях, підтверджено листом Міністерства соціальної політики України від 26 січня 2012 року № 882/0/14-12/039.

Додатком № 2 до Порядку оплати членів окружних та дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 року № 848, встановлена форма довідки, яка надається членам виборчих комісій – пенсіонерам для подання в органи Пенсійного фонду України.

Додатком № 2 до постанови Центральної виборчої комісії від 19 липня 2012 року № 122 «Про Порядок залучення спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій на час підготовки та проведення виборів народних депутатів України» затверджена форма, аналогічна довідці для осіб, які залучаються для роботи в комісії.

За чий рахунок виготовляються інформаційні плакати, які пояснюють порядок голосування?

Зазначені витрати передбачені в середніх нормах видатків ДВК, затверджених постановою Центральної виборчої комісії від 25 серпня 2012 року № 592, згідно зі статтею «Інші видатки».

Чи необхідно погоджувати кандидатуру головного бухгалтера ОВК в Центральній виборчій комісії та /або в Держказначействі?

Не потрібно.

Якщо є рішення Центральної виборчої комісії про призначення мене на посаду заступника голови окружної виборчої комісії від 3 вересня цього року, а присягу прийнято 7 вересня, то з якого числа мене табелювати?

Відповідно до частини першої статті 30 Закону України «Про вибори народних депутатів України» повноваження ОВК розпочинаються з моменту складання присяги не менш як двома третинами її мінімального складу. Частиною п'ятою статті 36 зазначеного Закону визначено, що відмова скласти присягу означає відмову особи бути членом комісії. Таким чином, табелювання члена комісії розпочинається з моменту складання присяги.

Чи можливий розрахунок за чеками, чи тільки за безготівковим розрахунком? А якщо були закупівлі до відкриття кошторису?

Статтею 48 Бюджетного кодексу України дозволено прийняття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів тільки при наявності в кошторисах необхідних бюджетних асигнувань. Відповідно до пункту 29 статті 110 зазначеного Кодексу здійснення видатків бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням є бюджетним правопорушенням.

На основній роботі, з якої я звільнився на період виборів, я одержував удвічі більше, ніж за ці місяці праці в ОВК. Я недоотримаю половину грошей. Як бути?

Відповідно до частини другої статті 47 Закону України «Про вибори народних депутатів України» оплата праці члена виборчої комісії, звільненого від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, не може бути нижчою від його середньої заробітної плати за основним місцем роботи. Пунктом 3 Порядку оплати членів окружних та дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 року № 848, визначено, що оплата праці члена виборчої комісії,

звільненого від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, проводиться на підставі довідки з основного місця роботи про середню заробітну плату, розмір якої обчислюється згідно з Порядком обчислення середньої заробітної плати, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 року № 100.

Така довідка подається членом виборчої комісії до окружної виборчої комісії протягом п'яти днів з дня затвердження виборчою комісією вищого рівня рішення виборчої комісії про здійснення ним повноважень у виборчій комісії на платній основі.

Як здійснити відшкодування витрат на транспорт члену ОВК при значній (до 100 км) відстані від його житла до ОВК?

Відшкодування таких витрат законодавством не передбачено.

До якої статті витрат належать матеріали для облаштування кабін?

У середніх нормах видатків для потреб дільничних виборчих комісій, затверджених постановою Центральної виборчої комісії від 25 серпня 2012 року № 592, передбачені видатки на «Облаштування кабін для таємного голосування». Зазначена стаття передбачає як монтаж/демонтаж кабін, так і придбання тканин та додаткових матеріалів. Згідно з економічною класифікацією видатків бюджету зазначені витрати відображаються за КЕКВ 1134 «Оплата послуг (крім комунальних)».

Хто займається охороною веб-камер, установлених на ДВК?

Частиною першою статті 51 Закону України «Про вибори народних депутатів України» на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, їх посадових осіб покладено надання виборчим комісіям необхідних приміщень та забезпечення їх охорони, а також охорони виборчих бюлетенів та іншої виборчої документації.

Відповідно до Порядку здійснення відеоспостереження на виборчих дільницях з використанням засобів відеоспостереження, доступу та контролю за функціонуванням системи відеоспостереження під час проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 13 вересня 2012 року № 892, з моменту передачі ключів уповноваженою особою виборчій комісії і до вимкнення ПАК та повернення ключів і ПАК уповноваженій особі за актом приймання-передачі відповідальність за збереження цілісності ПАК покладається на голову (за його відсутності – заступника голови) виборчої комісії та органи внутрішніх справ України, а

також на місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Таким чином, забезпечення охорони приміщень дільничних виборчих комісій і, відповідно, встановлених у них веб-камер покладено на посадових осіб місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Як виконувати оплату роботи водіїв, якщо доведеться наймати мікроавтобуси для доставки виборчої документації в ОВК?

Оплата послуг з транспортного обслуговування виборчих комісій визначена в Порядку надання послуг із транспортного обслуговування окружних і дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України, Президента України, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 17 травня 2012 року № 90. Зокрема, розділом 3 вказаного Порядку визначено механізм розрахунку вартості із транспортного обслуговування при укладанні договору з фізичною особою та юридичною особою або фізичною особою – суб'єктом підприємницької діяльності, які мають ліцензію на перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом.

Чи може член ОВК виконувати обов'язки технічного працівника (діловода) на платній основі?

Ні, не може. Відповідно до частини дев'ятої статті 36 Закону України «Про вибори народних депутатів України» член виборчої комісії зобов'язаний виконувати покладені на нього обов'язки згідно з їх розподілом у комісії.

Статтею 33 зазначеного Закону передбачено залучення до роботи в комісії відповідних спеціалістів, експертів та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень, покладених на комісію, що передбачає технічне та експертне забезпечення виконання покладених на членів виборчої комісії обов'язків.

Чи будуть централізовано доставлятися кабінети для голосування?

Виборче законодавство України передбачає після припинення діяльності виборчих комісій передачу матеріальних цінностей, придбаних за рахунок коштів державного бюджету на зберігання місцевим органом виконавчої влади та місцевого самоврядування. Зокрема, це стосується кабін для таємного голосування.

Порядок зберігання матеріальних цінностей, придбаних виборчими комісіями, комісіями з всеукраїнського референдуму за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів

Президента України, народних депутатів України та всеукраїнського референдуму, затверджений постановою Центральної виборчої комісії від 20 жовтня 2009 № 171, передбачає, що у разі проведення виборів народних депутатів України міські, районні у місті ради, районні державні адміністрації передають матеріальні цінності, що знаходилися у них на зберіганні, відповідним окружним виборчим комісіям, дільничним виборчим комісіям, утвореним у межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць, протягом трьох днів з дня утворення таких комісій.

Чи входять водії у десятку найманих працівників? Чи можна утримувати два автомобілі для потреб ОВК?

Порядок надання послуг із транспортного обслуговування окружних і дільничних виборчих комісій з виборів народних депутатів України, Президента України, затверджений постановою Центральної виборчої комісії від 17 травня 2012 року № 90, передбачає, що для забезпечення здійснення повноважень окружної виборчої комісії та дільничних виборчих комісій окружна виборча комісія укладає договори з юридичними або фізичними особами про надання послуг із транспортного обслуговування. Таким чином, водії не входять до переліку працівників, які залучаються для організаційного, правового та технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій.

Відповідно до Норм забезпечення виборчих комісій обладнанням, інвентарем, транспортними засобами і засобами зв'язку, оргтехнікою, іншими матеріальними цінностями, затверджених постановою Центральної виборчої комісії від 26.01.2012 № 18, для окружної виборчої комісії передбачений один легковий автомобіль.

За чий рахунок проводиться встановлення телефонних ліній для ОВК і ДВК, придбання модемів?

Статтею 51 Закону України «Про вибори народних депутатів України» та Порядком оплати або відшкодування вартості послуг, наданих окружним і дільничним виборчим комісіям під час підготовки та проведення виборів народних депутатів України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2001 року № 1713, передбачено, що місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування забезпечують безоплатно комісії засобами зв'язку і оплачують послуги з їх встановлення та підключення.

Крім того, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування передають у тимчасове безоплатне користування окружним виборчим комісіям згідно з технічними вимогами, встановленими Центральною виборчою комісією, і за результатами проведених Комісією розрахунків, комп'ютерну і теле-

комунікаційну техніку з відповідними прикладними комп'ютерними програмами для організації інформаційної підтримки виборчого процесу в рамках Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Вибори».

За чий рахунок виготовляються нові скриньки для голосування замість пошкоджених?

Виготовлення та доставка нових виборчих скриньок здійснюється централізовано за рахунок коштів Центральної виборчої комісії.

Пунктом 2.9 Порядку виготовлення, обліку, використання та зберігання виборчих скриньок, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 28 жовтня 2008 року № 58, визначено, що у разі пошкодження цих скриньок місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування здійснюють їх ремонт за власний рахунок. Якщо ремонт виборчих скриньок є неможливим або економічно недоцільним, зазначені органи надають Центральній виборчій комісії пропозиції та відповідні документи щодо списання цих скриньок.

Чи вноситься запис у трудову книжку залученого спеціаліста, якщо він не працює влаштований?

Надання послуг за цивільно-правовим договором не передбачає трудових відносин і, відповідно, запис у трудову книжку не робиться. Згідно зі статтею 48 Кодексу

законів про працю України записи у трудову книжку робляться для осіб, які працюють на підставі трудового договору.

Чому зарплата керівного складу ОВК, де кількість дільниць більше 250–300, дорівнює зарплаті членів ОВК з кількістю дільниць 90–120?

Це не відповідає дійсності. Постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2012 року № 797 внесено зміни до додатку 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 року № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій». Зокрема, розмір оплати праці голови ОВК, де кількість дільниць перевищує 200 одиниць, становить 1830 грн, заступника голови – 1760 грн, секретаря комісії – 1710 гривень. Водночас, розмір оплати праці членів ОВК, де кількість дільниць складає до 100 одиниць, становить 1470 грн, а при кількості ДВК від 101 до 200 одиниць – 1560 гривень.

Яка графа видатків на оплату виготовлення печаток і вивісок ДВК?

У середніх нормах видатків для потреб дільничних виборчих комісій, затверджених постановою Центральної виборчої комісії від 25 серпня 2012 року № 592, зазначені витрати передбачені статтею «Інші видатки».

ОБЛІК НАДХОДЖЕННЯ І КОНТРОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ, виділених на організацію проведення виборів

19 вересня у Центральній виборчій комісії відбувся семінар з питань фінансового та матеріально-технічного забезпечення підготовки та проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року для головних бухгалтерів окружних виборчих комісій.

У семінарі взяли участь фахівці Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, Пенсійного фонду України, які ознайомили головних бухгалтерів з порядком фінансування окружних виборчих комісій, їх обслуговування в органах Державної казначейської служби, а також подання звітності окружними виборчими комісіями до органів Пенсійного фонду.

Детальніше про фінансове забезпечення окружних і дільничних виборчих комісій під час підготовки та проведення виборів народних депутатів розповів присутнім завідуючий відділом зведеного планування та фінансування Секретаріату Комісії О.О. Осадчук.

Особливу увагу на семінарі було приділено обліку надходження і використання коштів Державного бюджету України, що виділяються на проведення виборів народних депутатів України, та складанню

фінансової і бухгалтерської звітності окружними виборчими комісіями. Ці питання широко розглянула у своїй доповіді завідуюча відділом бухгалтерського обліку та звітності А.О. Карманюк. Питання контролю за цільовим використанням коштів Державного бюджету України підняв О.М. Небогатіков, завідуючий відділом контролю за використанням коштів Секретаріату Центральної виборчої комісії.

На завершення семінару-наради його учасники поставили запитання доповідачам, поспілкувалися з фахівцями Центральної виборчої комісії та з'ясували цілий спектр проблем, що виникли вже на початку їхньої роботи і ще виникатимуть до завершення діяльності. Крім цього, головні бухгалтери отримали Збірник нормативно-правових актів з питань фінансового і матеріально-технічного забезпечення підготовки і проведення виборів народних депутатів України.

Порядок фінансування окружних виборчих комісій

Л.О. ХОМУТОВА,

*заступник начальника відділу фінансів
державних органів Департаменту фінансів органів
державного управління Міністерства фінансів України*

Доброго дня, шановні колеги! Як представник Міністерства фінансів, хочу зупинитися на порядку фінансування окружних виборчих комісій на чергових виборах народних депутатів. Так, на вибори народних депутатів України 28 жовтня 2012 року виділено з державного бюджету безпрецедентну суму – більше мільярда гривень. Крім того, на оснащення дільничних

виборчих комісій системами відеоспостереження виділено ще 993,6 мільйона гривень.

Головним розпорядником вказаних коштів є Центральна виборча комісія. Відповідно, розпорядником коштів нижчого рівня є окружні виборчі комісії, що підзвітні та підконтрольні їй.

Порядок фінансування окружних виборчих комісій та дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів народних депутатів України, затверджено 12 липня 2012 року спільним рішенням Центральної виборчої комісії та Міністерства фінансів (*постанова ЦВК № 110, наказ Мінфіну № 825*).

Які повноваження Центральної виборчої комісії? Для забезпечення роботи окружних комісій передусім ЦВК затверджує середні норми витратів для ОВК з урахуванням потреб дільничних виборчих комісій. На підставі цих розрахунків для ОВК готуються лімітні довідки. Щодо цього хочу зауважити, що, оскільки середня норма Центральною виборчою комісією розробляється як для окружних, так і для дільничних виборчих комісій, то при складанні єдиного кошторису, кошторису та плану асигнувань необхідно враховувати, що лімітна довідка включає в себе як видатки на утримання окружних виборчих комісій, так і видатки для потреб дільничних виборчих комісій.

Основними документами, нагадую, є кошториси і план асигнувань.

Форми кошторису та плану асигнувань встановлені наказом Мінфіну від 28 січня 2002 року № 57 «Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету», а єдиного кошторису – спільним рішенням Центральної виборчої комісії та Міністерства фінансів від 12 липня 2012 року.

Тепер хочу розповісти про те, що мають робити окружні виборчі комісії, отримавши лімітну довідку ЦВК. Окружна виборча комісія складає проект кошторису і плану асигнувань, які мають подати на затвердження до ЦВК у десятиденний термін. Протягом 5 днів після отримання цих документів ЦВК своїм рішенням їх затверджує. Крім того, ви подаєте єдиний кошторис у розрізі кодів економічної класифікації, і, звертаю вашу увагу, що він має містити не лише видатки ОВК, а й дільничних комісій вашого округу.

Отримавши всі документи, затверджені ЦВК, ви маєте звернутися з ними до територіальних органів Казначейства. Таким чином, затверджені кошториси є підставою для взяття ОВК бюджетних зобов'язань.

Окремо хочу звернути вашу увагу, що Порядок оплати або відшкодування вартості послуг, наданих окружним і дільничним виборчим комісіям під час підготовки та проведення виборів народних депутатів України, визначений постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2001 року № 1713, питання надання послуг із транспортного обслуговування окружних і дільничних

виборчих комісій з виборів народних депутатів України регулюються постановою ЦВК від 17 травня 2012 року № 90, а відшкодування витратів на відрядження, які здійснюються членами комісій у зв'язку з їхньою роботою, регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2011 року № 98. Там визначений перелік витрат, які можуть відшкодуватися, суми добових, підтверджувальні документи, які мають надаватися, тощо.

Під час роботи у разі необхідності ви можете вносити зміни до своїх кошторисів та планів асигнувань, при цьому хочу звернути увагу, що при поданні документів, крім детальних розрахунків і економічних обґрунтувань щодо додаткової потреби внесення будь-яких змін, має бути додана довідка про виконання обласною виборчою комісією кошторису на дату, що передує дню подання пропозицій.

Довідки подаються і затверджуються в тому ж порядку, що й основні документи, і є їх невід'ємною частиною. Наступного дня після отримання документів з ЦВК звертайтеся до органів Казначейства.

Після офіційного оприлюднення результатів виборів окружна виборча комісія в семиденний строк має подати до ЦВК виписки з реєстраційного рахунку щодо залишків коштів на ньому і припинити рух коштів. ЦВК шляхом коригуючого розподілу підніме ці кошти.

Щодо кредиторської заборгованості, яка може виникнути. Питання погашення кредиторської заборгованості після закінчення строку діяльності виборчих комісій регулюється постановою ЦВК «Про Порядок погашення Центральною виборчою комісією кредиторської заборгованості окружної виборчої комісії після закінчення строку її повноважень у разі, коли така заборгованість виникла в межах бюджетних асигнувань, передбачених на підготовку та проведення виборів народних депутатів України, Президента України» від 19 січня 2012 року № 7. При цьому наголошую, що йдеться лише про кредиторську заборгованість, яка виникла в межах бюджетних асигнувань, виділених на проведення виборів. Відповідно до Бюджетного кодексу окружна виборча комісія як розпорядник бюджетних коштів може брати бюджетні зобов'язання лише в межах витратів, встановлених її кошторисом. Тобто загальний обсяг кредиторської заборгованості не може перевищувати різницю між плановими призначеннями і виділеними бюджетними асигнуваннями. Зобов'язання, взяті комісією без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, не вважаються бюджетними і не мають бути відшкодованими з державного бюджету.

Дякую за увагу.

Порядок обслуговування окружних виборчих комісій в органах Державної казначейської служби України

І.М. СОВ'ЯК-КРУКОВСЬКА,

заступник директора Департаменту – начальник відділу обслуговування загального фонду державного бюджету Департаменту обслуговування головних розпорядників коштів та інших клієнтів Державної казначейської служби України

Як встановлено Бюджетним кодексом, в Україні застосовується казначейське обслуговування розпорядників бюджетних коштів. Державна казначейська служба України відповідно до пунктів 4 та 5 частини першої статті 112 Бюджетного кодексу в межах своїх повноважень здійснює контроль за відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету; відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми; відповідністю платежів взятим бюджетним зобов'язанням та відповідним бюджетним асигнуванням.

Зупинюсь окремо на кожному заході з контролю.

Розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання в межах бюджетних асигнувань, установлених кошторисами. Згідно зі статтею 48 Бюджетного кодексу України зобов'язання, взяті учасниками бюджетного процесу без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, встановлених Бюджетним кодексом і Законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), не вважаються бюджетними зобов'язаннями і не підлягають оплаті за рахунок бюджетних коштів. Взяття таких зобов'язань є порушенням бюджетного законодавства. Витрати бюджету на покриття таких зобов'язань не здійснюються.

Вимоги фізичних і юридичних осіб щодо відшкодування збитків та/або шкоди за зобов'язаннями, взятими розпорядниками бюджетних коштів без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, встановлених бюджетним законодавством, стягуються з осіб, винних у взятті таких зобов'язань, у судовому порядку.

Органи Казначейства відповідно до своїх повноважень забезпечують реєстрацію бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів за процедурами, регламентованими Порядком реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженим наказом

Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309.

Окружні виборчі комісії протягом 5 робочих днів з дати затвердження повинні подати до відповідного органу Казначейства річний план державних закупівель та додаток до нього (зміни до річного плану державних закупівель та додаток до нього).

На етапі реєстрації бюджетних зобов'язань органи Казначейства з метою контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів у частині виконання державного бюджету за видатками здійснюють попередній контроль.

Відповідно до розділу 2 Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядники бюджетних коштів за умови взяття бюджетного зобов'язання протягом 7 робочих днів з дати взяття бюджетного зобов'язання подають до відповідного органу Казначейства Реєстр бюджетних зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях і оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт взяття бюджетного зобов'язання.

Фінансові бюджетні зобов'язання розпорядники бюджетних коштів надають протягом 7 робочих днів з дати прийняття ними до виконання бюджетного фінансового зобов'язання, але не пізніше останнього робочого дня місяця.

Порушення термінів реєстрації зобов'язань, відповідно до статті 116 Бюджетного кодексу України, є порушенням бюджетного законодавства.

Під час опрацювання поданих для реєстрації в обліку бюджетних зобов'язань органи Казначейства звіряють Реєстр бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та/або Реєстр бюджетних фінансових зобов'язань і підтвердні документи на відповідність даних, включених до них.

Примірний перелік підтвердних документів, які надаються розпорядниками бюджетних коштів, встановлений наказом Державного казначейства України від 14 вересня 2010 року № 330 «Про затвердження

Методичних рекомендацій щодо переліку підтвердних документів, які надаються розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів на стадії реєстрації зобов'язань та оплати рахунків».

Зупинюсь на помилках, які виявляються органами Казначейства під час попереднього контролю:

невідповідність даних про бюджетне зобов'язання у Реєстрі бюджетних зобов'язань даним у первинних документах (номер та дата договору, номер та дата акта виконаних робіт, термін дії договору, реквізити одержувача тощо);

не наводиться сума попередньої оплати у графі «Попередня оплата» у разі, якщо бюджетні кошти, відповідно до умов договору, спрямовуються на умовах попередньої оплати;

інформація в графі «Примітка» в Реєстрі бюджетних фінансових зобов'язань не відповідає дійсній. Ця графа повинна містити інформацію про термін погашення фінансового зобов'язання відповідно до умов договору та дату прийняття розпорядником бюджетних коштів до виконання бюджетного фінансового зобов'язання.

Пунктом 2.9 Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань визначені випадки, в яких органи Казначейства не реєструють зобов'язання та фінансові зобов'язання. У випадках, коли органи Казначейства не реєструють зобов'язання та/або фінансові зобов'язання, до розпорядників бюджетних коштів застосовується один із заходів впливу за порушення бюджетного законодавства, визначеного Бюджетним кодексом, а саме – попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою усунути бюджетне порушення. У разі якщо протягом 30 календарних днів не будуть виправлені порушення, органи Казначейства змушені приймати рішення про зупинення операцій з бюджетними коштами на підставі протоколу про порушення бюджетного законодавства.

Щодо деяких нормативно-правових актів, які обмежують витрачання бюджетних коштів або регламентують окремий порядок закупівлі товарів, послуг.

Постановою Кабінету Міністрів України від 09.10.2006 № 1404 «Питання попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти» визначені випадки, коли розпорядник бюджетних коштів при закупівлі товарів, робіт та послуг може здійснювати попередню оплату. При цьому, для здійснення платежу необхідним є надання органу Казначейства належним чином оформленого рішення головного розпорядника бюджетних коштів.

При опрацюванні договорів, які передбачають проведення розрахунків на умовах попередньої оплати, органи Казначейства згідно з пунктом 12.3 Порядку обслуговування державного бюджету за видатками та операціями

з надання та повернення кредитів, наданих за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30 вересня 2012 року № 1223, забезпечують контроль подання документів, що підтверджують отримання товарів, робіт та послуг протягом трьох робочих днів після завершення терміну поставки товарів, виконання робіт, надання послуг, визначених договірними зобов'язаннями. Відлік терміну надання підтвердних документів відслідковується органами Казначейства від дати, зазначеної в Реєстрі бюджетних фінансових зобов'язань у графі «Примітка», тому розпорядникам бюджетних коштів слід уважно заносити інформацію у зазначену графу.

У разі неподання розпорядником бюджетних коштів підтвердних документів, органи Казначейства відповідно до пункту 22 статті 116 Бюджетного кодексу України розглядають зазначене як бюджетне правопорушення та застосовують такі заходи впливу, як зупинення операцій з бюджетними коштами на підставі протоколу про порушення бюджетного законодавства.

Органи Державної казначейської служби здійснюють платежі на підставі платіжних доручень за дорученнями розпорядників бюджетних коштів у разі наявності в обліку відповідного бюджетного зобов'язання та бюджетного фінансового зобов'язання у межах залишків на рахунках для обліку відкритих зобов'язань.

Подані розпорядниками бюджетних коштів платіжні доручення перевіряються щодо наявності усіх необхідних реквізитів, відповідності підписів відповідальних посадових осіб і відбитка печатки установи зразкам. Трапляються непоодинокі випадки невідповідності підписів відповідальних осіб у платіжному дорученні підписам, заявленим у Картці із зразками підписів та відбитком печатки. У таких випадках органи Казначейства повертають платіжні доручення без виконання.

Розрахункові документи надаються як на паперових, так і на електронних носіях. Усі реквізити розрахункового документа на електронних носіях повинні бути аналогічними реквізитам документа на паперових носіях. Під час підписання розрахункового документа не дозволяється використання факсиміле і будь-яких виправлень. Чітким повинен бути відбиток печатки установи в платіжному дорученні, він не повинен накладатися на підписи відповідальних посадових осіб та на призначення платежу.

Приклад заповнення платіжного доручення наведено у додатку 49 до Порядку обслуговування державного бюджету за видатками.

Пунктом 12.8 Порядку обслуговування державного бюджету за видатками визначені підстави, при виявленні яких платіжне доручення не приймається до виконання і повертається органами Казначейства з вимогою усунення порушення бюджетного законодавства в письмовій формі.

У разі коли платіжне доручення не прийняте до виконання у зв'язку з порушенням бюджетного законодавства розпорядниками бюджетних коштів, органи Казначейства застосовують заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, визначені Бюджетним кодексом України, зокрема попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства або інший захід впливу відповідно до частини другої статті 118 Бюджетного кодексу України на підставі протоколу про порушення бюджетного законодавства.

Постановою Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2007 року № 943 «Про економію державних коштів» затверджені заходи щодо економічного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, підприємств, установ та організацій, утворених у встановленому порядку органами державної влади, які використовують кошти державного бюджету.

Одним із пунктів передбачено припинити придбання, зокрема, мобільних телефонів, ноутбуків, меблів.

На особливому контролі в органах Казначейства дотримання розпорядниками бюджетних коштів частини четвертої статті 51 Бюджетного кодексу, згідно з якою за наявності простроченої кредиторської заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), стипендій, а також за спожиті комунальні послуги та енергоносії розпорядники бюджетних коштів у межах бюджетних асигнувань за загальним фондом не беруть бюджетні зобов'язання та не здійснюють платежі за іншими заходами, пов'язаними з функціонуванням бюджетних установ (крім захищених видатків бюджету, визначених статтею 55 цього Кодексу), до погашення такої заборгованості.

Сподіваюсь, зазначена інформація знадобиться працівникам бухгалтерських служб окружних виборчих комісій під час виконання кошторисів за видатками на організацію проведення виборів народних депутатів України.

Нарахування та сплата єдиного внеску та подання звітності окружними виборчими комісіями до органів Пенсійного фонду України

Н.П. ГАЙЧУК,

начальник відділу роботи з платниками обов'язкових платежів до Пенсійного фонду України

При нарахуванні єдиного внеску ми керуємося Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 8 липня 2010 року № 2464, який визначає платників єдиного внеску, порядок його нарахування та сплати.

Перелік платників єдиного внеску визначений статтею 4 Закону, до яких, зокрема, належать роботодавці: підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою – підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності, зазначеним у витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб –

підприємців), у тому числі філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи зазначених підприємств, установ і організацій, інших юридичних осіб, які мають окремий баланс і самостійно ведуть розрахунки із застрахованими особами.

На сьогодні всі виборчі комісії уже взяті на облік в органах Пенсійного фонду, отримали повідомлення про взяття на облік як платників єдиного внеску та мають інформацію про рахунки органів Пенсійного фонду України, відкриті в органах Державної казначейської служби України для його зарахування.

Зупинимося на базі нарахування єдиного внеску.

База нарахування єдиного внеску визначена статтею 7 Закону про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Для платників – роботодавців єдиний внесок нараховується на суму нарахованої заробітної плати за видами

виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі, що визначаються відповідно до Закону України «Про оплату праці».

Визначення видів виплат, що відносяться до основної, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних та компенсаційних виплат, при нарахуванні єдиного внеску передбачено Інструкцією зі статистики заробітної плати, затвердженою наказом Державного комітету статистики України від 13 січня 2004 року № 5, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 27 січня 2004 року за № 114/8713.

Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджено постановою Кабінету Міністрів України 22 грудня 2010 року № 1170.

Базою для нарахування єдиного внеску для платників – роботодавців, які використовують працю фізичних осіб за цивільно-правовими договорами (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою – підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності, зазначеним у витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців), є винагорода, що виплачується такій фізичній особі за виконання робіт (надання послуг).

Розмір єдиного внеску для кожної категорії платників, визначених Законом про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, та пропорції його розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування визначені статтею 8 цього Закону.

Оскільки фінансування виборчих комісій здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, єдиний внесок нараховується на заробітну плату працівників у розмірі 36,3% та утримується у розмірі 3,6%.

У разі нарахування виборчими комісіями винагород фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами єдиний внесок нараховується у розмірі 34,7% та утримується у розмірі 2,6% суми винагороди. При цьому слід зазначити, що єдиний внесок не нараховується на суми винагород згідно з цивільно-правовими договорами, укладеними з фізичними особами – підприємцями, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності, зазначеним у витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Обчислення єдиного внеску здійснюється на підставі бухгалтерських та інших документів, відповідно до яких провадиться нарахування (обчислення) або які підтверджують нарахування (обчислення) виплат (доходу), на

які відповідно до Закону про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування нараховується єдиний внесок.

Тобто відомості, які містяться в первинних бухгалтерських документах, повинні відповідати відомостям, відображеним у звітності до Пенсійного фонду. Це обов'язково. Якщо при перевірці будуть виявлені відхилення, такі внески донараховуються, а це, відповідно, тягне за собою відповідальність платника.

Нарахування єдиного внеску здійснюється **в межах максимальної величини** бази нарахування єдиного внеску, встановленої Законом про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що дорівнює 17 розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом:

- з 01.07.2012 – 18734 грн (17x1102 грн);
- з 01.10.2012 – 19006 грн (17x1118 грн);
- з 01.12.2012 – 19278 грн (17x1134 грн).

При визначенні максимальної величини бази нарахування єдиного внеску виплати враховуються в такій черговості:

- сума нарахованої заробітної плати за видами виплат, що включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі, що визначаються відповідно до Закону України «Про оплату праці»;
- сума винагороди за цивільно-правовими договорами;
- сума допомоги по тимчасовій непрацездатності.

При цьому розмір єдиного внеску застосовується окремо для кожного виду виплат відповідної категорії платників.

Наприклад. За вересень 2012 року працівнику нараховано заробітну плату в сумі 17000 грн та винагороду за виконання роботи згідно з цивільно-правовим договором у сумі 5000 грн. Загальна сума виплат працівнику за вересень становить 22000 грн (17000 + 5000). Максимальна величина бази нарахування єдиного внеску у зазначеному періоді – 18734 грн. Отже, 3266 грн (22000 – 18734) – це сума, яка перевищує максимальну величину бази нарахування єдиного внеску.

Таким чином, нарахування єдиного внеску в наведеному прикладі здійснюється таким чином:

1. Обчислюємо єдиний внесок із суми заробітної плати:
 - 17000 грн x 36,3% = 6171,00 грн;
 - 17000 грн x 3,6% = 612,00 грн.

2. Обчислюємо єдиний внесок із суми винагороди за виконання роботи згідно з цивільно-правовим договором ($5000 - 3266 = 1734$);

$$1734 \text{ грн} \times 34,7\% = 601,70 \text{ грн};$$

$$1734 \text{ грн} \times 2,6\% = 45,08 \text{ грн}.$$

Ще один важливий момент щодо нарахування єдиного внеску на суми винагород за договорами цивільно-правового характеру. Існують такі випадки, коли винагорода за виконану роботу (надані послуги) згідно з договором цивільно-правового характеру перевищує календарний місяць. У такому випадку єдиний внесок нараховується на суму, що визначається платником шляхом ділення винагороди, виплаченої за результатами роботи, на кількість місяців, за які вона нарахована.

При цьому максимальна величина для таких нараховувань визначається у розмірах, що діяли в місяці, за який ці суми нараховуються.

Платники єдиного внеску зобов'язані своєчасно та в повному обсязі нараховувати, обчислювати і сплачувати єдиний внесок.

Строки сплати єдиного внеску визначені статтею 9 Закону про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Згідно з частиною восьмою статті 9 цього Закону платники – роботодавці зобов'язані сплачувати єдиний внесок, нарахований за відповідний базовий звітний період, яким є календарний місяць, не пізніше 20 числа місяця, що настає за базовим звітним періодом.

При цьому під час кожної виплати заробітної плати (доходу, грошового забезпечення), на суми якої нараховується єдиний внесок, одночасно з видачею зазначених сум платники єдиного внеску зобов'язані сплачувати нарахований на ці виплати єдиний внесок у розмірі, встановленому для таких платників (авансові платежі).

Сплата єдиного внеску здійснюється платниками виключно у національній валюті шляхом внесення відповідних сум єдиного внеску на рахунки органів Пенсійного фонду, відкриті в органах Державної казначейської служби України для його зарахування.

Крім того, хочу зосередити вашу увагу на відповідності рахунків.

На рівні районного управління Пенсійного фонду України відкрито 88 рахунків для зарахування єдиного внеску залежно від видів платежів (категорій платників, класів професійного ризику виробництва) та розмірів єдиного внеску, за якими він нараховується, оскільки по кожному виду платежу (розміру) здійсню-

ється його розподіл за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування пропорційно до сум єдиного внеску (у відсотках).

Наголошую, що єдиний внесок перераховується на рахунки органів Пенсійного фонду, що відповідають його розміру.

У разі помилкової сплати суми єдиного внеску на неналежний рахунок органу Пенсійного фонду платник може звернутись із заявою про перерахування коштів на відповідний рахунок. Орган Пенсійного фонду не пізніше наступного робочого дня з дня надходження такої заяви зобов'язаний спрямувати кошти на належний рахунок.

Щодо подання звітності.

Порядок формування та подання страховальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування затверджено постановою правління Пенсійного фонду України від 8 січня 2010 року № 22-2 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 1 листопада 2010 року за № 1014/18309.

Звіт подається платниками – роботодавцями не пізніше 20 числа місяця, що настає за базовим звітним періодом. Базовим звітним періодом для них є календарний місяць.

Звіт формується на підставі бухгалтерських та інших документів, відповідно до яких провадиться нарахування (обчислення) або які підтверджують нарахування (обчислення) виплат (доходу), на які відповідно до Закону нараховується єдиний внесок.

Коротко щодо зняття з обліку.

Порядок взяття на облік та зняття з обліку в органах Пенсійного фонду України платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування затверджений постановою правління Пенсійного фонду України від 27 вересня 2010 року № 21-6 та зареєстрований у Міністерстві юстиції України 27 жовтня 2010 року за № 995/18290.

У разі отримання від державного реєстратора повідомлення про припинення юридичної особи орган Пенсійного фонду України проводить документальну перевірку платника щодо правильності нарахування та сплати єдиного внеску. На підставі акта перевірки платник здійснює остаточні розрахунки. І лише після проведення остаточних розрахунків йому видається довідка про відсутність заборгованості, яка надається державному реєстратору для проведення державної реєстрації припинення юридичної особи.

Специфіка бухгалтерського обліку в окружних виборчих комісіях. Складання фінансової та бухгалтерської звітності

А.О. КАРМАНЮК,

*завідуюча відділом бухгалтерського обліку та звітності
Секретаріату Центральної виборчої комісії, головний бухгалтер*

Шановні запрошені та мої колеги – головні бухгалтери!

Сьогодні зосередимо увагу на основних положеннях, які вам необхідно міцно засвоїти, осмислити та щоденно застосовувати в період роботи в окружних виборчих комісіях на посадах головних бухгалтерів.

Специфіка бухгалтерського обліку в окружних виборчих комісіях полягає в надто обмежених термінах діяльності комісій та велетенському обсязі робіт, які необхідно виконати в ці терміни, і пов'язаних з налагодженням обліку, власне обліком та бухгалтерською і фінансовою звітністю комісій.

Зупинюсь на основних питаннях.

Статтею 38 Закону України «Про вибори народних депутатів України» передбачено порядок набуття та припинення окружною виборчою комісією статусу юридичної особи, відповідно до якої окружна виборча комісія набуває статусу юридичної особи з моменту внесення запису про включення відомостей про комісію до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Реєстрація проводиться за принципом єдиного вікна (спільний наказ Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва, Державної податкової адміністрації та Державної служби статистики України від 7 грудня 2005 року № 121/560/406). Нагадую, що код ЦВК за ЄДРПОУ – 21661450. Реєстрація в органах Державної податкової адміністрації проводиться лише на підставі відомостей державного реєстратора (лист ДПА від 01.02.2006 № 827/6/29-1016).

Реєстраційні рахунки відкриваються в органах Державної казначейської служби України за місцем знаходження комісії відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 22.06.2012 № 758 «Про затвердження порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України».

Облік надходження та використання коштів, що виділяються на підготовку і проведення виборів народних

депутатів України, здійснюється окружними виборчими комісіями відповідно до вимог чинного законодавства з питань бухгалтерського обліку в установах і організаціях, що утримуються за рахунок коштів Державного бюджету України та регулюється наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2011 № 1223 «Про затвердження Порядку обслуговування державного бюджету за видатками та операціями з надання та повернення кредитів, наданих за рахунок коштів державного бюджету».

Бухгалтерський облік окружної виборчої комісії здійснюється за «Планом рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ» та «Порядком застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ», затвердженими наказом Головного управління Державного казначейства України від 10 грудня 1999 року № 114.

Відображення основних господарських операцій здійснюється відповідно до «Інструкції про кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення основних господарських операцій бюджетних установ», затвердженої наказом Державного казначейства України від 10 липня 2000 року № 61 із змінами, внесеними наказом Держказначейства від 14 лютого 2005 року.

Аналітичний облік здійснюваних операцій відображається за формами карток і книг аналітичного обліку бюджетних установ, затверджених наказом Державного казначейства України від 6 жовтня 2000 року № 100.

Для відображення в обліку операцій з надходження коштів про здійснені видатки та проведені розрахунки застосовуються відповідні форми меморіальних ордерів. Інструкція про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання затверджена наказом Державного казначейства України від 27 липня 2000 року № 68.

1. Облік касових операцій ведеться в накопичувальній відомості за касовими операціями – меморіальному ордері № 1 за формою № 380 (бюджет).

Оформлення та облік касових операцій в окружній виборчій комісії здійснюється згідно з Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в

Україні, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 19 лютого 2001 року № 72.

Касова книга має бути прошнурована і пронумерована та скріплена печаткою. Касовий звіт робиться щоденно.

Суми одержаних готівкових коштів відображаються по дебету рахунку 301 і кредиту рахунку 321.

Суми виданих із каси готівкових коштів відображаються по кредиту рахунку 301 і дебету рахунків: 661 (заробітна плата), 362 (розрахунки з підзвітними особами).

2. Облік операцій, пов'язаних з рухом коштів на реєстраційному рахунку окружної виборчої комісії, ведеться в накопичувальній відомості – меморіальному ордері № 2 за формою № 381 (бюджет).

З метою вдосконалення механізму використання бюджетних коштів наказом Міністерства фінансів України від 2 березня 2012 року № 309 затверджено Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України. Згідно з цим Порядком оплата рахунків розпорядників коштів бюджету здійснюється лише за оформленими належним чином та поданими до Державної казначейської служби України за місцем знаходження комісії зобов'язань та фінансових зобов'язань.

Застосування коду економічної класифікації видатків (КЕКВ) передбачено наказом Міністерства фінансів України від 12 березня 2012 року № 333.

Розпорядники коштів повинні укладати угоди, оформляти до сплати рахунки, отримувати кошти на виплату заробітної плати лише в межах бюджетних асигнувань, встановлених Державним бюджетом України:

- надходження асигнувань – дебет рахунку 321 і кредит рахунку 701;
- використання коштів – кредит рахунку 321 і дебет рахунків: 364, 301, 641, 651, 652, 653.

3. Облік розрахунків з постачальниками матеріальних цінностей та послуг на умовах оплати за фактично придбані матеріальні цінності і надані послуги (дебіторами) ведеться в накопичувальній відомості за розрахунками з іншими дебіторами – меморіальному ордері № 4 за формою № 408 (бюджет).

Вартість господарських і канцелярських товарів відображається у меморіальному ордері № 4:

на суму ПДВ – кредит рахунку 364 і дебет рахунку 801;

сума вартості товарів оприбутковується по кредиту рахунку 364 і дебету рахунку 234.

Придбання окружними виборчими комісіями малоцінних необоротних активів та предметів довгостроково-

го користування (рахунок 113) без дозволу Центральної виборчої комісії забороняється.

4. Облік розрахунків за послуги та отримані матеріальні цінності, оплата яких здійснюється за фактом їх надання різними підприємствами, установами та організаціями (кредиторами), ведеться в меморіальному ордері № 6 за формою № 409 (бюджет).

Оплата послуг – це оплата за договорами надання транспортних послуг, відшкодування комунальних послуг або експлуатаційні витрати, плата за оренду приміщення; це також облаштування кабін для голосування, оплата послуг зв'язку, можуть бути й послуги з обслуговування ксероксів, заправка картриджів (КЕКВ 1134). Усі договори, відповідно до яких виконуються ці оплати, повинні бути завізовані юристом.

Суми сплачених послуг відображаються по кредиту рахунку 321 і дебету рахунку 631 у меморіальному ордері № 2 і одночасно у меморіальному ордері № 6 на суму ПДВ; суми послуг відповідно до актів виконаних робіт відображаються по кредиту рахунку 631 і дебету рахунку 801.

Після закінчення терміну дії договорів про надання послуг складаються акти звірки розрахунків з кожним виконавцем для підтвердження наявності або відсутності заборгованості за надані послуги.

5. Зведені розрахункові відомості із заробітної плати відображаються у меморіальному ордері № 5 за формою № 405 (бюджет).

Нарахування заробітної плати здійснюється через програмне забезпечення інформаційно-аналітичної системи «Вибори», «Бухгалтерія».

Для нарахування заробітної плати необхідно мати:

- штатний розпис, затверджений в установленому порядку;
- постанову, або розпорядження про зарахування на посаду та договір цивільно-правового характеру для залучених спеціалістів;
- копію довідки про присвоєння особі ідентифікаційного номера або заяву із засвідченням відсутності у нього ідентифікаційного номера;
- таблиць обліку та використання робочого часу.

Після нарахування заробітної плати проводяться відповідні утримання із заробітної плати та нарахування на фонд оплати праці.

Окружна виборча комісія, яка нараховує (виплачує) оподаткований дохід (заробітну плату) фізичній особі, має утримати суму прибуткового податку з працівників окружних і дільничних виборчих комісій, які обчислюються відповідно до Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб» від 27 листопада 2003 року № 1344-IV і становить з 1 січня 2007 року 15%.

Утримання прибуткового податку – за ставкою 15% мінус єдиний соціальний внесок.

На момент одержання заробітної плати необхідно перерахувати утриманий податок.

Як податковий агент окружна виборча комісія має подати до відповідного органу Державної податкової служби за місцем її реєстрації Податковий розрахунок про суми виплачених доходів та утриманих з них податків працівників окружних і дільничних виборчих комісій за формою № 1ДФ, затвердженою наказом Державної податкової адміністрації України від 29 вересня 2003 року № 451 із змінами та доповненнями (програмне забезпечення, «Бухгалтерія», форма 1ДФ).

Кожному працівникові окружної і дільничної виборчих комісій, яким нараховувалися будь-які доходи, а також працівникам, залученим до роботи в окружній і дільничній виборчих комісіях за договорами цільового характеру, після здійснення з ними розрахунків за виконану роботу бажано надати довідку про суми виплаченого доходу (для використання в перерахунку пенсії або в майбутньому – для нарахування пенсії).

З 1 січня 2011 року набув чинності Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 8 липня 2010 року № 2464, згідно з яким :

- термін сплати ЄСВ – до 20 числа місяця, наступного за звітним, незалежно від виплати заробітної плати;
- розмір ЄСВ, який утримується із заробітної плати найманих працівників, відповідно до Закону становить 3,6%;
- розмір ЄСВ, що утримується із заробітної плати осіб, які виконують роботи за договорами ЦПХ – 2,6%.

Розмір внесків нараховується залежно від виду економічної діяльності і визначається за класами професійного ризику виробництва. Для бюджетних установ на заробітну плату осіб, що працюють на постійній основі, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 року № 848 цей розмір становить 36,3%, за договорами ЦПХ – 34,7%.

Аналітичний облік нарахування заробітної плати ведеться по КЕКВ 1111. Аналітичний облік нарахувань на заробітну плату ведеться по КЕКВ 1120. Персоніфікація в Пенсійному фонді відповідно до зразків документів (програмне забезпечення, «Бухгалтерія»). Перерахування коштів по фондах: дебет рахунків 641, 651 і кредит рахунку 321.

6. Розрахунки з підзвітними особами за виданими авансовими сумами на оплату витрат, що не можуть бути здійснені шляхом безготівкових розрахунків, обліковуються в накопичувальній відомості – меморіальному ордері № 8 за формою № 386 (бюджет).

Кошти на відрядження працівникам виборчих комісій сплачуються відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2011 року № 98 «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів». Витрати на проживання в готелі не повинні перевищувати 250 грн за добу, добові у 2012 році – 30 грн.

Перелік документів: розпорядження про відрядження, авансовий звіт, квитанція з готелю. **Посвідчення про відрядження скасовані.**

Оплата послуг готівковими коштами:

- якщо це послуги нотаріальні, то необхідна квитанція про надання цих послуг з печаткою нотаріуса;
- авансовий звіт має бути затверджений головою окружної виборчої комісії;
- можуть бути маршрутні листи і в жодному разі – транспорт для голови комісії, заступника чи секретаря.

І тільки після цього рахунки підлягають оплаті з виконанням відповідних записів у меморіальному ордері № 8 (кредит рахунку 301 і дебет рахунку 362); видача під звіт по кредиту рахунку 362 і дебету рахунків 801, 234 – оплата.

7. Облік надходження та використання матеріальних цінностей здійснюється відповідно до «Інструкції з обліку запасів бюджетних установ», затвердженої наказом Державного казначейства України від 8 грудня 2000 року № 125. Відображення в обліку вказаних операцій ведеться в меморіальному ордері № 10 за формою № 439 (бюджет):

- ведеться книга обліку матеріальних цінностей в розрізі найменувань та ціни за одиницю;
- оприбуткування товарів, закуплених самостійно – дебет рахунку 234 і кредит рахунку 364;
- оприбуткування бланків суворої звітності (бюлетені, відкріпні посвідчення, протоколи підрахунку голосів), які будуть передані окружним виборчим комісіям від ЦВК централізовано за актами приймання-передачі, обліковується по дебету рахунку 331 і кредиту рахунку 683, і відкривається позабалансовий рахунок 08;
- списання матеріальних цінностей з балансу окружної виборчої комісії здійснюється згідно з Типовою інструкцією про порядок списання майна бюджетних установ, затвердженою наказом Держказначейства від 29 листопада 2010 року № 447, який набрав чинності 15 січня 2011 року: дебет рахунку 801 і кредит рахунку 234, КЕКВ 1131, а на бланки суворої звітності, що надійшли централізовано, складаються акти про їх ви-

користання і передаються до ЦВК. Вартість бланків, вказана в актах, відображається по кредиту рахунку 331 і дебету рахунку 683; закривається позабалансовий рахунок 08.

Всі матеріальні цінності, передані Центральною виборчою комісією по актах, відображаються по дебету рахунку 234 і кредиту рахунку 683.

По закінченні виборчої кампанії зворотна проводка і акти на списання передаються до ЦВК.

Облік скриньок (постанова ЦВК № 58 від 28.10.2008 із змінами) і всього переданого майна від органів виконавчої влади на забезпечення виборів по актах приймання-передачі ведеться на позабалансових рахунках і після закінчення виборів передається знову по актах органам виконавчої влади на місцях (постанова ЦВК від 20 жовтня 2009 року № 171 із змінами і доповненнями).

Можливе списання матеріальних цінностей спільно з органами виконавчої влади.

Реєстрація поіменованих меморіальних ордерів здійснюється щомісячно у книзі «Журнал – головна» за формою 308 (бюджет).

Кредиторська заборгованість (постанова ЦВК від 19 січня 2012 року № 7) після завершення повноважень окружної виборчої комісії передається ЦВК лише в межах виділених асигнувань.

Робимо баланс.

Звітність окружної виборчої комісії про надходження та використання коштів Державного бюджету України на підготовку і проведення виборів народних депутатів України забезпечується відповідно до статті 58 Бюджетного кодексу України, частини дев'ятої статті 46 Закону України «Про вибори народних депутатів України», наказу Міністерства фінансів України від 24 січня 2012 року № 44 та постанови Центральної виборчої комісії від 17 травня 2012 року № 87.

Окружна виборча комісія у період здійснення своїх повноважень подає до органу Державної казначейської служби України за місцем свого знаходження та до Центральної виборчої комісії фінансову та бюджетну звітність про надходження і використання коштів Державного бюджету України на підготовку і проведення виборів народних депутатів України станом на 1 жовтня 2012 року (постанова ЦВК від 17.05.2012 № 87), квартальну фінансову та бюджетну звітність за формами: 1, 2-д, 7-д; пояснювальну записку (додаток 14 і додаток 32); довідку про дебіторську заборгованість у порядку, визначеному наказом Міністерства фінансів України № 44; форму 2-д і форму 7-д, завірені ДКСУ.

Крім того, до ЦВК подається ще інформація про виконання єдиного кошторису видатків (додаток 2) і роз-

шифровка до форми 7 (додаток 3), затверджених постановою ЦВК від 17 травня 2012 року № 87.

Окружна виборча комісія у п'ятнадцятиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів відповідно до графіка подачі фінансових звітів, затвердженого Головою Центральної виборчої комісії, подає до Центральної виборчої комісії річну фінансову та бюджетну звітність, практично ліквідаційний баланс: форми 1, 2-д, 6, 7-д, 9-д (додатки 3, 14, 32), а також звіт про рух грошових коштів відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 24 січня 2012 року № 44, а також такі документи у двох примірниках:

1) звіт за період здійснення повноважень окружної виборчої комісії за формою 2-д (звіт про виконання кошторису доходів і видатків (загальний фонд), кодом економічної класифікації видатків 1170, погоджений з органом Державної казначейської служби України за місцем знаходження цієї комісії;

2) інформацію про виконання єдиного кошторису видатків (додаток 2 до постанови ЦВК від 17 травня 2012 року № 87); фінансовий звіт про надходження та використання коштів Державного бюджету України на підготовку і проведення виборів народних депутатів України;

3) форму 7-д про дебіторську і кредиторську заборгованість. У разі виникнення заборгованості – пояснювальну записку і розшифровку до форми 7-д (додаток 3 до постанови ЦВК від 17 травня 2012 року № 87) щодо причин її виникнення з обов'язковим долученням до неї оригіналів документів, що підтверджують цю заборгованість;

5) довідку про підтвердження залишків відкритих асигнувань загального фонду Державного бюджету України на реєстраційному рахунку окружної виборчої комісії станом орієнтовно на 22 листопада 2012 року. Довідка повинна бути підтверджена органом Державної казначейської служби України за місцем знаходження цієї комісії;

6) копію акта перевірки органами Державної фінансової інспекції України щодо використання окружної виборчої комісією коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів депутатів;

7) зведену довідку окружної виборчої комісії про передачу на зберігання матеріальних цінностей, придбаних цією комісією для підготовки та проведення виборів відповідно до Порядку, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії № 171 від 20 жовтня 2009 року.

Перші примірники документів, наданих комісіями, зберігаються в Центральній виборчій комісії, а другі їх примірники та інша бухгалтерська документація (вклю-

чаючи документи первинного обліку) разом із виборчою документацією в установленому порядку передаються окружною виборчою комісією до відповідної місцевої державної архівної установи.

Шановні колеги! Ще і ще раз застерігаю вас від прийняття необдуманих рішень, адже ви перші ставите свій підпис на будь-якому фінансовому документі, незважаючи на те, що він вважається другим підписом, а лише

потім документ підписує голова комісії.

Хочу побажати вам здоров'я, і буду сподіватись, що ми з вами докладемо максимум зусиль для того, щоб за цей короткий проміжок часу раціонально і саме за цільовим призначенням використати кошти, передбачені в державному бюджеті на проведення виборів народних депутатів України.

Контроль за цільовим використанням коштів Державного бюджету України

М.О. НЕБОГАТКОВ,

*завідуючий відділом контролю за використанням коштів
Секретаріату Центральної виборчої комісії*

Шановні колеги!

Вас буде перевіряти Державна фінансова інспекція. Вона діє на підставі Закону України «Про Державну контрольно-ревізійну службу в Україні». Порядок проведення інспектування Державною фінансовою інспекцією та її територіальними органами затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2006 року № 550.

Ревізії окружних виборчих комісій проводяться місцевими органами Державної фінансової інспекції згідно з Порядком контролю за правильним і цільовим використанням коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення виборів Президента України, народних депутатів України та всеукраїнського референдуму, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 6 листопада 2009 року № 270 та наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 2009 року № 1390.

Згідно з цим Порядком ревізія окружної виборчої комісії проводиться в два етапи.

Перший етап завершується не пізніше ніж за 5 днів до дня виборів. За результатами першого етапу ревізій складаються проміжні акти, які надаються відповідній виборчій комісії з метою усунення виявлених помилок та недопущення їх у подальшому. Другий етап – після встановлення підсумків голосування в межах виборчого округу до закінчення строку повноважень виборчих комісій. За результатами ревізій складаються акти.

Під час ревізії органи Державної фінансової інспекції перевіряють:

1) наявність у виборчих комісіях, комісіях з рефе-

рендуму всіх необхідних документів, перелік яких визначено Центральною виборчою комісією, для нарахування та виплати заробітної плати членам виборчих комісій, комісій з референдумів, які виконують свої повноваження у відповідних комісіях на платній основі, а також оплати послуг спеціалістів і технічних працівників, залучених до роботи у виборчих комісіях, комісіях з референдуму;

2) достовірність довідок з основного місця роботи про середню заробітну плату членів виборчих комісій, комісій з референдуму, звільнених від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи;

3) дотримання порядку складання, затвердження та виконання кошторисів і планів асигнувань, внесення до них змін;

4) стан збереження грошових коштів і матеріальних цінностей;

5) дотримання порядку ведення та обліку касових операцій, а також операцій на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби;

6) дотримання вимог законодавства України щодо оплати праці членів виборчих комісій, комісій з референдуму, спеціалістів і технічних працівників, залучених до роботи в цих комісіях;

7) розрахунки з підзвітними особами, у тому числі щодо дотримання порядку відшкодування витрат на службові відрядження;

8) правильність і цільове використання коштів на придбання матеріальних цінностей (інвентарю та обладнання);

9) повноту та своєчасність оприбуткування закуп-

лених, а також безоплатно одержаних від місцевих органів влади матеріальних цінностей;

10) наявність матеріальних цінностей, у тому числі беруть участь у проведенні вибіркової інвентаризації;

11) використання матеріальних цінностей, у тому числі придбаних під час проведення минулих виборів, референдуму;

12) повноту передачі придбаних (безоплатно одержаних) матеріальних цінностей на зберігання до відповідних місцевих рад та державних адміністрацій;

13) дотримання вимог законодавства України про закупівлю товарів і послуг за державні кошти;

14) наявність договорів з підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами на поставку товарів і надання послуг, розрахунки за ними;

15) дотримання виборчими комісіями, комісіями з референдуму встановленого порядку транспортного обслуговування;

16) наявність фактів витрачання коштів Державного бюджету України на оплату приватних міжміських переговорів за телефонними номерами виборчих комісій, комісій з референдуму;

17) правильність, повноту і достовірність ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;

18) достовірність відомостей про дебіторську та кредиторську заборгованість;

19) інші питання в межах повноважень, передбачених законодавством України.

Під час ревізій не перевіряються:

1) стан усунення недоліків і порушень, виявлених органами Державної фінансової інспекції за результатами ревізій, проведених під час попередніх виборів, референдуму;

2) дотримання виборчою комісією, комісією з референдуму вимог Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 15 грудня 2004 року № 637, щодо приміщення каси як спеціально обладнаного та ізольованого приміщення, призначеного для приймання, видачі і тимчасового зберігання готівки.

Матеріали проведених ревізій свідчать, що порушення фінансово-бюджетної дисципліни допускаються з двох причин: незнання нормативно-правових актів, які регулюють діяльність виборчих комісій, та зловживання службовим становищем головами (заступниками голів) окружних виборчих комісій та бухгалтерами (касирами) цих комісій.

Підтвердженням такого висновку є те, що після проведення виборів Президента України 17 січня

2010 року матеріали 79 ревізій було передано до правоохоронних органів, за якими порушено низку кримінальних справ та складено протоколи про вчинення корупційних діянь.

Так, Олександрійською та Світловодською міжрайонними прокуратурами (Кіровоградська область), Старосамбірським РВ ГУ МВС України у Львівській області, Київською районною прокуратурою (м. Харків), Теофіпольською районною прокуратурою (Хмельницька область) порушено кримінальні справи за частинами другою та третьою статті 191 Кримінального кодексу України (привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем), Дрогобицькою міжрайонною прокуратурою – за частиною третьою статті 185 ККУ (крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище), Теофіпольською районною прокуратурою (Хмельницька область) та Ніжинською міжрайонною прокуратурою (Чернігівська область) – за частиною першою статті 366 ККУ (складання, видача службовою особою завідомо неправдивих офіційних документів, внесення до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей, інше підроблення офіційних документів).

Прокуратурою Московського району (м. Харків), Білогірського району (Хмельницька область) складено протоколи про вчинення корупційних діянь.

За порушення порядку ведення бухгалтерського обліку складено 339 протоколів про адміністративні правопорушення. Подібні випадки траплялися і після проведення попередніх виборів народних депутатів України.

Найбільш резонансними були справи про привласнення головами виборчих комісій грошових коштів, нарахованих членам цих комісій як заробітна плата, одноразова грошова винагорода та оплата за роботу у день голосування і в дні встановлення підсумків голосування. Виявлено випадки, коли голови дільничних виборчих комісій, за їх словами, «забували» видати заробітну плату або «не могли знайти» членів комісії.

З метою привласнення сум одноразової грошової винагороди або розподілу її між вузьким колом осіб з числа членів комісії, без урахування особистого внеску кожного з них у загальні результати роботи комісії, голови комісій одноособово складали відповідні протоколи виборчих комісій або підробляли підписи членів комісії. Виявлено випадки, коли до списку на «преміювання» було включено осіб, які не брали участі у роботі виборчих комісій (водіїв, бухгалтерів, сторонніх осіб).

Корупційне забарвлення мали операції з придбання товарів та надання послуг комерційними фірмами, пов'язаними з керівництвом виборчих комісій. Такі закупівлі здійснювалися непрозоро, таємно від інших членів комісії. Як правило, розцінки на товари у таких

випадках були завищені, а послуги надавалися не в повному обсязі. Це стосується оренди приміщень, надання транспортних послуг, облаштування кабін для голосування, закупівель канцтоварів, пально-мастильних матеріалів тощо.

Неналежний контроль з боку голів комісій та бухгалтерських служб призводив до розкрадання бюджетних коштів і державного майна, їх нецільового та неефективного використання.

Так, через відсутність контролю за обсягами та розцінками публікацій в друкованих засобах масової інформації окружними виборчими комісіями зайво витрачалися значні суми коштів. У порушення вимог Центральної виборчої комісії окружні виборчі комісії оплачували послуги зі встановлення модемів, телефонів, прокладання кабельних мереж, користування мережею Інтернет, купували картки мобільного зв'язку, списували матеріальні цінності, які повинні передаватися на зберігання органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування. Були поодинокі випадки, коли комісії закуповували основні засоби (принтери, комп'ютери, автомобільні шини), здійснювали ремонт не належного їм майна (приміщень, легкових автомобілів, комп'ютерної техніки), організували безплатні (за рахунок коштів комісії) пункти харчування для членів комісії, закуповували кулери з питною водою тощо.

Через неузгодженість дій з місцевими органами влади закуповувалися непотрібні та в надлишкових кількостях товари (державні прапори, брошури «Конституція України», тканини та брус для облаштування виборчих кабінки, ліхтарики, батареї живлення, калькулятори) та послуги (охорона приміщень комісії силами Державної служби охорони, створення веб-сайту окружної виборчої комісії тощо).

Проте абсолютна більшість порушень стосувалася неналежної організації роботи бухгалтерських служб, оскільки порушення фінансової дисципліни та порядку ведення бухгалтерського обліку зафіксовано в усіх без винятку виборчих комісіях.

Головне і найбільш проблемне питання для кожного, хто працював у виборчій комісії, – це помилки при нарахуванні і виплаті заробітної плати та інших аналогічних виплат.

Найбільше порушень було допущено через незнання бухгалтерами порядку обчислення середньої заробітної плати, в результаті чого здійснювалося зайве нарахування заробітної плати, що кваліфікується як незаконне використання бюджетних коштів. З тих же причин відбувалося недонарахування заробітної плати. У багатьох випадках заробітна плата нараховувалася і виплачувалася взагалі без довідок про середню заробітну плату, а також за відсутності відомостей про звільнення члена

комісії від виконання службових обов'язків за основним місцем роботи.

В окремих комісіях оплачувалася робота в період до утворення виборчих комісій та/або після припинення їх повноважень. У деяких розрахунково-платіжних відомостях із нарахування заробітної плати було завищено/занижено кількість фактично відпрацьованих днів (не вівся табель обліку робочого часу, до таблицю внесено недостовірні дані тощо).

Для обслуговування деяких комісій було залучено фахівців (водіїв, спеціалістів, технічних працівників) понад встановлену граничну чисельність. Незважаючи на те, що залучені працівники надавали послуги на підставі цивільно-правових договорів, їм подекуди безпідставно виплачували одноразову грошову винагороду за роботу в дні голосування та встановлення підсумків голосування, премії, доплати за ненормований робочий день, за суміщення, за роботу у вихідні і святкові дні, матеріальну допомогу, компенсацію за невикористану відпустку тощо.

Виявлено випадки, коли членам виборчих комісій за роботу в дні голосування та встановлення підсумків голосування виплачувалася винагорода у розмірі 14% від місячного посадового окладу замість 14% від мінімальної заробітної плати.

Наслідком неправильного нарахування заробітної плати стало зайве перерахування/недоплата податків та платежів до державних цільових фондів, у тому числі із зарплат інвалідів, пенсіонерів та інших соціально незахищених категорій громадян, які мають податкові пільги.

Через помилки при написанні прізвищ та власних імен у відомостях про перерахування заробітної плати на карткові банківські рахунки частина працюючих у комісіях не отримала зароблених коштів. Такі ж наслідки мало неправильне оформлення платіжних документів на перерахування заробітної плати до банківських установ в останні дні роботи комісій, адже після закінчення виборчого процесу такі помилки просто нікому виправити.

Численні порушення допущено при оплаті транспортних послуг.

Так, деякі комісії оплачували транспортні послуги без укладання договорів. В окремих договорах були відсутні відомості про технічні характеристики всіх автомобілів; сума, що підлягала оплаті, не була розподілена за видами витрат (оплата праці, паливо тощо).

За відсутності належного контролю при розрахунках за транспортні послуги значна кількість виборчих комісій допускала оплату за невідпрацьований час (який не підтверджено записами у подорожніх листах або такі записи зроблено з грубими порушеннями

встановлених правил), при завищенні кількості відпрацьованих годин (при почасовій оплаті) або відстаней між населеними пунктами та в межах самих населених пунктів. Окремі комісії перераховували всі виділені на транспортні послуги кошти комерційним структурам, тоді як частину автомобілів безкоштовно надавали місцеві органи влади.

Слід зазначити, що деяким головам виборчих комісій вдалося отримати транспортні послуги, але не заплатити за них. Аналогічні випадки виявлено з оплатою послуг телефонного зв'язку, наданих Укртелекомом. Усі такі неправомірні дії тягнуть за собою судові справи.

У багатьох випадках пально-мастильні матеріали списувалися за відсутності або у разі неправильного оформлення (виправлення) подорожніх листів. Подекуди до відомостей на списання пально-мастильних матеріалів включали автомобілі (осіб), які не перебували в договірних відносинах з виборчою комісією (як правило, це власний транспорт голів і членів комісій), завищувалися норми витрат пального (лінійні норми) та/або кілометраж для фіктивного списання пального.

Окремим водіям виплачувалося відшкодування амортизаційних відрахувань на транспортні засоби за відсутності довідки ДАІ про експертну оцінку автомобіля; здійснювалися зайві або не належні їм виплати: за роботу в день голосування та дні встановлення підсумків голосування, у вихідні та святкові дні, нічні, добові тощо. Разом із тим, у деяких випадках за наявності законних підстав водіям не встановлювалася надбавка за класність та доплата за ненормований робочий день.

Деякі комісії оплачували транспортні послуги, надані після завершення виборчого процесу або в більших, ніж встановлено договором, обсягах.

У багатьох комісіях здійснювалися незаконні видатки на відрядження: за відсутності підтвердних документів, за поїздки членів комісії з дому на роботу (з іншого населеного пункту до виборчої комісії), а в деяких комісіях навпаки – не відшкодовувалися витрати на відряд-

ження членів комісій, які вони здійснювали за власний рахунок, і подали до бухгалтерії усі необхідні документи.

Неналежна організація роботи бухгалтерських служб окружних виборчих комісій призводила до недостачі готівки в касах, талонів на бензин, паперу, тканини та інших матеріальних цінностей. Водночас у деяких комісіях було виявлено лишки матеріальних цінностей, а окремі комісії не відображали на позабалансових рахунках передані їм безкоштовно матеріальні цінності та виборчі скриньки.

Проте найгрубішим порушенням бухгалтерів є несплата або сплата у неповних обсягах страхових внесків до Пенсійного фонду України. Таке порушення тягне за собою у подальшому заниження розміру пенсій громадян, які працювали у виборчих комісіях, оскільки у такому випадку заробіток, отриманий у комісії, не враховується при розрахунку пенсії. виправити його неможливо, оскільки окружна виборча комісія припиняє свої повноваження назавжди через 15 днів після дня офіційного оприлюднення результатів виборів і правонаступників, або організації вищого рівня у неї немає.

Необхідно наголосити, що окружна виборча комісія є юридичною особою, а її голова (заступник голови) є розпорядником бюджетних коштів. З цього випливає, що комісія – це повноцінна державна установа, яка фінансується за рахунок коштів державного бюджету, а посадові особи, незважаючи на тимчасовий характер роботи у комісії, мають ті самі обов'язки і несуть таку саму відповідальність згідно з чинним законодавством, як і посадові особи будь-якої постійно діючої бюджетної установи чи організації. Тобто окружна виборча комісія повинна розробити і затвердити всі документи, що застосовуються в процесі виконання бюджету; вести бухгалтерський облік згідно зі стандартами бухгалтерського обліку, чинними порядками та інструкціями, розробленими для бюджетних установ; подавати у повному обсязі фінансову та іншу звітність за встановленими формами та у визначені строки.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з питань застосування виборчого законодавства

для членів дільничних виборчих комісій

з виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року *

Розділ 1. ДІЛЬНИЧНІ ВИБОРЧІ КОМІСІЇ: ЇХ СТАТУС, ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ

1.1. СТАТУС ЧЛЕНА ДВК

Повноваження члена ДВК починаються з моменту складення ним **присяги** на першому засіданні комісії. Член ДВК обов'язково ознайомлюється із змістом статті 36 Закону, яка визначає статус члена комісії, і ставить підпис під текстом присяги (ч. 3 ст. 36 Закону). Присяга додається до протоколу засідання ДВК. Після складення присяги члену ДВК видається посвідчення за підписом голови ОВК¹ (ч. 4 ст. 36 Закону).

1.2. ПРОВЕДЕННЯ ПЕРШОГО ЗАСІДАННЯ ДВК

Перше засідання ДВК скликається її головою не пізніше як **на третій** день після дня її утворення.

Голова (секретар) ДВК повідомляє інших членів ДВК про дату та час проведення першого засідання.

Для проведення першого засідання голова та секретар комісії готують порядок денний, до якого включені питання:

1. Прийняття присяги членами ДВК.
2. Розподіл обов'язків членів ДВК.
3. Визначення осіб (членів ДВК), які будуть виконувати свої повноваження на платній основі на підставі цивільно-правових договорів.
4. Затвердження розпорядку роботи ДВК.

ВАЖЛИВО!

У день виборів ОВК має бути готовою **негайно** відреагувати на будь-яку проблему та зобов'язана повідомити ЦВК про ситуацію, що виникла.

Права члена ДВК (ч. 7 ст. 36 Закону):

- 1) брати участь у підготовці питань, що виносяться на розгляд ДВК;
- 2) виступати на засіданнях ДВК, ставити іншим учасникам засідання запитання щодо порядку денного, вносити пропозиції з питань, віднесених до повноважень ДВК;
- 3) безперешкодно знайомитися з документами ДВК, членом якої він є.

Обов'язки члена ДВК (ч. 9 ст. 36 Закону):

- 1) додержуватися Конституції України, Закону України «Про вибори народних депутатів України», а також інших законів і актів законодавства з питань підготовки та проведення виборів;
- 2) брати участь у засіданнях ДВК;
- 3) виконувати рішення ДВК та обов'язки, покладені на нього згідно з їх розподілом у комісії.

***Порада!** У разі неможливості члена ДВК взяти участь у засіданні, він має завчасно повідомити про це голову ДВК.*

Члену ДВК протягом часу своїх повноважень забороняється агітувати за чи проти партій і кандидатів у депутати, а також публічно оцінювати їх діяльність (ч. 12 ст. 36).

ВАЖЛИВО!

Невиконання членом комісії покладених на нього обов'язків є порушенням присяги, за що настає відповідальність у вигляді дострокового припинення повноважень члена ДВК.

* Підготовлено експертами Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) в Україні.

¹ Постанова ЦВК від 12.07.2012 № 111 «Про форми посвідчень суб'єктів та інших учасників виборчого процесу з виборів народних депутатів України».

Гарантії діяльності членів ДВК

На час безпосереднього виконання обов'язків (участь у засіданнях комісії, інших заходах, пов'язаних з виконанням вимог Закону чи рішень комісії), на кожного члена ДВК поширюються **гарантії та компенсації**, передбачені законодавством для працівників на час виконання ними державних або громадських обов'язків у робочий час (ч. 11 ст. 36 Закону).

Члени ДВК звільняються від виконання службових обов'язків за місцем постійної роботи на час, необхідний для здійснення обов'язків члена ДВК, на підставі письмового повідомлення голови, заступника голови чи секретаря відповідної ДВК про скликання засідання або рішення ДВК про залучення члена ДВК до участі в інших заходах (ч. 11 ст. 36 Закону).

Такі повідомлення або рішення повинні містити:

- дату;
- час;
- заплановану тривалість засідання чи іншого заходу.

Крім зазначеного, член ДВК має право на:

- 1) відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю чи майну члену комісії, у зв'язку з виконанням ним обов'язків члена ДВК;
- 2) відшкодування витрат на відрядження, пов'язані з виконанням обов'язків члена ДВК у встановленому розмірі.

Член комісії не може бути звільнений з роботи, переведений на нижчу посаду з підстав, пов'язаних із виконанням ним обов'язків у ДВК (ч. 8 ст. 36 Закону).

Виконання повноважень члена ДВК на платній основі оплачується в розмірі та у порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України за поданням ЦВК, за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення виборів депутатів (ч. 1 ст. 47 Закону).

1.3. ПОВНОВАЖЕННЯ ДВК

Повноваження ДВК **починаються** з моменту складення присяги на першому засіданні комісії не менш як двома третинами її мінімального складу (ч. 1 ст. 32 Закону).

Наприклад:

для малих дільниць – 7 членів комісії;

для середніх – 10;

для великих – 12.

Основними повноваженнями ДВК (ч. 2 ст. 32 Закону) є:

- здійснення контролю за неухильним додержанням та однаковим застосуванням законодавства про вибори депутатів під час голосування та підрахунку голосів на виборчій дільниці;
- отримання списків виборців від органу ведення Державного реєстру виборців (далі – ДРВ);
- надання списків виборців для загального ознайомлення;
- складання списків виборців та внесення змін до нього у випадках, передбачених Законом;
- забезпечення можливості ознайомлення виборців з виборчими списками кандидатів у депутати від партій, відомостями про кандидатів у народні депутати України (далі – кандидати у депутати) в одномандатних виборчих округах (далі – одномандатний округ), рішеннями виборчих комісій (ЦВК, відповідною ОВК, власними рішеннями та повідомленнями);
- вручення або надсилання іменних запрошень виборцю;
- забезпечення обліку отриманих виборчих бюлетенів;
- забезпечення підготовки приміщення для голосування та виборчих скриньок;
- внесення за рішенням ЦВК змін до виборчих бюлетенів;
- організація голосування на виборчій дільниці;
- проведення підрахунку голосів на виборчій дільниці;
- визнання недійсним голосування на виборчій дільниці;
- складання протоколів про підрахунок голосів на виборчій дільниці;
- передача протоколів та іншої виборчої документації до відповідної ОВК;
- розгляд заяв і скарг з питань підготовки та організації голосування на виборчій дільниці та, в межах своїх повноважень, прийняття щодо них рішення;
- ДВК припиняє свою діяльність, одночасно з припиненням її повноважень.

1.4. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ДВК

Особливості організації роботи ДВК визначаються Законом України «Про вибори народних депутатів України», постановою ЦВК від 15.09.2010 № 350 «Про Порядок ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів» (далі – Порядок № 350), іншими нормативними актами.

1.4.1. Форма роботи ДВК

Основною формою роботи ДВК є **засідання** (частини 1, 2 ст. 33 Закону), яке скликається:

- головою ДВК;
- заступником голови ДВК (у разі відсутності голови ДВК);
- секретарем ДВК (у разі відсутності голови та заступника голови ДВК);
- рішенням ОВК (у разі необхідності).

Предметом обговорення на засіданнях ДВК є питання, внесені до **порядку денного**.

***Наприклад:** до порядку денного можуть бути внесені питання щодо: затвердження розпорядку роботи ДВК, розподіл обов'язків членів ДВК, розгляд заяв, скарг тощо.*

Підготовка до засідання

Секретар ДВК:

- готує проект порядку денного засідання ДВК згідно з планом роботи, за дорученням голови ДВК, а також з урахуванням пропозицій членів ДВК не пізніше ніж за один день до дня проведення засідання (п. 2.4 Порядку № 350);
- після погодження порядку денного з головою ДВК, в обов'язковому порядку разом з інформацією про час і місце проведення засідання, доводить порядок денний до відома членів ДВК, запрошених на засідання осіб і ЗМІ, як правило, не пізніше останнього дня перед днем проведення засідання, а в день, що передує дню виборів – негайно (пункти 2.5–2.6 Порядку № 350);
- надає членам ДВК проекти рішень комісії та необхідні документи – не пізніше останнього дня перед днем проведення засідання, але не пізніше як до початку засідання (ч. 7 ст. 33 Закону);

- готує список осіб, запрошених на засідання ДВК;
- реєструє запрошених осіб, а також осіб, які беруть участь у засіданні ДВК без дозволу чи запрошення;
- перед початком засідання подає голові ДВК список присутніх осіб (пункти 2.11, 2.12 Порядку № 350).

Право бути присутніми на засіданні ДВК

На засіданні ДВК (у тому числі – при підрахунку голосів виборців і встановленні підсумків голосування), крім членів ДВК, **мають право бути присутніми без дозволу чи запрошення ДВК** лише такі особи (ч. 3 ст. 34 Закону):

- члени ЦВК;
- члени ОВК цього округу;
- кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій (не більше однієї особи від однієї партії або одного кандидата);
- офіційні спостерігачі від партії, яка висунула кандидата у депутати у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі (далі – загальнодержавний округ), від кандидата у депутати в одномандатному окрузі або громадської організації (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата, однієї громадської організації);
- офіційні спостерігачі від іноземних держав і міжнародних організацій (без обмеження кількості);
- представники ЗМІ (не більше двох осіб від одного ЗМІ).

Інші особи, крім зазначених вище, можуть бути присутніми на засіданнях ДВК тільки з її дозволу або на її запрошення, про що приймається рішення на засіданні ДВК (ч. 4 ст. 34 Закону).

У випадку, коли особи, які мають право бути присутніми на засіданні ДВК без дозволу чи запрошення (крім членів ЦВК та ОВК), протиправно перешкоджають його проведенню, ДВК не менше ніж 2/3 голосів від складу комісії, присутніх на засіданні, може прийняти мотивоване рішення про позбавлення зазначених осіб права присутності на засіданні (ч. 5 ст. 34 Закону).

ВАЖЛИВО!

У день голосування, при підрахунку голосів ДВК не може дозволити бути присутніми іншим особам, крім зазначених у ч. 3 ст. 34 Закону.

Проведення засідань

Засідання ДВК проводяться у разі необхідності.

Перше засідання ДВК скликається її головою не пізніше як на третій день після дня її утворення, а наступні – за необхідністю (ч. 4 ст. 33 Закону, п. 2.13 Порядку № 350).

Якщо ДВК утворена одночасно з утворенням спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку, то перше засідання скликається не пізніше наступного дня після дня її утворення.

Засідання ДВК є повноважним за умови присутності на ньому більше половини членів комісії від її складу.

ВАЖЛИВО!

На письмову вимогу третини складу ДВК голова ДВК або його заступник зобов'язані скликати засідання ДВК не пізніше наступного дня після отримання такої вимоги (ч. 3 ст. 33 Закону).

Наприклад, якщо кількісний склад ДВК – 12 осіб, засідання буде повноважним за умови присутності на ньому семи осіб (ч. 5 ст. 33 Закону, п. 2.20 Порядку № 350).

ВАЖЛИВО!

На засіданні ДВК у день голосування, при підрахунку голосів та встановленні підсумків голосування, у разі присутності менше ніж 2/3 членів ДВК від її складу, рішення приймається не менш як 2/3 голосів від числа присутніх на засіданні членів комісії (ч. 12 ст. 33 Закону, п. 2.20 Порядку № 350).

Засідання ДВК веде голова ДВК або його заступник, а у разі їх відсутності або невиконання ними цієї функції – комісія на кожному засіданні визначає зі свого складу головуючого (у день голосування, зокрема, при підрахунку голосів на виборчій дільниці) (ч. 8 ст. 33 Закону).

Голова ДВК (головуючий на засіданні) на початку засідання або початку розгляду питання оголошує кількість присутніх членів комісії, список запрошених та інших осіб, які мають право бути присутніми на засіданні комісії без дозволу або запрошення комісії, представників ЗМІ (п. 2.14 Порядку № 350).

Проект порядку денного обговорюється на початку засідання. Питання, внесені до порядку денного,

може бути вилучене з нього за ініціативою членів ДВК, про що приймається окреме рішення (п. 2.15 Порядку № 350). За пропозицією членів ДВК та рішенням комісії під час обговорення проект порядку денного може бути доповнений іншими питаннями (п. 2.16 Порядку № 350).

ДВК також може прийняти рішення про перенесення розгляду додатково запропонованих питань на наступні засідання (п. 2.18 Порядку № 350).

Проект порядку денного затверджується або відхиляється рішенням ДВК після його колегіального обговорення (п. 2.17 Порядку № 350).

ДВК на вимогу трьох своїх членів, а також за рішенням ЦВК, ОВК відповідного округу або суду зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень, не пізніше як у триденний строк від дня пред'явлення вимоги або прийняття відповідного рішення, але не пізніше дня голосування, а у день голосування – невідкладно після закінчення голосування (ч. 9 ст. 33 Закону, п. 2.19 Порядку № 350).

1.4.2. Документування діяльності ДВК

Документування діяльності ДВК – це підготовка документів на паперових та електронних носіях, що фіксують прийняття рішень і здійснення іншої діяльності в межах законодавчо передбачених повноважень. Відповідальність за організацію та стан діловодства в комісії покладається на голову ДВК, а за підготовку матеріалів до засідання ДВК, доопрацювання прийнятих на засіданні документів і достовірність документування – секретаря ДВК (пункти 1.2–1.4, 2.1 Порядку № 350).

Для документування своєї діяльності ДВК:

- приймає **РІШЕННЯ** (ч. 3 ст. 35 Закону, п. 2.2 Порядку № 350) та **ПРОТОКОЛЬНІ РІШЕННЯ** (ч. 6 ст. 35 Закону, п. 2.3 Порядку № 350);
- складає **АКТИ** та **ПРОТОКОЛИ** (частини 7–8 ст. 35 Закону);
- веде **ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ** (ч. 2 ст. 35 Закону).

Рішення ДВК:

- приймається відкритим голосуванням більшістю голосів від складу ДВК, крім випадків, передбачених Законом (ч. 10 ст. 33 Закону);

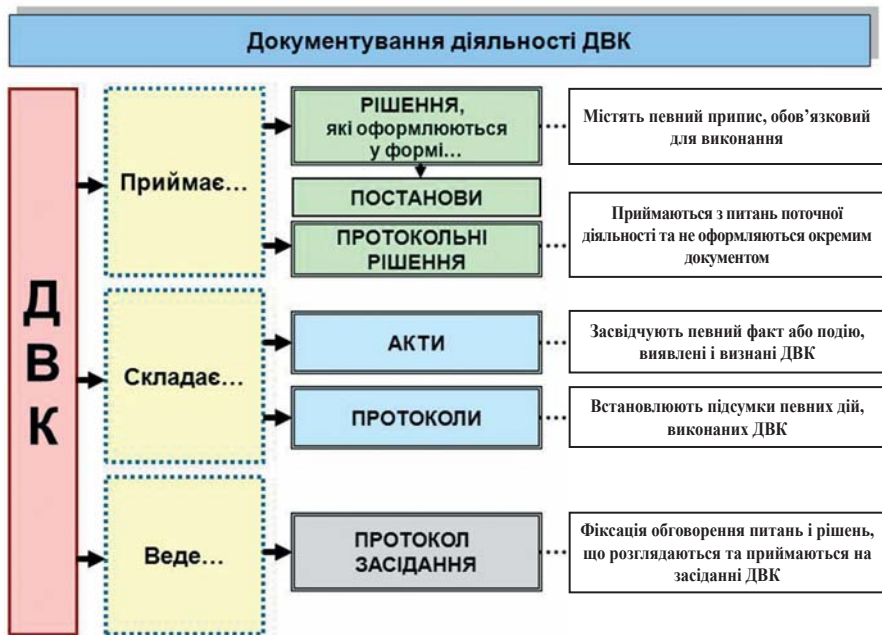


Рис. 1

- набирає чинності з моменту його прийняття, крім випадків, передбачених Законом (ч. 11 ст. 33 Закону);
- є обов'язковим для виконання:
 - всіма суб'єктами виборчого процесу;
 - органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, посадовими та службовими особами цих органів;
 - ЗМІ, їх власниками, посадовими особами та творчими працівниками;
 - об'єднаннями громадян (ч. 14 ст. 33 Закону).

Рішення ДВК, яке суперечить законодавству України або було прийняте з перевищенням її повноважень, може бути скасоване ОВК (ЦВК) або в судовому порядку (ч. 15 ст. 33 Закону).

Член ДВК, який бере участь у її засіданні і не згоден з рішенням, прийнятим комісією, має право протягом двох днів після засідання, на якому було прийняте рішення, висловити у письмовій формі **окрему думку**, яка додається до протоколу засідання та є його невід'ємною частиною (ч. 13 ст. 33 Закону).

Рішення ДВК з розглянутого питання оформляється у формі **постанови**, яка повинна містити (ч. 3 ст. 35 Закону):

- найменування комісії;

- найменування постанови (має бути лаконічним і відображати зміст) (п. 2.9 Порядку № 350);
- час, дату, місце прийняття та порядковий номер постанови;
- мотивувальну частину з посиланням на обставини, що зумовили розгляд питання на засіданні ДВК, на положення нормативно-правових актів або постанову комісії вищого рівня, рішення суду, якими керувалася ДВК при її прийнятті (п. 2.9 Порядку № 350);
- резолютивну частину (має містити рішення ДВК, викладене у формі висновку, із зазначенням завдань і заходів, спрямованих на реалізацію повноважень ДВК, складається із пронумерованих пунктів і підпунктів) (п. 2.9 Порядку № 350).

Порядок оформлення постанов і протокольних рішень ДВК

Постанови та протокольні рішення ДВК мають бути оформлені, підписані та оприлюднені.

При доопрацюванні постанов і протокольних рішень комісії секретар ДВК вносить до тексту зміни згідно з результатами голосування на засіданні ДВК.

Секретар ДВК забезпечує комплектність матеріалів, що додаються до постанови та протокольного рішення, а також їх реєстрацію у відповідних журналах із зазначенням реєстраційних номерів на документах.

Постанову, протокольне рішення ДВК, а також додатки до них підписує голова ДВК (або головуючий на засіданні) та секретар ДВК (або секретар засідання) (ч. 4 ст. 35 Закону).

Постанови та протокольні рішення ДВК вивішуються на стенді офіційних матеріалів ДВК, обладнано у приміщенні комісії, для загального ознайомлення:

- не пізніше ранку наступного дня після дня її (його) прийняття;
- прийняті напередодні дня голосування та у день голосування – не пізніше як через 4 години після завершення засідання ДВК (ч. 5 ст. 35 Закону).

ВАЖЛИВО!

Стенд офіційних матеріалів ДВК обладнується у приміщенні ДВК, у місці, вільно доступному для відвідувачів (ч. 5 ст. 35 Закону, п. 4.8 Порядку № 350).

Копія постанови ДВК, засвідчена головою чи його заступником і секретарем ДВК та скріплена печаткою ДВК, видається суб'єкту виборчого процесу, якого вона стосується, на його вимогу:

- не пізніше ніж через 4 години після її прийняття;
- прийнята напередодні дня голосування та у день голосування – невідкладно (ч. 5 ст. 35 Закону, п. 4.8 Порядку № 350).

Акти і протоколи ДВК (ч. 8 ст. 35 Закону, п. 4.3 Порядку № 350):

- складаються за формами, затвердженими ЦВК, у кількості встановлених Законом примірників;
- підписуються всіма присутніми на засіданні членами ДВК, підписи яких скріплюються печаткою ДВК;
- перший примірник акта чи протоколу мають право підписати присутні на засіданні кандидати у депутати, представники партій у ЦВК чи уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі.

Протокол засідання ДВК (ч. 2 ст. 35 Закону, ч. 3 Порядку № 350):

- ведеться на засіданні секретарем ДВК, а у разі його відсутності або невиконання своїх повноважень – секретарем засідання, обраним ДВК зі свого складу;
- відображає зміст і наскрізний номер постанов, прийнятих під час певного засідання (ч. 4 ст. 35 Закону);
- до протоколу засідання долучаються у вигляді додатків оригінали документів, прийнятих на засіданні, а також викладені у письмовій формі окремі думки членів ДВК, які взяли участь у засіданні;
- підписується головоючим на засіданні та секретарем ДВК (секретарем засідання);

- надається для ознайомлення членам ДВК на їх вимогу не пізніше наступного засідання (член ДВК має право його підписати);
- може бути наданий для ознайомлення суб'єкту виборчого процесу на його вимогу не пізніше наступного засідання.

Протокол засідання ДВК повинен містити такі **реквізити** (п. 3.2 Порядку № 350):

- назву документа;
- порядковий номер;
- назву виду діяльності ДВК (засідання);
- назву комісії;
- дату і місце проведення засідання;
- загальну кількість членів ДВК та кількість присутніх на засіданні членів ДВК;
- кількість осіб, які беруть участь у засіданні;
- порядок денний з формулюванням питань у називному відмінку.

Текст протоколу складається з трьох частин, які починаються словами: «Слухали», «Виступили», «Вирішили», «Постановили» (п. 3.2 Порядку № 350).

Форма виготовлення документів ДВК

Документи ДВК виготовляються у формі:

- **примірників**, що мають однакову юридичну силу у кількості, відповідній кількості членів ДВК, присутніх на засіданні комісії;
- копій, які виготовляються відповідно до примірників і видаються суб'єктам виборчого процесу, яких стосуються певні документи. Копії засвідчуються на кожній сторінці головою та секретарем виборчої комісії і скріплюються печаткою виборчої комісії.

Копія кожного вихідного документа обов'язково залишається в ДВК та зберігається для включення її до відповідної справи, оформленої згідно із затвердженою номенклатурою справ (п. 7.2 Порядку № 350). Для засвідчення достовірності документів або відповідності копій документів оригіналам використовується печатка ДВК (п. 8.2 Порядку № 350).

Розділ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

2.1. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ДВК

Прийняті ДВК рішення вивішуються на стенді офіційних матеріалів комісії для загального ознайомлення.

Таблиця № 1. Оприлюднення рішень ДВК

№	Час прийняття рішення (ч. 5 ст. 35 Закону)	Час оприлюднення
1	Усі рішення прийняті до останньої п'ятниці перед днем голосування (до 26.10.2012 включно)	Не пізніше ранку наступного дня після його прийняття
2	Напередодні дня голосування (в останню суботу перед днем голосування – 27.10.2012)	Не пізніше як через 4 години після завершення засідання ДВК
3	У день голосування (28.10.2012)	
4	Під час підрахунку голосів	

Крім цього, копія постанови, прийнята ДВК, видається суб'єкту виборчого процесу, якого вона стосується, на його вимогу:

- не пізніше ніж через 4 години після її прийняття;
- прийнята напередодні дня голосування та в день голосування – невідкладно (ч. 5 ст. 35 Закону).

Інформацію щодо організації та проведення виборів дільнична виборча комісія та її члени зобов'язані надавати **виключно в межах своїх повноважень**, визначених Законом.

ВАЖЛИВО!

Членам ДВК заборонено проводити агітацію та публічно оцінювати діяльність партій – суб'єктів виборчого процесу, кандидатів у депутати. Ця вимога поширюється на членів ДВК протягом строку їх повноважень (ч. 12 ст. 36 Закону).

2.2. ВЗАЄМОДІЯ ДВК ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

На засіданні ДВК без дозволу чи запрошення можуть бути присутні представники ЗМІ.

Одночасно на засіданні комісії можуть знаходитись не більше двох осіб від одного ЗМІ (ч. 3 ст. 34 Закону).

Приміщення для голосування повинно мати відкритий доступ для представників ЗМІ. Це стосується і спеціальних виборчих дільниць, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах. Керівники закладів, установ зобов'язані забезпечити безперешкодний доступ представників ЗМІ до приміщення для голосування.

Для того щоб скористатися правами представника ЗМІ, особа повинна пред'явити документ, що підтверджує цей статус.

Такими документами можуть бути:

- редакційне посвідчення;
- посвідчення журналіста, видане Національною спілкою журналістів;
- посвідчення журналіста, видане медіа-профспілкою;
- прес-карта інших журналістських організацій.

Зразки таких посвідчень не встановлені, а тому вони можуть бути у довільній формі.

Порада. У посвідченні варто звернути увагу на:

- наявність фотокартки (якщо на посвідченні відсутня фотокартка, посвідчення дійсне лише за умови пред'явлення документа, що посвідчує особу, наприклад, паспорта громадянина України);
- термін дії посвідчення;
- назву ЗМІ (для того щоб з'ясувати, чи не більше двох представників від одного ЗМІ бажають бути присутніми на засіданні).

При здійсненні своїх повноважень представник ЗМІ має право:

Таблиця № 2. Права представника ЗМІ

№	Право	Стаття Закону
1	Бути присутнім на засіданні ДВК без дозволу або запрошення ДВК, здійснювати спостереження за перебігом виборчого процесу, не втручаючись в роботу ДВК	ч. 3 ст. 34 Закону
2	Здійснювати письмові, аудіо- та відео-записи із застосуванням необхідних технічних засобів	ч. 1 ст. 25 Закону «Про інформацію»

№	Право	Стаття Закону
3	Отримувати інформацію щодо підготовки і проведення виборів депутатів	ч. 4 ст. 13 Закону
4	Оглядати виборчі скриньки, що надає для огляду голова ДВК	ч. 4 ст. 84 Закону

ВАЖЛИВО!

Представник ЗМІ не має права втручатися в роботу ДВК.

Якщо представник ЗМІ протиправно перешкоджає проведенню засідання, ДВК має право прийняти мотивоване рішення про позбавлення його права бути присутнім на засіданні.

Таке рішення приймається не менше ніж 2/3 голосів від складу ДВК, присутніх на засіданні ДВК.

Рішення оформляється у формі постанови.

ДВК зобов'язана видати копію постанови представнику ЗМІ, якого вона стосується, на його вимогу.

Якщо така постанова прийнята до дня голосування, копія видається не пізніше ніж через 4 години після її прийняття, якщо ж вона прийнята напередодні дня голосування та в день голосування – невідкладно (негайно, без зволікань).

Розділ 3. ВЗАЄМОДІЯ ДВК З ОФІЦІЙНИМИ СПОСТЕРІГАЧАМИ

3.1. ОФІЦІЙНІ СПОСТЕРІГАЧІ ВІД ПАРТІЙ, КАНДИДАТІВ У ДЕПУТАТИ, ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Повноваження офіційних спостерігачів від партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидатів у депутати в одномандатному окрузі, громадських організацій підтверджуються посвідченнями, виданими ОВК.

Офіційні спостерігачі, зареєстровані ОВК, можуть здійснювати спостереження за виборчим процесом тільки у відповідному виборчому окрузі.

Приклад. Якщо офіційного спостерігача зареєструвала ОВК виборчого округу № 176, цей офіційний спостерігач може бути присутнім на засіданні лише тих ДВК, які знаходяться в межах округу № 176.

Таблиця № 3. Права офіційних спостерігачів

№	Право офіційного спостерігача	Стаття Закону
1	Бути присутнім на засіданні ДВК без дозволу чи запрошення ДВК, в т.ч. під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці (не більше однієї особи від однієї партії, одного кандидата або однієї громадської організації)	п. 4 ч. 9 ст. 78 Закону, ч. 3 ст. 34 Закону
2	Перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів ДВК, у тому числі під час видачі виборчих бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам виборчої комісії фізично	п. 1 ч. 9 ст. 78 Закону
3	Робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування	п. 2 ч. 9 ст. 78 Закону

№	Право офіційного спостерігача	Стаття Закону
4	Бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам ДВК, у тому числі для організації голосування виборців за місцем перебування, та при проведенні такого голосування	п. 3 ч. 9 ст. 78 Закону
5	Звертатися до ДВК чи до суду щодо усунення порушень Закону у разі їх виявлення	п. 5 ч. 9 ст. 78 Закону
6	Вживати необхідних заходів у межах законодавства щодо припинення протиправних дій під час голосування та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці	п. 7 ч. 9 ст. 78 Закону
7	Отримувати копії протоколів та інших документів	п. 8 ч. 9 ст. 78 Закону
8	Підписувати перший примірник акта або протоколу, складеного ДВК	ч. 8 ст. 35, ч. 5 ст. 95, ч. 5 ст. 96
9	Оглядати виборчі скриньки, що надає для огляду голова ДВК	ч. 4 ст. 84 Закону
10	Підписувати контрольні листи, що опускаються до виборчих скриньок	ч. 4 ст. 84 Закону,
11	Бути присутнім під час голосування виборців за місцем перебування	ч. 12 ст. 86 Закону
12	Супроводжувати транспортування виборчих документів до ОВК	ч. 1 ст. 93 Закону
13	Складати акти про виявлення порушення Закону та подавати їх до ДВК, ОВК чи до суду	п. 6 ч. 9 ст. 78 Закону

Примітка. Законодавством не передбачено форми акта про виявлення порушень вимог Закону, тому він може бути складений у будь-якій формі. В акті має бути зазначено: ким, де і коли він був складений, описано порушення (час, місце і суть порушення), статтю нормативно-правового акта, який було порушено, докази, якими підтверджується вчинення порушення.

Акт про виявлення порушення Закону має бути підписаний самим офіційним спостерігачем та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, місця проживання та адреси житла.

Офіційні спостерігачі мають право отримувати копії таких протоколів (п. 8, ч. 9 ст. 78 Закону):

- про передачу виборчих бюлетенів від ОВК до ДВК (ч. 10 ст. 91 Закону);
- про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці (в т.ч. з поміткою «Уточнений») (ч. 10 ст. 91 Закону).

ВАЖЛИВО!

Копії зазначених вище протоколів офіційні спостерігачі мають право отримати при умові їх присутності на відповідному засіданні ОВК чи ДВК.

ВАЖЛИВО!

Приміщення для голосування повинно мати відкритий доступ для офіційних спостерігачів. Це стосується і спеціальних виборчих дільниць, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах. Керівники закладів, установ зобов'язані забезпечити безперешкодний доступ офіційних спостерігачів до приміщення для голосування.

Таблиця № 4. Офіційним спостерігачам заборонено

№	Що заборонено офіційним спостерігачам	Стаття Закону
1	Безпідставно втручатися в роботу виборчої комісії	ч. 10 ст. 78 Закону
2	Чинити дії, що порушують законний хід виборчого процесу	ч. 10 ст. 78 Закону
3	Чинити дії, що неправомірно заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження	ч. 10 ст. 78 Закону
4	Заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень	п. 2 ч. 10 ст. 78 Закону
5	Допомагати виборцю з фізичними вадами, який не може самостійно заповнити бюлетень або вкинути його до виборчої скриньки, зробити це замість нього	ч. 5 ст. 85 Закону, ч. 9 ст. 85 Закону
6	Бути присутнім при заповненні виборцем виборчого бюлетеня у кабіні (кімнаті) для таємного голосування або іншим чином порушувати таємницю голосування	п. 3 ч. 10 ст. 78 Закону
7	З 00.00 год. 27 жовтня агітувати за певну політичну партію або кандидата	частини 2,3 ст. 70 Закону

У випадку порушення виборчого законодавства ДВК може застосувати до офіційного спостерігача такі заходи впливу:

Таблиця № 5. Заходи впливу до офіційного спостерігача

Порушення	Дії ДВК	Як приймається рішення
Спостерігач безпідставно втручається в роботу ДВК, вчиняє дії, що порушують законний хід виборчого процесу або неправомірно заважає членам ДВК здійснювати свої повноваження	ДВК може винести спостерігачу попередження	Рішення приймається простою більшістю голосів
Спостерігач повторно вчиняє ті самі дії або вчиняє одноразове грубе порушення	ДВК може позбавити спостерігача права бути присутнім на засіданні ДВК	Рішення приймається не менше ніж 2/3 голосів від складу комісії присутніх на засіданні ДВК
Спостерігач перешкоджає проведенню засідання ДВК		

Рішення комісії оформляється у формі постанови ДВК.

ДВК зобов'язана видати копію постанови офіційному спостерігачу, якого вона стосується.

Якщо така постанова прийнята до дня голосування, копія видається не пізніше ніж через 4 години після її прийняття, якщо ж вона прийнята напередодні дня голосування та в день голосування – невідкладно.

Порада. У випадку, коли ДВК вже приймала рішення про позбавлення офіційного спостерігача права бути присутнім на засіданні комісії, але спостерігач продовжує порушувати вимоги Закону, ДВК має право звернутися до ОВК з клопотанням про дострокове припинення повноважень офіційного спостерігача.

3.2. ОФІЦІЙНІ СПОСТЕРІГАЧІ ВІД ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

На засіданні ДВК без дозволу чи запрошення мають право бути присутніми офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій.

ВАЖЛИВО!

Офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій реєструє ЦВК і видає їм посвідчення.

ДВК повинна сприяти офіційним спостерігачам від іноземних держав та міжнародних організацій у здійсненні ними своїх повноважень (ч. 8 ст. 79 Закону).

Законом не встановлено обмеження кількості офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій, які можуть бути присутніми на засіданні ДВК.

Офіційні спостерігачі на засіданні ДВК **мають право:**

- спостерігати за ходом виборчого процесу;
- перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати за діями членів комісії, у тому числі під час видачі виборчих бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам комісії фізично;
- робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відео-записи, не порушуючи при цьому таємниці голосування.

Офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій можуть супроводжувати перекладачі з числа осіб, які володіють українською мовою.

ВАЖЛИВО!

Кожного спостерігача може супроводжувати лише одна особа (ч. 3 ст. 79 Закону).

Офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій, а також особи, які їх супроводжують, **не мають права** (ч. 10 ст. 79):

- втручатися в роботу ДВК;
- чинити дії, що порушують законний хід виборчого процесу або неправомірно заважають членам ДВК здійснювати свої повноваження;
- заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень або іншим чином порушувати таємницю голосування;
- використовувати свій статус у діяльності, не пов'язаній із спостереженням за ходом виборчого процесу.

Якщо офіційні спостерігачі або особи, які їх супроводжують, протиправно перешкоджають проведенню засідання, ДВК має право прийняти мотивоване рішення про позбавлення таких осіб права бути присутніми на засіданні ДВК.

Рішення приймається не менше ніж 2/3 голосів членів ДВК, присутніх на засіданні ДВК.

Рішення оформляється у формі постанови ДВК.

Розділ 4. ОБОВ'ЯЗКИ ДВК ДО ДНЯ ВИБОРІВ

4.1. СПИСКИ ВИБОРЦІВ

4.1.1. Складання та уточнення списків виборців на звичайній виборчій дільниці

Органи ведення ДРВ складають попередні списки виборців² для звичайних виборчих дільниць. До списку включаються громадяни України, яким на день голосування виповнилось або на день голосування виповниться 18 років та які відносяться за виборчою адресою до цієї виборчої дільниці.

Передача попереднього списку виборців до ДВК

Не пізніше як за 20 днів до дня голосування (не пізніше 7 жовтня) голова (у разі неможливості – заступник голови або секретар) та два члени ДВК при-

бувають до приміщення, в якому знаходиться орган ведення ДРВ, для отримання одного примірника попереднього списку виборців на паперовому носії.

Про передачу цього списку складається акт³ у двох примірниках. Один примірник залишається в органі ведення ДРВ, другий – передається ДВК.

Іменні запрошення виборцю

Органи ведення ДРВ виготовляють іменні запрошення кожному виборцю та по кожній виборчій дільниці⁴. У запрошенні виборець повідомляється про включення його до попереднього списку виборців відповідної виборчої дільниці, адресу ДВК, режим її роботи, номер телефону, час і місце голосування.

² Постанова ЦВК від 26.01.2012 № 19 «Про форми списків виборців на виборчих дільницях та інших виборчих документів для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України».

³ Постанова ЦВК від 26.01.2012 № 19 «Про форми списків виборців на виборчих дільницях та інших виборчих документів для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України».

⁴ Постанова ЦВК 24.01.2012 № 12 «Про форми іменних запрошень на вибори народних депутатів України 28 жовтня 2012 року».

Якщо виборець не здатен самотійно пересуватися і стосовно цього є відповідна відмітка у попередньому списку виборців, одночасно такому виборцю повідомляється про те, що йому надана можливість проголосувати за місцем перебування.

Не пізніше як за 15 днів до дня виборів (не пізніше 12 жовтня) члени ДВК надсилають або доставляють в інший спосіб кожному виборцю іменне запрошення.

Для ознайомлення з попереднім списком виборців ДВК організує свою роботу з 8.00 до 19.00 години, в тому числі і в вихідні дні.

Ознайомлення виборців із попереднім списком виборців на звичайній виборчій дільниці

Наступного дня після отримання попереднього списку виборців (не пізніше 8 жовтня) у приміщенні ДВК попередній список виборців надається для загального ознайомлення.

Виборець може звернутись до ДВК або до органу ведення ДРВ із заявою про уточнення попереднього списку виборців, якщо під час ознайомлення зі списком виборців помітив про себе особисто чи інших виборців:

- неточності;
- невключення осіб до списку виборців;
- включення (неправильне включення осіб до списку виборців);
- відсутність відміток про постійну нездатність виборця самотійно пересуватися.

Заява про внесення змін подається особисто (не пізніше як за п'ять днів до дня голосування) у довільній формі з додаванням документів (копій документів), що підтверджують зазначені у заяві відомості. ДВК цю заяву розглядає на своєму засіданні (протягом одного дня) та приймає рішення про направлення її до органу ведення ДРВ.

Рішення ДВК

- невідкладно разом із заявою та доданими документами (копіями) направляється до органу ведення ДРВ;
- не пізніше наступного дня видається особі, яка подала заяву.

Заява, подана після зазначеного строку, не розглядається (ч. 5 ст. 40 Закону).

У випадку коли виборець за станом здоров'я не може особисто подати заяву, ДВК зобов'язана прийняти заяву у будь-який інший спосіб (через інших осіб, поштою тощо).

Неточності у списках виборців можна оскаржити також до місцевого суду.

Якщо виборець у день голосування буде знаходитися не за своєю виборчою адресою, він звертається до ДВК або до органу ведення ДРВ із заявою про тимчасову зміну місця голосування.

Члени ДВК не пізніше як за п'ять днів до дня виборів (не пізніше 22 жовтня) звертаються із заявою до органу ведення ДРВ про тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси.

ВАЖЛИВО!

Зміни до списків виборців вносить голова або його заступник та секретар ДВК:

- за повідомленням органу ведення ДРВ (за зверненням виборця особисто або через ДВК).
- на підставі рішення суду (за зверненням виборця).

У день голосування до уточненого списку виборців зміни вносяться виключно за рішенням суду.

Після розгляду заяв виборців орган ведення ДРВ вносить зміни до персональних даних у Реєстр виборців, про що повідомляє відповідні ДВК та заявників.

На підставі внесення змін до попереднього списку виборців та нових відомостей орган ведення ДРВ не пізніше ніж за п'ять днів до дня голосування виготовляє уточнений список виборців.

Уточнений список виборців передається до ДВК не пізніше як за два дні до дня голосування (не пізніше 25 жовтня), про що складається відповідний акт⁵.

При включенні виборця (у порядку внесення змін) до уточненого списку виборців відомості про нього заносяться у кінці виборчого списку. В графі

⁵ Постанова ЦВК від 26.01.2012 № 19 «Про форми списків виборців на виборчих дільницях та інших виборчих документів для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України».

«Примітки» зазначається дата та номер рішення суду або повідомлення органу ДРВ.

Виключення виборця (при кратному включенні) з уточненого списку проводиться за повідомленням органів ведення ДРВ.

У день голосування голова, його заступник або секретар ДВК виправляють неточності та технічні описки в уточненому списку виборців (неправильне написання прізвища, власного імені, дати народження, по батькові, номери будинку, квартири, місця проживання) у разі, коли незалежно від описок є зрозумілим, що до списку виборців внесено саме того виборця, який прибув для голосування.

У день голосування до уточненого списку виборців зміни вносяться виключно за рішенням суду.

Виправлення засвідчується підписом голови або його заступника чи секретаря ДВК у графі «Примітки» (ч. 7 ст. 42 Закону).

4.1.2. Складання та уточнення списку виборців на спеціальній виборчій дільниці

Таблиця № 6. Робота зі списками виборців на спеціальних виборчих дільницях

ДВК спеціальної виборчої дільниці	Термін подання відомостей про включення до списку виборців до дня голосування	Суб'єкт внесення змін до списку виборців	Дата виготовлення списків виборців до дня голосування	Термін уточнення списків виборців
ДВК утворена у лікувальних закладах	Не пізніше як за 9 днів (до 18.10.2012) (ч. 4 ст. 43 Закону)	ДВК	Не пізніше як за 7 днів (до 20.10.2012) (ч. 2 ст. 43 Закону)	Не пізніше як за 3 дні (до 24 жовтня 2012 року) до дня голосування
ДВК утворена на судах, полярній станції України	Не пізніше як за 16 днів (до 11.10.2012) (ч. 4 ст. 43 Закону)	ДВК	Не пізніше як за 15 днів (до 12.10.2012) (ч. 1 ст. 43 Закону)	
ДВК утворена в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах	Не пізніше ніж за 30 днів (до 27.09.2012) (ст. 22 ЗУ «Про Державний реєстр»)	Орган ведення ДРВ	Не пізніше як за 20 днів (до 07.10.2012) (ч. 5 ст. 39 Закону)	
ДВК спеціальної виборчої дільниці, утворена у винятковому випадку	Не пізніше як за 8 днів (до 19.10.2012) (ч. 9 ст. 43 Закону)	ДВК	Не пізніше як за 7 днів (до 20.10.2012) (ч. 9 ст. 43 Закону)	

ВАЖЛИВО!

Виборці, які виписуються до дня голосування з лікувального закладу, не включаються у список виборців для голосування на виборчій дільниці, що утворена у цьому лікувальному закладі.

ДВК спеціальної виборчої дільниці наступного дня після складання списку виборців, надає один його примірник для загального ознайомлення у приміщенні ДВК (ч. 5 ст. 43 Закону).

Примітка. Після складання списку виборців, а також при внесенні змін у список виборців, ДВК спеціальної виборчої дільниці невідкладно передає відомості про включених до нього виборців органу ведення ДРВ.

ДВК, утвореним на судах та на полярній станції України, відомості передаються за допомогою технічних засобів зв'язку.

Члени ДВК спеціальної виборчої дільниці включаються до списку виборців на цій же дільниці на підставі рішення ОВК про утворення ДВК.

ДВК спеціальних виборчих дільниць, утворених у стаціонарних лікувальних закладах

Якщо виборець прибув до лікувального закладу пізніше як за 10 днів до дня голосування (пізніше 17.10.2012), але раніше ніж за 3 дні (до 24.10.2012), ДВК уточнює списки виборців, включаючи такого виборця до списку виборців за поданням керівника відповідного закладу.

Якщо виборець прибув до лікувального закладу пізніше ніж за три дні до дня голосування (пізніше 24.10.2012), але проживає в тому ж населеному пункті, де знаходиться лікувальний заклад, він може звернутися до ДВК звичайної виборчої дільниці, де він включений до списку виборців, із заявою щодо забезпечення йому можливості проголосувати за місцем перебування.

ДВК спеціальних виборчих дільниць, утворених в установах виконання покарань та у слідчих ізоляторах

Порядок та строки складання та уточнення списків виборців на цих спеціальних виборчих дільницях такі ж, як для звичайних виборчих дільниць.

4.2. ОТРИМАННЯ ВИБОРЧИХ БЮЛЕТЕНІВ ДВК

Передача виборчих бюлетенів окружною виборчою комісією членам ДВК

Для передачі виборчих бюлетенів ДВК окружна виборча комісія визначає день їх передачі (не раніше як за три дні до дня голосування та не пізніше як за 24 години до дня голосування).

Передача виборчих бюлетенів відбувається на засіданні ОВК (ч. 3 ст. 82 Закону)⁶.

Виборчі бюлетені приймають не менш як три члени комісії відповідної ДВК.

При прийнятті виборчих бюлетенів члени ДВК перевіряють:

- цілісність упаковки підприємства-виготовлювача;
- наявність на упаковці маркування підприємства-виготовлювача із позначенням виду бюлетенів, номерів одномандатного округу та виборчої дільниці, кількості бюлетенів;
- відповідність номерів одномандатному округу та виборчій дільниці, зазначених на упаковці підприємства-виготовлювача.

Отримання бюлетенів завершується складанням двох протоколів ОВК – по загальнодержавному (три примірники) та одномандатному (три примірники) округах.

Примірники протоколів нумеруються, їх підписують усі присутні на засіданні члени ОВК та ДВК, які отримали виборчі бюлетені. Підписи скріплюються печаткою ОВК.

Перші примірники протоколу мають право підписати присутні на засіданні:

- кандидати в депутати;
- уповноважені особи партії;
- довірені особи кандидатів у депутати;
- офіційні спостерігачі.

Таблиця № 7. Протокол про передачу ОВК бюлетенів ДВК

Примірник протоколу про передачу ОВК бюлетенів ДВК	Дії
Примірник перший	Надсилається до ЦВК
Примірник другий	Зберігається в ОВК
Примірник третій	Невідкладно вивішується в приміщенні ОВК для ознайомлення

ДВК разом із виборчими бюлетенями отримує витяг із протоколу⁷, в якому зазначені відомості, що стосуються відповідної виборчої дільниці. Цей витяг підписується головою та секретарем ОВК, членами ДВК, які отримали виборчі бюлетені, їх підписи скріплюються печаткою ОВК.

Отримані виборчі бюлетені члени ДВК транспортують до ДВК у супроводі працівника органів внутрішніх справ України, на якого покладається обов'язок охорони.

Приймання ДВК виборчих бюлетенів

Приймання виборчих бюлетенів ДВК відбувається на її засіданні невідкладно після прибуття членів комісії, які отримали бюлетені в ОВК, за такою процедурою:

Таблиця № 8. Приймання ДВК виборчих бюлетенів (ч. 10 ст. 82 Закону)

ХТО	Дії
ДВК	визначає членів ДВК, які будуть проводити перевірку бюлетенів та підрахунок їх кількості
Перший член ДВК	розкриває упаковку виборчих бюлетенів та розкладає на столі окремо бюлетені для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах
Секретар ДВК	проставляє у визначених місцях кожного виборчого бюлетеня печатку ДВК
Другий член ДВК	перераховує отримані виборчі бюлетені окремо для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах і перевіряє відповідність позначення виборчого округу та номера виборчої дільниці, зазначених на бюлетенях
Інші члени ДВК	спостерігають за підрахунком
Члени ДВК	після перерахунку переносять виборчі бюлетені до сейфа (металевої шафи). Проставляють свої підписи на стрічці, якою буде опечатано сейф (металеву шафу)
Голова ДВК	наклеює стрічку на сейф (металеву шафу), ставить на ній печатку ДВК
Працівник органів внутрішніх справ України	здійснює цілодобову охорону сейфа (металевої шафи) із бюлетенями

⁶ Постанова ЦВК від 17 травня 2012 року № 85 «Порядок передачі виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України».

⁷ Постанова ЦВК від 17 травня 2012 року № 85 «Порядок передачі виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України».

ВАЖЛИВО!

При підрахунку виборчих бюлетенів забороняється поділ комісії на кілька груп, кожна з яких підраховує частину бюлетенів.

Якщо при перерахунку виборчих бюлетенів було виявлено невідповідність між фактичною кількістю та кількістю, зазначеною у витягу з протоколу ОВК про передачу виборчих бюлетенів, ДВК складає акт⁸. В акті зазначається фактична кількість бюлетенів та вказується причина розходження (за рішенням ДВК). Акт складається у двох примірниках. Один – передається до ОВК, другий – зберігається у ДВК.

У протоколі засідання комісії про приймання виборчих бюлетенів зазначається фактична кількість виборчих бюлетенів (кількість після перерахунку). До протоколу додається акт про розходження кількості бюлетенів.

4.3. ПІДГОТОВКА ДО ДНЯ ГОЛОСУВАННЯ

Для організації голосування виборців, нездатних пересуватися самостійно, за місцем їх перебування ДВК звичайних та спеціальних виборчих дільниць в останній день перед днем голосування (27 жовтня) на своєму засіданні:

- 1) **виготовляє витяг** із списку виборців⁹. Такий витяг невідкладно після його складання надається для загального ознайомлення у приміщенні ДВК (ч. 2 ст. 86 Закону).

До витягу зі списку виборців включається:

Таблиця № 9. Включення до витягу зі списку виборців

Включається	ХТО	Примітка
За рішенням ДВК	Виборець, який тимчасово нездатний самостійно пересуватися, на підставі його власноручно написаної заяви та довідки медичної установи про стан його здоров'я	Заява має бути подана (передана, надіслана поштою) не пізніше 20 години 26 жовтня. Заява виборця реєструється ДВК в окремому журналі із зазначенням дня, часу її надходження, ПІБ, адреси виборця (ч. 8 ст. 86 Закону)

Включається	ХТО	Примітка
Без рішення ДВК	Виборець, який постійно нездатний самостійно пересуватися, і про якого у списку виборців зазначена відповідна відмітка	Якщо такий виборець до 12 години останньої суботи перед днем голосування письмово або особисто не повідомив відповідну дільничну виборчу комісію про бажання проголосувати у приміщенні для голосування

Члени ДВК мають право перевірити факт тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися за станом здоров'я¹⁰.

Якщо виборцю необхідно постійно дотримуватися постільного режиму, він подає до ДВК спеціальної виборчої дільниці власноручно написану заяву з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування.

У списку виборців у графі «Примітки» проти прізвища виборця, який включений до витягу зі списку виборців, секретар ДВК робить запис «голосує за місцем перебування».

- 2) **розподіляє обов'язки членів комісії на день голосування (ч. 2 ст. 84 Закону).**

Таблиця № 10. Дії ДВК щодо підготовки до дня голосування

Розподіляє обов'язки членів ДВК щодо:	Перевіряє приміщення для голосування щодо:
встановлення особи виборця та його наявності у списку виборців;	наявності та комплектності виборчих скриньок;
видачі виборцю виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах;	комплектності кабінків для голосування;
контролю за проходженням виборців у кабінки для таємного голосування;	наявності інформаційних плакатів;
контролю за виборчими скриньками;	розміщення кабінків для голосування, столів і стільців для роботи ДВК та запрошених осіб, визначення місць для виборчих скриньок
організації голосування виборців за місцем перебування;	
контролю за входом та виходом із приміщення для голосування	

⁸ Постанова ЦВК від 17.05.2012 № 85 «Про Порядок передачі виборчим комісіям виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України».

⁹ Постанова ЦВК від 26.01.2012 № 19 «Про форми списків виборців на виборчих дільницях та інших виборчих документів для підготовки та проведення голосування з виборів народних депутатів України».

¹⁰ Постанова ЦВК від 27 липня 2012 № 126 «Про Порядок перевірки факту тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися для організації голосування з виборів народних депутатів України за місцем перебування виборців».

Розділ 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ГОЛОСУВАННЯ НА ВИБОРЧІЙ ДІЛЬНИЦІ

5.1. ПРОВЕДЕННЯ ПІДГОТОВЧОГО ЗАСІДАННЯ ДВК У ДЕНЬ ГОЛОСУВАННЯ

Голова ДВК **не раніше 7.15 ранку** відкриває підготовче засідання дільничної виборчої комісії (ч. 3 ст. 84 Закону).

На початку засідання усі присутні оглядають стрічку, якою було опечатано сейф (металеву шафу), де зберігаються виборчі бюлетені.

Голова ДВК надає всім присутнім для огляду почергово всі наявні на виборчій дільниці виборчі скриньки, оголошуючи номер кожної скриньки.

Після огляду скринька пломбується або (у разі неможливості) опечатується печаткою ДВК, до неї опускається контрольний лист, у якому зазначаються:

- номер одномандатного округу;
- номер виборчої дільниці;
- номер виборчої скриньки;
- час вкидання контрольного листа до виборчої скриньки.

На контрольному листі проставляються підписи присутніх членів ДВК та, за бажанням, кандидатів у депутати, їх довірених осіб, уповноважених осіб партій, офіційних спостерігачів. Підписи скріплюються печаткою комісії.

Стационарні виборчі скриньки встановлюються на відведених для них місцях у приміщенні для голосування, а переносні (малі) виборчі скриньки розміщуються отворами для виборчих бюлетенів униз у приміщенні для голосування в полі зору членів ДВК та присутніх.

Голова ДВК:

- відкриває сейф (металеву шафу) з виборчими бюлетенями;
- на підставі витягу із протоколу ОВК про передачу ДВК виборчих бюлетенів оголошує кількість отриманих ДВК виборчих бюлетенів окремо по загальнодержавному та одномандатному округах.

Секретар ДВК заносить дані про кількість отриманих виборчих бюлетенів:

- до відповідного протоколу про підрахунок голосів виборців на дільниці;
- до протоколу засідання ДВК.

Якщо при огляді стрічки **виявлено її пошкодження** або **невідповідність** підписів чи печатки на ній підписам і печатці (усіх присутніх на засіданні комісії, на якому приймалися виборчі бюлетені та печатки ДВК), ДВК виконує такі дії:

- голова комісії негайно повідомляє про це органи внутрішніх справ України та ОВК;
- голова комісії невідкладно відкриває сейф (металеву шафу) та виймає наявні в ньому виборчі бюлетені;
- члени комісії перевіряють виборчі бюлетені, зокрема щодо відповідності номерів округу та дільниці, відбитка печатки цієї ДВК, перераховують їх (окремо по загальнодержавному та одномандатному округах);
- складає акт про виявлені ознаки відкриття сейфа (металевої шафи) та (у разі виявлення) про невідповідність кількості виборчих бюлетенів.

Кількість виявлених бюлетенів фіксується у протоколі засідання ДВК та вважається кількістю бюлетенів, отриманих ДВК.

Ця кількість також заноситься секретарем комісії до відповідних протоколів про підрахунок голосів виборців на дільниці.

Голова ДВК передає необхідну кількість виборчих бюлетенів членам комісії, які будуть видавати їх виборцям у приміщенні для голосування та організовуватимуть голосування за місцем перебування виборців. Видача бюлетенів фіксується у відомості.

ВАЖЛИВО!

У сейфі не може залишатися жодного виборчого бюлетеня (ч. 7 ст. 84 Закону).

Голова ДВК передає аркуші списків виборців членам комісії, які будуть працювати зі списками виборців у день голосування.

ВАЖЛИВО!

Члени ДВК забезпечують збереження і дотримання порядку, встановленого Законом щодо:

- видачі виборцям виборчих документів;
- використання виборчих списків.

До 8 години ранку ДВК передає ОВК інформацію про:

кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент початку голосування;	
кількість виборців у витягу зі списку виборців для голосування за місцем перебування	

ВАЖЛИВО!

На засіданні ДВК у день голосування у разі присутності менше ніж 2/3 членів комісії від її складу, рішення приймається не менше ніж 2/3 голосів від числа членів комісії, присутніх на засіданні (ч. 12 ст. 33 Закону).

5.2. ГОЛОСУВАННЯ ВИБОРЦІВ У ПРИМІЩЕННІ ДЛЯ ГОЛОСУВАННЯ

Голосування на виборчій дільниці проводиться в день голосування з 8 до 20 години без перерви.

О 8.00 ранку підготовлена до голосування виборча дільниця відкривається.

Голова ДВК оголошує офіційне відкриття виборчої дільниці та нагадує членам комісії:

- про те, що кожен виборець голосує особисто;
- перелік документів, за пред'явленням яких видається виборчий бюлетень;
- порядок роботи зі списком виборців;
- порядок видачі виборчого бюлетеня замість зіпсованого;
- що члени комісії мають можливість проголосувати на цій дільниці до 20 години.

Член комісії, який уповноважений працювати зі списком виборців:

- перевіряє пред'явлений виборцем документ;
- знаходить прізвище виборця у списку виборців, пропонує виборцю поставити підпис проти свого прізвища за отримання відповідних виборчих бюлетенів.

Голова, його заступник або секретар виборчої комісії в день голосування:

- вносять зміни до списку виборців виключно на підставі рішення суду;
- виправляють неточності та технічні описки у списку виборців (неправильне написання прізвища, імені, по батькові, дати народження, номера будинку, квартири, місця проживання). Виправлення засвідчується підписом особи, яка його зробила, у графі «Примітки».

Член виборчої комісії, який видає виборчі бюлетені:

- перевіряє правильність друку на бюлетені, наявність печатки ДВК;
- на контрольному талоні виборчого бюлетеня вписує своє прізвище, ініціали, розписується, проставляє номер, за яким виборця внесено до списку виборців, просить виборця поставити свій підпис на контрольних талонах;
- відокремлює контрольні талони виборчого бюлетеня, залишає їх у себе;
- передає виборчі бюлетені виборцю;
- пояснює виборцю, як робити позначки у виборчому бюлетені та як опускати його у виборчу скриньку;
- видає виборчий бюлетень замість невірної заповненого (зіпсованого).

Повторна видача виборчого бюлетеня замість зіпсованого

Виборець може звернутися до члена комісії, який видав йому виборчі бюлетені, з письмовою заявою про видачу замість невірної заповненого (зіпсованого) ним іншого виборчого бюлетеня. При цьому:

- зіпсований бюлетень погашається членом ДВК як невикористаний;
- складається відповідний акт, що підписується двома членами комісії, які оформляли повторну видачу бюлетеня та виборцем, який зіпсував бюлетень;
- акт долучається до списку виборців;
- зіпсований та погашений виборчий бюлетень зберігається у члена комісії, який видав бюлетень, до підрахунку голосів.

ВАЖЛИВО!

Повторна видача виборчого бюлетеня замість невірної заповненого (зіпсованого) не допускається.

Голосування в приміщенні для голосування проводиться так:

- лише в кабіні (кімнаті) для голосування виборець особисто робить відмітки у виборчих бюлетенях. Позначка «плюс» (+) або інша, що засвідчує його волевиявлення, проставляється у квадраті напроти назви партії та прізвища кандидата, яких виборець підтримує;
- заповнені виборчі бюлетені виборець особисто опускає у виборчу скриньку та залишає приміщення для голосування.

У разі пошкодження виборчої скриньки під час голосування, вона опечатується у спосіб, що унеможливує подальше опускання чи виймання виборчих бюлетенів, головою і не менш як трьома членами ДВК, представниками різних партій, кандидатів. Така скринька більше не використовується для голосування, а зберігається в приміщенні для голосування в полі зору членів ДВК та присутніх.

Член виборчої комісії, відповідальний за нагляд за виборчими скриньками, не дозволяє проходити разом із виборцем до кабіні (кімнати) для голосування членам родини, друзям, іншим особам, крім випадків, коли у виборця є фізичні вади, що не дають йому можливості проголосувати самотійно.

Виборець, який має фізичні вади, що не дозволяють йому самотійно проголосувати, має право з **відома** голови або іншого члена комісії скористатися **допомогою іншого** (на свій розсуд) **виборця**.

Таку допомогу заборонено надавати:

- членам виборчої комісії;
- кандидатам у депутати;
- довіреним особам кандидатів у депутати;
- уповноваженим особам партій;
- офіційним спостерігачам.

5.3. ГОЛОСУВАННЯ ВИБОРЦІВ ЗА МІСЦЕМ ПЕРЕБУВАННЯ

Голосування виборців за місцем їх перебування організують не менш як три члени комісії, визначені рішенням ДВК напередодні дня голосування, представники різних партій, кандидати у депутати. Голосування організується з таким розрахунком, щоб члени ДВК, які проводять це голосування, по-

вернулися до приміщення для голосування не пізніше як за годину до закінчення голосування (**не пізніше 19 години**).

Голова ДВК:

- оголошує про відбуття членів ДВК для проведення голосування;
- видає цим членам ДВК витяг із списку виборців;
- видає опломбовану (опечатану) переносну виборчу скриньку, в яку опускає другий контрольний лист, підписаний всіма присутніми членами ДВК та, за бажанням, кандидатами у депутати, їх довіреними особами, уповноваженими особами партій, офіційними спостерігачами. Підписи скріплюються печаткою комісії.

У цьому контрольному листі зазначається номер виборчої скриньки, час виходу (година, хвилини) членів комісії, їх прізвища, кількість виборчих бюлетенів, що були отримані ними окремо по загальнодержавному та одномандатному округах.

Під час проведення голосування за місцем перебування мають право бути присутніми кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі (ч. 12 ст. 86 Закону).

Виборець чи члени його сім'ї не можуть відмовити у присутності при проведенні голосування членам комісії, які проводять голосування, а також офіційним спостерігачам, кандидатам у депутати, їх довіреним особам, уповноваженим особам партій, які мають право бути присутніми під час проведення голосування.

ВАЖЛИВО!

У разі відмови допустити зазначених вище осіб до приміщення, де перебуває виборець, йому відмовляється у проведенні голосування за місцем перебування.

Процедура видачі бюлетенів за місцем перебування виборців аналогічна процедурі видачі їх у приміщенні для голосування.

ВАЖЛИВО!

Під час голосування за місцем перебування не допускається видача виборчого бюлетеня замість невірно заповненого (зіпсованого).

Виборець, включений до витягу зі списку виборців для голосування за місцем перебування, у разі прибуття його до приміщення для голосування може отримати виборчі бюлетені для голосування лише після повернення членів комісії, які проводять голосування за місцем перебування, та перевірки, чи не проголосував цей виборець за місцем перебування.

Після повернення до виборчої дільниці член виборчої комісії, який видавав виборцям бюлетені за

місцем перебування, робить у списку виборців проти прізвища виборця позначку «голосував за місцем перебування», зазначає своє прізвище і розписується.

Витяг із списку виборців, за яким проводилося голосування виборців за місцем перебування, додається до списку виборців разом із письмовими заявами виборців, довідками медичних установ та копіями відповідних рішень ДВК.

Розділ 6. ДІЇ ДВК ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ГОЛОСУВАННЯ НА ВИБОРЧІЙ ДІЛЬНИЦІ

6.1. ЗАКРИТТЯ ВИБОРЧОЇ ДІЛЬНИЦІ

О 19.55 голова ДВК оголошує про закінчення голосування та зачинення виборчої дільниці о 20.00 годині (ч. 12 ст. 85 Закону).

О 20.00 член ДВК, відповідальний за проходження виборців до приміщення для голосування:

- повідомляє про закриття виборчої дільниці;
- запрошує зайти до приміщення для голосування тих виборців, які ще не проголосували;
- зачиняє входні двері.

Усім виборцям, які знаходяться в приміщенні для голосування, надається можливість проголосувати. Після виходу з приміщення для голосування останнього виборця приміщення зачиняється, і в ньому, крім членів ДВК, також можуть знаходитися члени виборчих комісій вищого рівня, кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі, представники засобів масової інформації (ч. 3 ст. 34 Закону).

Невідкладно, після закінчення голосування на виборчій дільниці, ДВК (ч. 13 ст. 85 Закону) передає ОВК попередні відомості про:

кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент закінчення голосування	
кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені, на момент закінчення голосування	

6.2. ПІДГОТОВКА ДО ПІДРАХУНКУ ГОЛОСІВ

Члени ДВК розкладають на столи таблички, що містять з обох боків назву партії, напис: «Недійсні у загальнодержавному окрузі», та таблички,

що містять з обох боків прізвище кандидата в депутати і напис: «Недійсні в одномандатному окрузі». На місця, позначені цими табличками, розкладаються виборчі бюлетені (ч. 15 ст. 90 Закону).

6.3. ПІДСУМКОВЕ ЗАСІДАННЯ ДВК ТА ТРАНСПОРТУВАННЯ ВИБОРЧОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Голова ДВК розпочинає підсумкове засідання комісії. Це засідання проводиться без перерви в тому ж приміщенні, де відбувалося голосування, і закінчується після складання та підписання протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

Протокол підсумкового засідання за дорученням комісії веде заступник голови або інший член комісії.

Протоколи про підрахунок голосів виборців на дільниці заповнює секретар комісії.

На початку засідання (до початку підрахунку голосів виборців) комісія розглядає заяви, скарги щодо порушень, які мали місце під час проведення голосування на виборчій дільниці (у разі їх надходження).

ВАЖЛИВО!

Усі відомості, що встановлюються на підсумковому засіданні та підлягають внесенню до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, повинні оголошуватися головою (секретарем) ДВК.

Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці здійснюється відкрито і прозоро виключно членами ДВК з точним дотриманням такої послідовності:

- 1) опрацювання списків виборців;
- 2) опрацювання невикористаних виборчих бюлетенів;
- 3) опрацювання контрольних талонів;
- 4) відкриття виборчих скриньок;
- 5) підрахунок виборчих бюлетенів.

6.3.1. Порядок опрацювання списків виборців

Кожен член ДВК, відповідальний за роботу зі списком виборців:

- 1) **підраховує** та **вносить** на кожен отриманий ним аркуш списку виборців відомості по кожному аркушу окремо (ч. 1 ст. 88 Закону):
 - кількість виборців, внесених у список на момент закінчення голосування;
 - кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування (за підписами виборців у списку);
 - кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування (з відміткою «голосував за місцем перебування»);
- 2) **підписує** кожен аркуш списку виборців;
- 3) **підсумовує** дані по всіх отриманих ним аркушах списку виборців;
- 4) **передає** аркуші списку виборців та сумарні дані голові ДВК.

Сумарні дані фіксуються у відомості видачі бюлетенів членам ДВК (ч. 2 ст. 88 Закону).

Голова та секретар ДВК підсумовують відомості по всіх аркушах, оголошують їх та вносять на останню сторінку списку виборців (ч. 2 ст. 88 Закону).

Секретар ДВК:

- **закриває список** шляхом закреслення незаповнених граф (*Список виборців підписує голова та секретар ДВК, їх підписи скріплюються печаткою*);
- **оголошує та вносить** до обох протоколів підрахунку голосів виборців дані щодо:
- кількості виборців на виборчій дільниці (*на підставі списку виборців*);
- кількості виборців, включених до витягу зі списку (*на підставі порівняння списку виборців та витягу зі списку для голосування за місцем перебування виборців*);

- кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах у приміщенні для голосування (*за підписами виборців у списках виборців*);
- кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах за місцем перебування (*за підписами виборців у витягу*).

Порада! До запакування списку виборців необхідно виписати відомості про виборців, включених чи виключених з нього, а також про виборців, щодо яких до уточненого списку були внесені зміни. ДВК повинна передати їх до органу ведення Реєстру не пізніше як на третій день після оприлюднення результатів виборів (ч. 9 ст. 88 Закону).

Список виборців та доданий до нього витяг із списку для голосування за місцем перебування виборців (*разом із заявами виборців, довідками медичних установ та відповідними рішеннями ДВК*) запаковуються в один паперовий пакет. Пакет заклеюється, на ньому зазначається позначення округу (загальнодержавний та одномандатний), номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, робиться напис: «Список виборців», ставляться підписи всіх присутніх членів ДВК та печатка комісії (ч. 8 ст. 88 Закону).

6.3.2. Опрацювання невикористаних виборчих бюлетенів

Кожен член ДВК, який отримав виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах, по чергово публічно перераховує невикористані виборчі бюлетені, що залишилися у нього, окремо по загальнодержавному та одномандатному округах.

Голова ДВК зазначає кількість невикористаних виборчих бюлетенів у відомості видачі виборчих бюлетенів.

Комісія перевіряє:

кількість виборчих бюлетенів, що видані членом комісії виборцям (за підписами у аркушах списку)

плюс

кількість виборчих бюлетенів, що залишилися невикористаними у цього члена ДВК

чи дорівнює

кількості виборчих бюлетенів, отриманих членом ДВК за відомістю видачі бюлетенів

У разі відповідності – член ДВК передає невикористані виборчі бюлетені голові ДВК.

У разі невідповідності – складається акт із зазначенням імовірної причини такої невідповідності.

ВАЖЛИВО!

З моменту початку роботи з виборчими бюлетенями при підрахунку голосів виборців членам ДВК забороняється користуватися ручками, іншими пишущими засобами. Ця **заборона не стосується** голови ДВК, члена ДВК, який веде протокол засідання, секретаря ДВК, який вносить відомості до протоколів про підрахунок голосів виборців.

Голова ДВК підсумовує загальну кількість невикористаних виборчих бюлетенів по дільниці та оголошує її (окремо по загальнодержавному та одномандатному округах).

За необхідності, або на вимогу членів ДВК, невикористані виборчі бюлетені можуть бути повторно перераховані. При цьому перерахунок проводить один член ДВК, інші спостерігають за перерахунком (ч. 6 ст. 89 Закону).

Секретар комісії заносить до обох протоколів про підрахунок голосів виборців на дільниці оголошену кількість невикористаних виборчих бюлетенів.

Невикористані виборчі бюлетені погашуються шляхом відокремлення правого нижнього кута виборчого бюлетеня. Запаковуються разом із зіпсованими виборчими бюлетенями у два окремих пакети в порядку, визначеному Законом (ч. 6 ст. 87 Закону). На пакетах робиться відповідний напис: «Невикористані виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному/одномандатному окрузі».

6.3.3. Опрацювання контрольних талонів

Кожен член ДВК, який видавав виборцям виборчі бюлетені, почергово публічно перераховує контрольні талони виданих виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах, передає їх голові ДВК.

Голова ДВК:

- **зазначає встановлену** кількість контрольних талонів виданих бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах кожним членом ДВК у відомості видачі виборчих бюлетенів;
- **підсумовує** загальну кількість контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах (окремо);
- **оголошує** її окремо по загальнодержавному та одномандатному округах.

За необхідності, або на вимогу членів ДВК, контрольні талони можуть бути повторно перераховані. При цьому перерахунок проводить один член ДВК, інші спостерігають за перерахунком (ч. 11 ст. 89 Закону).

Комісія перевіряє:

кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування

плюс

кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування

чи дорівнює

кількості контрольних талонів (окремо по загальнодержавному та одномандатному округах)

У разі збігу кількостей, секретар комісії заносить оголошені цифри до обох протоколів, відповідно, як кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування.

У разі невідповідності – комісія складає акт та приймає рішення щодо встановлення кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування. Встановлена кількість оголошується та заноситься до відповідного протоколу про підрахунок голосів виборців.

Контрольні талони виданих виборчих бюлетенів запаковуються у два окремі пакети в порядку, визначеному Законом (ч. 6 ст. 87 Закону). На них робиться відповідний напис: «Контрольні талони виборчих бюлетенів для голосування в загальнодержавному/одномандатному окрузі».

Комісія перевіряє:

кількість невикористаних виборчих бюлетенів

плюс

кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені

чи дорівнює

кількості отриманих від ОВК виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному та одномандатному округах

У разі невідповідності – комісія встановлює рішенням ДВК причину такої розбіжності, складає акт.

Предмети, що виявлені в скриньках (у тому числі контрольні листи), не підраховуються, відкладаються окремо. Після відкриття усіх виборчих скриньок вони запаковуються в порядку, визначеному Законом (ч. 6 ст. 87 Закону) у окремий пакет з написом «Предмети».

6.3.4. Відкриття виборчих скриньок та підрахунок виборчих бюлетенів

Після опрацювання невикористаних виборчих бюлетенів та контрольних талонів ДВК перевіряє цілісність пломб або печаток на виборчих скриньках.

У разі виявлення на виборчій скриньці пошкоджень пломб або печаток, інших пошкоджень, що порушують цілісність виборчих скриньок, комісія складає акт із зазначенням характеру цих пошкоджень.

Відкриваються виборчі скриньки в такій послідовності:

- о **переносні**, що використовувалися для голосування за місцем перебування виборців;
- о **стаціонарні**, що використовувалися у приміщенні для голосування;
- о **з пошкодженими** пломбами/печатками, іншими пошкодженнями (у разі їх наявності).

ВАЖЛИВО!

Поділ комісії на кілька груп при підрахунку виборчих бюлетенів заборонений (ч. 6 ст. 90 Закону). Підрахунок голосів виборців по кожній окремій скриньці не проводиться.

Голова ДВК відкриває переносну виборчу скриньку.

Член ДВК (визначений комісією) **висипає** на стіл, за яким розміщуються члени виборчої комісії, вміст виборчої скриньки.

Виборчі бюлетені для голосування по загальнодержавному округу і виборчі бюлетені для голосування по одномандатному округу відокремлюються одні від інших.

Член ДВК (визначений комісією) **рачує вголос** виборчі бюлетені, інші члени комісії та присутні на засіданні спостерігають за процесом.

Перевіряється наявність двох контрольних листів.

У разі виявлення в скриньці більше виборчих бюлетенів по загальнодержавному або (та) одномандатному округах, ніж зазначено в контрольному листі, комісія складає акт із зазначенням кількості виявлених бюлетенів.

При цьому ДВК перевіряє всі виявлені в цій скриньці виборчі бюлетені на відповідність:

- позначення виборчого округу (загальнодержавний чи одномандатний);
- номери одномандатного округу;
- номери виборчої дільниці;
- відбитку печатки ДВК.

Не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні та при підрахунку голосів виборців (ч. 9 ст. 90 Закону) і відкладаються окремо:

- виборчі бюлетені з неналежними ознаками;
- усі виборчі бюлетені – у разі, якщо не виявлено бюлетенів з неналежними ознаками, або їх відокремлення не усуває невідповідність, виявлених у переносній скриньці бюлетенів, та даними контрольного листа.

Підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців, **виборчі бюлетені з належними ознаками, якщо** у разі відокремлення виборчих бюлетенів з неналежними ознаками, **невідповідність** виявлених у переносній скриньці та даними контрольного листа **усунута**.

Якщо у виборчій скриньці відсутні контрольні листи, комісія складає акт про їх відсутність із зазначенням кількості, виявлених у цій скриньці, виборчих бюлетенів.

Вказані виборчі бюлетені не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців. Відкладаються окремо.

У разі виникнення у членів комісії сумнівів щодо достовірності контрольного листа (листів), інших сумнівних ситуацій (виявлення більше виборчих бюлетенів, ніж зазначено в контрольному листі, відсутній контрольний лист(и), ДВК шляхом голосування приймає рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці, такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців. Рішення щодо результатів голосування комісії фіксуються у протоколі її засідання.

Виборчі бюлетені розкладаються на місця позначені відповідними табличками (першими – бюлетені для голосування по загальнодержавному округу, другими – по одномандатному).

Член ДВК (визначений комісією) **показує кожний** виборчий бюлетень усім членам комісії, **оголошуючи результат** волевиявлення виборця. У разі виникнення сумнівів у членів комісії щодо змісту виборчого бюлетеня, це питання вирішується шляхом голосування.

Кожен член комісії має право особисто оглянути виборчий бюлетень.

На час огляду виборчого бюлетеня робота з іншими виборчими бюлетенями припиняється.

Опрацьований виборчий бюлетень складається окремо.

Голова ДВК відкриває стаціонарну виборчу скриньку.

Член ДВК (визначений комісією) **висипає на стіл**, за яким розміщуються члени виборчої комісії, вміст виборчої скриньки.

Виборчі бюлетені для голосування по загальнодержавному округу і виборчі бюлетені для голосування по одномандатному округу відокремлюються одні від інших.

Перевіряється наявність контрольного листа.

Якщо у виборчій скриньці відсутній контрольний лист, комісія складає акт про його відсутність із зазначенням кількості, виявлених у цій скриньці виборчих бюлетенів.

Вказані виборчі бюлетені не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців. Відкладаються окремо.

У разі виникнення у членів комісії сумнівів щодо достовірності контрольного листа (листів), інших сумнівних ситуацій (виявлення більше виборчих бюлетенів, ніж зазначено в контрольному листі, відсутній контрольний лист(и), ДВК шляхом голосування приймає рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці, такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців. Рішення щодо результатів голосування комісії фіксуються у протоколі її засідання.

Виборчі бюлетені розкладаються на місця, позначені відповідними табличками (першими – бюлетені для голосування по загальнодержавному округу, другими – по одномандатному).

Член ДВК (визначений комісією) **показує кожний** виборчий бюлетень усім членам комісії, **оголошуючи результат** волевиявлення виборця. У разі виникнення сумнівів у членів комісії щодо змісту виборчого бюлетеня, це питання вирішується шляхом голосування.

Кожен член комісії має право особисто оглянути виборчий бюлетень.

На час огляду виборчого бюлетеня робота з іншими виборчими бюлетенями припиняється.

Виявлені у виборчих скриньках бюлетені з **невідповідними** позначеннями (виборчого округу, номера виборчої дільниці, відтиску (відсутності відтиску) печатки цієї ДВК), **не підлягають врахуванню** при

встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців (ч. 13 ст. 90 Закону).

Опрацьований виборчий бюлетень складається окремо.

Голова ДВК відкриває виборчу скриньку з пошкодженою пломбою/печаткою, іншими пошкодженнями.

Член ДВК (визначений комісією) виймає виборчі бюлетені по одному, без перемішування.

Перевіряється наявність контрольного листа (виймається останнім).

Комісія підраховує виборчі бюлетені для голосування по загальнодержавному округу і виборчі бюлетені для голосування по одномандатному округу окремо.

Якщо у виборчій скриньці відсутній контрольний лист, комісія складає акт про його відсутність із зазначенням кількості виявлених у цій скриньці виборчих бюлетенів.

Виявлені виборчі бюлетені не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців. Вони відкладаються окремо.

У разі виникнення у членів комісії сумнівів щодо достовірності контрольного листа (листів), інших сумнівних ситуацій (виявлення більше виборчих бюлетенів, ніж зазначено в контрольному листі, відсутній контрольний лист(и), ДВК шляхом голосування приймає рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці, такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців. Рішення щодо результатів голосування комісії фіксуються у протоколі її засідання.

Виборчі бюлетені розкладаються на місця, позначені відповідними табличками (першими – бюлетені для голосування по загальнодержавному округу, другими – по одномандатному).

Член ДВК (визначений комісією) показує кожний виборчий бюлетень усім членам комісії, оголошуючи результат волевиявлення виборця. У разі виникнення сумнівів у членів комісії щодо змісту виборчого бюлетеня це питання вирішується шляхом голосування.

Кожен член комісії має право особисто оглянути виборчий бюлетень.

На час огляду виборчого бюлетеня робота з іншими виборчими бюлетенями припиняється.

Виявлені у виборчих скриньках бюлетені з **невідповідними** позначеннями (виборчого округу, номера виборчої дільниці, відтиску (відсутності відтиску) печатки цієї ДВК), **не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців (ч. 13 ст. 90 Закону).**

Опрацьований виборчий бюлетень складається окремо.

Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців по відповідних округах **підраховуються, їх кількість заноситься до відповідних протоколів про підрахунок голосів виборців, бюлетені запаковуються** в порядку, визначеному Законом (ч. 6 ст. 87 Закону), **до двох пакетів**. На пакетах робиться відповідний напис: «Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню по загальнодержавному/одномандатному округу».

Недійсні виборчі бюлетені (ч. 16 ст. 90)

Виборчий бюлетень вважається недійсним, якщо:

- 1) до нього не внесено зміни, прийняті ЦВК, щодо скасування реєстрації усіх кандидатів у депутати від партії у загальнодержавному окрузі або кандидата у депутати в одномандатному окрузі:
 - внесено зміни без відповідного рішення ЦВК;
 - внесено зміни, які не відповідають рішенню ЦВК;

- 2) зроблено більш як одну позначку напроти назв партій або прізвищ кандидатів;
- 3) не поставлено жодної позначки;
- 4) не відокремлено контрольний талон виборчого бюлетеня;
- 5) неможливо з інших причин встановити зміст волевиявлення виборця.

У разі виникнення у членів комісії сумнівів щодо дійсності виборчого бюлетеня, питання вирішується ДВК шляхом голосування.

Кожен член комісії має право особисто оглянути виборчий бюлетень.

На час огляду виборчого бюлетеня робота з іншими виборчими бюлетенями припиняється.

Рішення комісії та результати голосування фіксуються у протоколі засідання комісії.

Недійсні виборчі бюлетені підраховуються окремо по загальнодержавному та одномандатному округам у такому порядку:

член ДВК (визначений комісією) **рачує вголос недійсні** виборчі бюлетені окремо по загальнодержавному та одномандатному округам, інші члени комісії та присутні на засіданні спостерігають за процесом;

голова ДВК оголошує встановлену кількість недійсних виборчих бюлетенів, **секретар ДВК** заносить ці дані до відповідного протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці;

недійсні виборчі бюлетені заповнюються у два пакети в порядку, визначеному Законом (ч. 6 ст. 87 Закону). На них робиться відповідний напис: «Недійсні виборчі бюлетені для голосування в загальнодержавному/одномандатному окрузі».

ВАЖЛИВО!

Кількість виборчих бюлетенів у виборчих скриньках, за винятком предметів та бюлетенів, що не підлягають врахуванню, оголошується головою комісії та заноситься секретарем до протоколів про підрахунок голосів виборців як кількість виборців, які взяли участь у голосуванні (ч. 12 ст. 90 Закону).

6.4. ПІДРАХУНОК ГОЛОСІВ ВИБОРЦІВ НА ВИБОРЧІЙ ДІЛЬНИЦІ

Виборчі бюлетені, розкладені на столі за відповідними табличками, вголос рачує член ДВК, визначений комісією. Інші члени комісії спостерігають за підрахунком.

Окремо рачується кількість голосів виборців, поданих за:

- кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кожної партії у загальнодержавному окрузі;
- кожного кандидата в одномандатному окрузі.

Під час підрахунку голосів кожен член комісії має право перевірити або перерахувати відповідні виборчі бюлетені.

Результати підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці оголошуються і заносяться до відповідного протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному та одномандатному округам.

ДВК зобов'язана перевірити окремо по загальнодержавному та одномандатному округам:

кількість недійсних виборчих бюлетенів
плюс
кількість бюлетенів з голосами виборців, поданих за кандидатів у депутати по загальнодержавному/одномандатному виборчому округу
дорівнює
кількості виборців, які взяли участь у голосуванні

У разі невідповідності – комісія може повторно перерахувати виборчі бюлетені. При підтвердженні такої розбіжності, складає акт.

Виборчі бюлетені з голосами виборців, поданих за кандидатів у депутати по загальнодержавному округу та за кандидатів у депутати в одномандатному окрузі заповнюються окремо в порядку, визначеному Законом (ч. 6 ст. 87 Закону). На них зазначається назва відповідної партії (в загальнодержавному виборчому окрузі), прізвище кандидата в депутати (в одномандатному виборчому окрузі).

На момент закінчення підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці мають бути в наявності:

Таблиця № 11. Пакети з виборчою документацією та їх вміст

Черговість	Вид пакета	Вміст	Кількість
1	Пакет «Список виборців»	1. Список виборців 2. Витяг зі списку виборців 3. Заяви виборців з медичними довідками 4. Копії рішень ДВК щодо включення до витягу	1
2	Пакети «Невикористані виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі» та «Невикористані виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі»	Невикористані виборчі бюлетені	2
3	Пакети «Контрольні талони виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі» та «Контрольні талони виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному окрузі»	Контрольні талони виборчих бюлетенів	2
4	Пакет «Предмети»	Контрольні листи. Предмети, виявлені у виборчих скриньках, що не є виборчими бюлетенями	1
5	Пакети «Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню по загальнодержавному округу» та «Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню по одномандатному округу»	Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню	2
6	Пакети «Недійсні виборчі бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі» та «Недійсні виборчі бюлетені для голосування в одномандатному окрузі»	Недійсні виборчі бюлетені	2
7	Пакети з виборчими бюлетенями з голосами виборців, поданими за кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі (назва партії) та за кандидатів в одномандатному окрузі (прізвище кандидата в депутати)	Виборчі бюлетені	Залежно від кількості партій, що висунули кандидатів у депутати та кількості кандидатів у депутати в одномандатному окрузі

Протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі

Бланки протоколів виготовляються для кожної виборчої дільниці друкарським способом на замовлення ЦВК. Дільнична виборча комісія отримує їх від ОВК разом із виборчими бюлетенями (ч. 1 ст. 91 Закону).

Протоколи ДВК про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці заповнює секретар ДВК на підсумковому засіданні комісії. Встановлені в результаті підрахунку дані заносяться до відповідних протоколів прописом та цифрами.

Заборонено заповнення протоколів олівцем, а також внесення будь-яких виправлень без відповідного рішення ДВК (ч. 7 ст. 91 Закону).

Протоколи про підрахунок голосів виборців:

- складає ДВК у кількості примірників на **4 більше**, ніж кількість складу цієї ДВК;
- нумеруються;
- підписуються головою;
- підписуються присутніми на засіданні членами комісії (в обов'язковому порядку) *(У разі незгоди з результатами підрахунку член ДВК підписує протокол «З окремою думкою». Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу/протоколів про підрахунок голосів виборців на дільниці. У разі відсутності підпису члена комісії, проти його прізвища зазначається причина відсутності підпису);*
- проставляється дата, час (година, хвилини) його підписання;
- засвідчуються печаткою ДВК (лише після остаточного заповнення).

Перший та другий примірники протоколів мають право підписати кандидати у депутати, їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі, які були присутні на засіданні виборчої комісії при підрахунку голосів виборців.

«Уточнений» протокол про підрахунок голосів виборців складається за рішенням ДВК для виправ-

6.5. ВИЗНАННЯ ГОЛОСУВАННЯ НА ВИБОРЧІЙ ДІЛЬНИЦІ НЕДІЙСНИМ

Своїм рішенням ДВК може визнати голосування на виборчій дільниці недійсним лише за таких обставин (п. 1 ст. 92 Закону):

Таблиця № 12. Визнання голосування на виборчій дільниці недійсним

Вид порушення	Умови	Документування	Реагування
Незаконне голосування (опускання виборчого бюлетеня замість виборця, крім випадків допомоги з дозволу ДВК; голосування особами, які не мають права голосу чи не включені до списку виборців на цій дільниці; голосування виборцем більше ніж один раз)	Кількість фактів перевищує 10% кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування	Акти складені ДВК на підтвердження фактів правопорушень	Підстава для розгляду ДВК питання щодо недійсності голосування на виборчій дільниці
Знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок), що унеможлиблює встановлення змісту виборчих бюлетенів	Кількість таких бюлетенів перевищує 20% кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені	Акти складені ДВК	
Виявлення у скриньках виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному або одномандатному окрузі в кількості, що.....-	перевищує більш як на 10% кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені	Акти складені ДВК	Підстава для розгляду питання щодо недійсності голосування по загальнодержавному або по одномандатному округу

У разі прийняття ДВК рішення про визнання **голосування на виборчій дільниці недійсним, усі виборчі бюлетені**, виявлені у виборчих скриньках на цій дільниці, вважаються такими, що **не підлягають врахуванню**. Такі бюлетені запаковуються у паперовий пакет, який заклеюється. На пакеті зазначається напис: «Бюлетені, що не підлягають врахуванню», позначення округу, номер одномандатного округу, номер виборчої дільниці, дата та час пакування та ставляться підписи усіх присутніх членів ДВК, печатка ДВК.

У протоколах ДВК про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі **ставиться прочерк** у графах по встановленню:

лення неточностей (описок, помилок у цифрах), що виявлені самою комісією до відправлення протоколу про підсумки голосування з виборчою документацією до ОВК. Рішення ДВК про складання «Уточненого» протоколу фіксується у протоколі засідання комісії. При цьому **перерахунок** виборчих бюлетенів **не проводиться**.

Перші і другі примірники протоколів ДВК про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі (за наявності відповідних примірників протоколу (протоколів) з поміткою: «Уточнений») **запаковуються** до пакетів із спеціальною системою захисту. На пакетах робиться відповідний напис «Протокол загальнодержавного/одномандатного округу». До них долучається акт про видачу копій протоколів про підрахунок голосів виборців.

Треті примірники зберігаються у секретаря ДВК.

Четверті примірники вивішуються невідкладно для загального ознайомлення в приміщенні ДВК.

Решта – по одному надаються членам ДВК.

Копії протоколів, у тому числі «Уточнені», посвідчені на кожній сторінці підписами голови та секретаря ДВК, скріплені печаткою, невідкладно видаються (на їх прохання) кандидатам у депутати, їх довіреним особам, уповноваженим особам партій, офіційним спостерігачам, які були присутні на засіданні виборчої комісії при підрахунку голосів виборців.

Видаються копії протоколів із розрахунку не більш як одна:

- копія протоколу по загальнодержавному округу для кожної партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі;
- копії протоколу по одномандатному округу для кожного кандидата у депутати;
- копія кожного протоколу для кожної громадської організації.

Видача копій фіксується в акті.

- кількості виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному/одномандатному окрузі, що не підлягають врахуванню;
- кількості виборців, які взяли участь у голосуванні у приміщенні для голосування;
- кількості виборців, які взяли участь у голосуванні за місцем перебування;
- кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці;
- кількості виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному/одномандатному округах, визнаних недійсними;
- кількості голосів виборців, поданих за кандидатів/кандидата, включених до виборчого списку партії/одномандатного округу.

До протоколів ДВК про підрахунок голосів виборців додаються рішення комісії про визнання голосування недійсним та акти, на підставі яких вони прийняті. Протоколи пакуються.

6.6. ПОРЯДОК ТРАНСПОРТУВАННЯ ВИБОРЧИХ ДОКУМЕНТІВ ДО ОВК

Невідкладно після закінчення підсумкового засідання ДВК виборча документація транспортується до

ОВК. Транспортування здійснюють *представники чотирьох різних партій, кандидатів у депутати*, а саме: **голова ДВК, його заступник та два члени комісії** – представники двох інших партій, які набрали найбільшу кількість голосів виборців на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі.

Їх обов'язково супроводжує працівник МВС. Інші члени комісії та особи, присутні на підсумковому засіданні, можуть також супроводжувати транспортування виборчої документації до ОВК, за бажанням.

ВАЖЛИВО!

Супровід виборчої документації іншими особами забороняється.

Під час транспортування заборонено розпечатувати виборчі документи (ч. 2 ст. 93 Закону).

Секретар та інші члени комісії залишаються в приміщенні ДВК до отримання повідомлення про прийняття протоколів про підрахунок голосів на виборчій дільниці окружною виборчою комісією.

Печатка ДВК в цей час зберігається у сейфі (металевій шафі) ДВК.

Розділ 7. РОЗГЛЯД СКАРГ ДВК

7.1. КОМПЕТЕНЦІЯ ДВК ЩОДО РОЗГЛЯДУ СКАРГ

Дільнична виборча комісія розглядає заяви і скарги з питань підготовки й організації голосування на виборчій дільниці та в межах своїх повноважень приймає щодо них рішення (п. 11 ч. 2 ст. 32 Закону).

Скарги розглядаються в порядку, встановленому Законом та Постановою ЦВК від 31 липня 2012 року № 133 «Про порядок розгляду скарг виборчими комісіями з виборів народних депутатів України» (далі – Порядок № 133), а також актами ЦВК (п. 1.3 Порядку № 133).

Особливості подання скарг, що стосуються виборчого процесу, визначено статтями 108–113 Закону.

До ДВК можуть оскаржуватися (ч. 6 ст. 111 Закону):

Таблиця № 13. Компетенція ДВК щодо розгляду скарг

Предмет оскарження (ЩО може бути оскаржено?)	Суб'єкт оскарження (НА КОГО може бути подано скаргу?)
Порушення, які мали місце під час голосування	Уповноважені особи партій
	Довірені особи кандидатів у депутати
	Офіційні спостерігачі від партій, кандидатів у депутати або громадських організацій

ВАЖЛИВО!

Розгляд інших скарг до компетенції ДВК не належить. У межах повноважень розгляд таких скарг здійснюють суд, ЦВК або ОВК.

7.2. ПРИЙОМ СКАРГ ТА ЇХ РЕЄСТРАЦІЯ В ДВК

Скарги, що подаються до ДВК, приймаються та реєструються відповідно до Порядку № 350.

Прийняти скаргу мають право (п. 5.2 Порядку № 350):

- голова комісії;
- заступник голови комісії;
- секретар комісії;
- інший, визначений комісією, член комісії.

При прийнятті скарги слід звернути увагу на:

- кількість сторінок скарги та їх цілісність;
- фактичну наявність додатків та їх відповідність переліку додатків, зазначеному в скарзі.

Голова комісії (в разі його відсутності – заступник голови) після реєстрації скарги (п. 5.8 Порядку № 350):

- попередньо розглядає скаргу;
- вчиняє резолюцію щодо її виконання.

ВАЖЛИВО!

Всі прийняті скарги обов'язково в день їх надходження реєструються в журналі реєстрації документів, заяв і скарг (п. 5.4 Порядку № 350).

7.3. ПЕРЕВІРКА ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ОФОРМЛЕННЯ СКАРГИ

Після реєстрації скаргу необхідно перевірити на дотримання вимог статті 110 Закону щодо форми та змісту скарги (п. 6.1 Порядку № 133).

ВАЖЛИВО!

Скарги, оформлені без дотримання вимог, повертаються без розгляду із зазначенням вичерпного переліку недоліків (ч. 2 ст. 111 Закону).

Перевірка вимог щодо форми скарги

Скарга може подаватися виключно в письмовій формі (ч. 1 ст. 110 Закону).

Таблиця № 14. Перевірка вимог щодо форми скарги

Якщо	Дії ДВК
Вимогу щодо форми НЕ дотримано	Повідомляє особі, яка звернулася зі скаргою, що відповідно до ст. 110 Закону скарга подається у письмовій формі. Можливості подати скаргу усно не передбачено. Пропонує належним чином оформити скаргу
Вимогу щодо форми дотримано	Проводить перевірку скарги на її відповідність вимогам щодо оформлення

Перевірка вимог щодо змісту скарги

Таблиця № 15. Вимоги до змісту скарги

Скарга повинна містити (ст. 110 Закону):		
1)	назву виборчої комісії, до якої вона подається;	
2)	– прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта звернення зі скаргою; – його місце проживання (поштову адресу); – номер засобу зв'язку, якщо такий є; – адресу електронної пошти, якщо така є;	У скарзі зазначається статус суб'єкта звернення зі скаргою у виборчому процесі (п. 6.3 Порядку № 133) Якщо скаргу подає довірена особа кандидата, зазначаються також: прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання або місцезнаходження (поштова адреса), вид та номер засобів зв'язку кандидата у депутати, в інтересах якого подається скарга (п. 6.4 Порядку № 133).
3)	– прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта оскарження; – його місце проживання (поштову адресу); – номер засобу зв'язку, якщо такий є; – адресу електронної пошти, якщо така є;	
4)	суть порушеного питання;	
5)	виклад обставин і зазначення доказів, якими суб'єкт звернення обґрунтовує свої вимоги;	У скарзі, що подається виборцем, зазначається, у чому саме полягає порушення його виборчих прав або охоронюваних законом інтересів щодо участі у виборчому процесі (п. 6.3 Порядку № 133)
6)	чітко сформульовані вимоги із зазначенням суті рішення, ухвалення якого вимагається від виборчої комісії;	
7)	перелік документів і матеріалів, що додаються;	
8)	зазначення заінтересованих осіб, яких суб'єкт звернення зі скаргою вважає за потрібне залучити до розгляду скарги;	
9)	підпис суб'єкта звернення зі скаргою (чи особи, яка його представляє відповідно до ст. 108 Закону), із зазначенням дати підписання	Скарга, що подається від імені партії, підписується її керівником, уповноваженою особою партії чи іншою особою, уповноваженою рішенням центрального керівного органу партії, із засвідченням підпису печаткою партії. (п. 6.5 Порядку № 133)

Таблиця № 16. Наслідки перевірки дотримання вимог щодо змісту скарги та документів, що додаються до неї

Якщо	Дії	Строки
Скаргу оформлено з дотриманням вимог Закону та Порядку № 133	ДВК розглядає скаргу на засіданні	Див. п. 4 «Строки розгляду скарг»
Не дотримано вимоги Закону та Порядку № 133 (одну або декілька)	Голова (заступник голови) ДВК повертає скаргу суб'єкту звернення без розгляду із супровідним листом (ч. 2 ст. 111 Закону, п. 6.8 Порядку № 133)	Не пізніш як на наступний день після дня надходження скарги, подані напередодні дня голосування, в день голосування чи наступного дня, – невідкладно (ч. 2 ст. 111 Закону)
Скаргу від суб'єкта звернення подано особою, якій Законом не надано права представляти інтереси такого суб'єкта (п. 7.3 Порядку № 133), що свідчить про відсутність у скарзі підпису особи, яка представляє суб'єкта звернення зі скаргою, відповідно до ст. 108 Закону (п. 9 ч. 1 ст. 110 Закону)		
До скарги не додано оригіналу (належним чином засвідченої копії) документа, що посвідчує право представляти інтереси суб'єкта звернення зі скаргою (п.п. 6.4, 6.5 п. 7.3 Порядку № 133)		

При поверненні скарги без розгляду зазначається **вичерпний перелік недоліків**, що перешкоджають розгляду скарги, і вказується на можливість повторного звернення зі скаргою, оформленою відповідно до вимог Закону, у передбачені Законом строки (ч. 2 ст. 111 Закону).

ВАЖЛИВО!

У разі повторного подання скарги з невиправленими недоліками, або з допущенням нових недоліків, ДВК приймає постанову про залишення скарги без розгляду по суті (ч. 3 ст. 111 Закону).

7.4. ПРОЦЕДУРА РОЗГЛЯДУ СКАРГ В ДВК

Скарги, оформлені з дотриманням вимог, розглядаються **виключно на засіданні комісії** (ч. 4 ст. 111 Закону, п. 5.16 Порядку № 350). Порядок скликання і проведення засідань встановлено статтею 33 Закону, іншими положеннями Закону, а також пунктом 7.5 Порядку № 133.

Строки розгляду скарг

ДВК розглядає скаргу не пізніш як на другий день з дня її отримання, але не пізніше 24 години дня, що передує дню голосування (частини 4,5 ст. 111 Закону).

Скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування, подана до дільничної виборчої комісії, розглядається відразу після закінчення голосування (ч. 6 ст. 111 Закону, п. 8.2 Порядку № 133).

Підготовка до розгляду скарги

ДВК обов'язково своєчасно повідомляє суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження та інших заінтересованих осіб про час і місце розгляду скарги (ч. 9 ст. 111 Закону) в один із таких способів:

- рекомендованою телеграмою;
- факсимільним повідомленням;
- засобами електронної пошти;
- телефоном, з обов'язковим фіксуванням такої дії, відповідною службовою особою виборчої комісії окремою письмовою довідкою, що долучається до справи (протоколу) відповідного засідання виборчої комісії.

Неприбуття на засідання ДВК осіб, які були належним чином повідомлені про нього, не перешкоджає розгляду скарги (ч. 9 ст. 111 Закону).

ДВК заздалегідь, а у разі неможливості – не пізніше початку розгляду скарги, надає суб'єкту оскарження та заінтересованим особам копії скарги та доданих до неї документів (ч. 10 ст. 111 Закону).

Суб'єкт оскарження має право подати письмові пояснення по суті скарги, що беруться до розгляду виборчою комісією (ч. 10 ст. 111 Закону).

РОЗГЛЯД СКАРГИ ПО СУТІ

Під час вивчення скарги виборча комісія встановлює належність суб'єкта звернення, належність суб'єкта розгляду скарги, дотримання строків оскарження (п. 7.2 Порядку № 133).

Таблиця № 17. Дії ДВК при вивченні скарги

Якщо	ДВК встановлює:		
	1) належність суб'єкта звернення	2) належність суб'єкта розгляду скарги	3) дотримання строків оскарження
	(чи подано скаргу належним суб'єктом звернення зі скаргою, визначеним Законом)	(чи віднесено Законом розгляд цієї скарги до повноважень ДВК (належний суб'єкт розгляду скарги))	(чи дотримано суб'єктом звернення зі скаргою строки оскарження, встановлені Законом)
Дотримано всі вимоги	скарга розглядається по суті		
Не дотримано хоча б одну вимогу	ДВК приймає рішення про залишення скарги без розгляду по суті (ч. 11 ст. 111 Закону)		

Належним суб'єктом звернення буде такий суб'єкт, якому надано право звернення зі скаргою. Вичерпний перелік суб'єктів звернення визначено статтею 108 Закону.

Якщо під час розгляду скарги на засіданні ДВК буде виявлено, що скаргу від суб'єкта звернення зі скаргою подано особою, якій Законом не надано права представляти інтереси такого суб'єкта або до скарги не додано оригіналу, або належним чином засвідченої копії документа, що посвідчує право представляти інтереси суб'єкта звернення зі скаргою, вважається, що така скарга подана неналежним суб'єктом звернення зі скаргою (п. 7.3 Порядку № 133).

Строк подання скарги продовженню або поновленню не підлягає, крім випадку повторного подання скарги після усунення її недоліків (ч. 6 ст. 109 Закону).

Зміна або уточнення суб'єктом звернення зі скаргою вимог під час розгляду скарги, викликані виявленням обставин, не відомих йому раніше, не вважається новою скаргою і не підлягає встановленим обмеженням строків (ч. 7 ст. 109 Закону). При цьому скаржник повинен довести, що обставини, які зумовили зміну або уточнення його вимог, не були відомі йому на момент звернення зі скаргою (п. 4.3 Порядку № 133).

Таблиця № 18. Наслідки перевірки дотримання строків оскарження

Якщо скаргу подано	Дії ДВК
Без дотримання строків оскарження	приймає рішення про залишення скарги без розгляду по суті (ч. 11 ст. 111 Закону)
З дотриманням строків оскарження	розглядає скаргу по суті

7.5. РІШЕННЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СКАРГИ

Рішення ДВК за результатами розгляду скарги повинно бути справедливим, законним і обґрунтованим.

Таблиця № 19. Рішення за результатами розгляду скарги

Якщо	Приймається рішення	Коментар
Встановлено, що рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта оскарження не відповідають законодавству про вибори депутатів	про задоволення скарги повністю або частково	у разі задоволення скарги ДВК може прийняти рішення, яким: – зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити дії, передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів депутатів; – зобов'язати суб'єкта оскарження утриматися від вчинення певних дій; – поновити іншим способом порушені виборчі права громадян, права та законні інтереси суб'єкта виборчого процесу
Встановлено, що рішення, дії або бездіяльність суб'єкта оскарження вчинені відповідно до закону, в межах повноважень, передбачених законом, і не порушують виборчі права суб'єкта звернення зі скаргою (ч. 9 ст. 113 Закону).	про відмову в задоволенні скарги	

За результатами розгляду скарги ДВК ухвалює рішення у формі постанови. Зміст та вимоги до її оформлення визначені частинами 3, 4 ст. 35 Закону та Порядком № 350. Відповідно до ч. 10 ст. 113 Закону копія постанови ДВК невідкладно видається чи надсилається суб'єкту звернення зі скаргою, суб'єкту оскарження, заінтересованим особам, іншому суб'єкту, про якого йдеться у рішенні.

Постанова виборчої комісії, прийнята в межах її повноважень, є обов'язковою для виконання усіма суб'єктами виборчого процесу, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, посадовими і службовими особами цих органів, підприємствами, закладами, установами, організаціями та їх посадовими особами, засобами масової інформації, їх власниками, посадовими особами та творчими працівниками, об'єднаннями громадян (п. 10.15 Порядку № 350).

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН
основних організаційних заходів з підготовки і проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року
(Витяг)

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
132.	Прийняття рішення про реєстрацію або про відмову в реєстрації офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій (частина друга статті 79)	Не пізніше як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Центральна виборча комісія
133.	Внесення до відповідної окружної виборчої комісії подання про реєстрацію офіційного спостерігача від партії, кандидата у депутати, громадської організації (частина сьома статті 78)	Не пізніше як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Уповноважена особа партії у відповідному одномандатному або загальнодержавному окрузі; кандидат у депутати в одномандатному окрузі; керівник відповідної громадської організації
134.	Реєстрація офіційних спостерігачів у відповідному одномандатному окрузі та видача їм посвідчення (частина восьма статті 78)	Не пізніше наступного дня після внесення подання		Окружна виборча комісія
135.	Подання до органу ведення Державного реєстру виборців за місцезнаходженням відповідної виборчої дільниці або за своєю виборчою адресою заяви про тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси відповідно до частини третьої статті 7 Закону України «Про Державний реєстр виборців» (частина третя статті 41)	Не пізніше як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Виборці, члени окружних та дільничних виборчих комісій
136.	Подання до дільничної виборчої комісії звичайної виборчої дільниці або безпосередньо до органу ведення Державного реєстру виборців заяви про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися (частина п'ята статті 40)	Не пізніше як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Виборець

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
137.	Розгляд заяви виборця про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність самостійно пересуватися (частина п'ята статті 40)	Протягом одного дня		Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці
138.	Направлення до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців рішення виборчої комісії разом із заявою виборця про уточнення попереднього списку виборців та доданими до неї документами (частина шоста статті 40)	Невідкладно після прийняття рішення		Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці
139.	Видача виборцю копії рішення про передачу його заяви про уточнення попереднього списку виборців до органу ведення Державного реєстру виборців (частина шоста статті 40)	Не пізніше наступного дня після дня прийняття відповідного рішення		Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці
140.	Подання рішення суду про внесення змін до попереднього списку виборців до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців або до відповідної дільничної виборчої комісії для негайного направлення до такого органу (частина одинадцята статті 40)	Не пізніше як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Виборець
141.	Звернення з мотивованою заявою про тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси до органу ведення Державного реєстру виборців за своєю виборчою адресою або до органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України (частина третя статті 44)	Не пізніше як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Виборець, який проживає чи перебуває в Україні, та перебуватиме в день голосування за її межами
142.	Подання до дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці заяви щодо неправильностей у попередньому списку виборців на закордонній виборчій дільниці (частина сьома статті 44)	Не пізніше як за п'ять днів до дня голосування	До 22 жовтня включно	Виборець особисто

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
143.	Передача заяви виборця щодо неправильностей у попередньому списку виборців на закордонній виборчій дільниці через відповідну закордонну дипломатичну установу України органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України (частина восьма статті 44)	Невідкладно		Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці
144.	Подання до відповідної дільничної виборчої комісії рішення суду про внесення змін до попереднього списку виборців (частина одинадцята статті 40)	Не пізніше як за п'ять днів до дня голосування	3 23 жовтня	Виборець
145.	Подання до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці заяви про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися (частина десята – дванадцята статті 43)	Не пізніше як за три дні до дня голосування	До 24 жовтня включно	Виборець особисто
146.	Розгляд заяви виборця до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність самостійно пересуватися (частина дванадцята статті 43)	Невідкладно		Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці
147.	Видача виборцю копії рішення дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці про внесення змін до списку виборців або про відмову в задоволенні заяви (частина дванадцята статті 43)	У день прийняття рішення		Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
148.	Надання дозволу на виготовлення виборчих бюлетенів безпосередньо дільничною виборчою комісією спеціальної виборчої дільниці, утвореної на судні, що перебуває в день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, на підставі подання відповідної окружної виборчої комісії (частина шоста статті 81)	Не пізніше як за три дні до дня голосування	До 24 жовтня включно	Центральна виборча комісія
149.	Передача одного примірника уточненого списку виборців на паперовому носії дільничній виборчій комісії звичайної виборчої дільниці (частина шоста статті 41)	Не пізніше як за два дні до дня голосування	До 25 жовтня включно	Орган ведення Державного реєстру виборців
150.	Передача одного примірника уточненого списку виборців дільничній виборчій комісії закордонної виборчої дільниці (абзац другий частини дев'ятої статті 44)	Не пізніше як за два дні до дня голосування	До 25 жовтня включно	Орган ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України
151.	Передача уточненого списку виборців дільничній виборчій комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореній в установі виконання покарань, слідчому ізоляторі (частина шоста статті 41, частина третя статті 43)	Не пізніше як за два дні до дня голосування	До 25 жовтня включно	Орган ведення Державного реєстру виборців
152.	Повідомлення відповідної дільничної виборчої комісії про включення виборця до списку виборців на іншій виборчій дільниці (частина п'ята статті 42)	Невідкладно після виявлення кратного включення виборця до уточненого списку виборців		Орган ведення Державного реєстру виборців
153.	Передача виборчих бюлетенів дільничним виборчим комісіям відповідного округу (частина третя статті 82)	Не раніше як за три дні до дня голосування, але не пізніше як за 24 години до дня голосування	3 25 жовтня до 26 жовтня включно	Окружна виборча комісія
154.	Передача дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць виборчих бюлетенів (частина шоста статті 82)	Не раніше як за три дні до дня голосування	Не раніше 25 жовтня	Центральна виборча комісія через Міністерство закордонних справ України

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
155.	Подання виборцем до дільничної виборчої комісії поштою або через інших осіб власноручно написаної заяви з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування разом з довідкою медичної установи про стан здоров'я виборця (частина п'ята статті 86)	Не пізніше 20 години останньої п'ятниці перед днем голосування	Не пізніше 20 години 26 жовтня	Виборець, який тимчасово не здатний пересуватися самостійно
156.	Оприлюднення на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії зведеної інформації про кількість виборчих бюлетенів для голосування у загальнодержавному окрузі та для голосування в одномандатному окрузі, виготовлених для кожного виборчого округу (частина п'ята статті 81)	Не пізніш як за один день до дня голосування	До 26 жовтня включно	Центральна виборча комісія
157.	Закінчення передвиборної агітації (частина друга статті 70)	О 24 годині останньої п'ятниці перед днем голосування	О 24 годині 26 жовтня	Партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, кандидати у депутати
158.	Зняття передвиборних агітаційних матеріалів (частина двадцять третя статті 74)	З 24 години останньої п'ятниці перед днем голосування	З 24 години 26 жовтня	Відповідні служби місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування
159.	Повідомлення виборцем відповідної дільничної виборчої комісії письмово або особисто про бажання проголосувати у приміщенні для голосування (пункт 1 частини третьої статті 86)	До 12 години останньої суботи перед днем голосування	До 12 години 27 жовтня	Виборець, щодо якого у списку виборців зазначена відмітка про постійну нездатність самостійно пересуватися
160.	Припинення витрачання коштів з поточних рахунків виборчого фонду (частина дев'ята статті 48)	О 18 годині останнього дня перед днем голосування	О 18 годині 27 жовтня	Розпорядники виборчого фонду, установа банку
161.	Виготовлення витягу зі списку виборців для організації голосування виборців, не здатних пересуватися самостійно, за їх місцем перебування (частина друга статті 86)	В останній день перед днем голосування	27 жовтня	Дільнична виборча комісія

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
Проведення голосування – з 8 до 20 години 28 жовтня 2012 року (частина перша статті 85)				
162.	Передача до Центральної виборчої комісії через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему відомостей по відповідному одномандатному округу про кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях, на момент початку голосування та кількість виборців у витягах зі списків виборців для голосування за місцем перебування (частина десята статті 84)	Не пізніше десяти години дня голосування	Не пізніше 10 години 28 жовтня	Окружна виборча комісія
163.	Оприлюднення на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії відомостей про кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях, на момент початку голосування та кількість виборців у витягах зі списків виборців для голосування за місцем перебування (частина десята статті 84)	Невідкладно після отримання зазначених відомостей від окружної виборчої комісії		Центральна виборча комісія
164.	Передача до окружної виборчої комісії попередніх відомостей про кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці на момент закінчення голосування, та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці на момент закінчення голосування (частина тринадцята – п'ятнадцята статті 85)	Невідкладно після закінчення голосування		Дільнична виборча комісія
165.	Передача до Центральної виборчої комісії через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему попередніх відомостей про кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях на момент закінчення голосування, та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчих дільницях на момент закінчення голосування (частина шістнадцята статті 85, частина друга статті 94)	Не пізніше 24 години дня голосування	Не пізніше 24 години 28 жовтня	Окружна виборча комісія

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
166.	Оприлюднення на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії відомостей, зазначених у частині тринадцятій статті 85 Закону, щодо всіх дільниць <i>(частина сімнадцята статті 85, частина друга статті 94)</i>	Невідкладно		Центральна виборча комісія
167.	Транспортування до окружної виборчої комісії протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці <i>(частина дванадцята статті 91, частина перша статті 93)</i>	Невідкладно після закінчення засідання дільничної виборчої комісії		Голова, заступник голови дільничної виборчої комісії та два члени цієї виборчої комісії – представники двох інших партій, кандидатів у депутати, які набрали найбільшу кількість голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі
168.	Транспортування до Центральної виборчої комісії протоколів окружної виборчої комісії про підсумки голосування у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі <i>(частини восьма, дев'ята статті 95, частини восьма, дев'ята статті 96)</i>	Невідкладно після закінчення засідання окружної виборчої комісії		Голова, заступник голови окружної виборчої комісії та два члени цієї виборчої комісії – представники двох інших суб'єктів подання, які набрали найбільшу кількість голосів у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу
169.	Перерахування коштів, не використаних партією, на накопичувальний рахунок відповідного виборчого фонду <i>(частина десята статті 50)</i>	Не пізніше як на п'ятий день після дня голосування	До 2 листопада включно	Установа банку, в якій відкрито поточний рахунок виборчого фонду

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
170.	Подання розпоряднику накопичувального рахунку виборчого фонду партії фінансового звіту про використання коштів відповідного поточного рахунку виборчого фонду (абзац другий частини п'ятої статті 49)	Не пізніше як на сьомий день після дня голосування	До 4 листопада включно	Розпорядник поточного рахунку виборчого фонду партії
171.	Подання до Центральної виборчої комісії фінансового звіту про надходження та використання коштів виборчого фонду (абзац другий частини шостої статті 49)	Не пізніше як на десятий день після дня голосування	До 7 листопада включно	Розпорядник поточного рахунку виборчого фонду кандидата у депутати в одномандатному окрузі
172.	Встановлення результатів виборів депутатів у загальнодержавному окрузі (частина перша статті 98)	Не пізніше як на п'ятнадцятий день 3 дня голосування	До 12 листопада включно	Центральна виборча комісія
173.	Встановлення результатів виборів депутатів у відповідних одномандатних виборчих округах (частина перша статті 99)	Не пізніше як на п'ятнадцятий день 3 дня голосування	До 12 листопада включно	Центральна виборча комісія
174.	Подання до Центральної виборчої комісії фінансового звіту про надходження та використання коштів виборчого фонду партії (частина шоста статті 49)	Не пізніше як на п'ятнадцятий день після дня голосування	До 12 листопада включно	Розпорядник коштів накопичувального рахунку виборчого фонду партії
175.	Офіційне оприлюднення результатів виборів депутатів у газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» (частина перша статті 100)	Не пізніше як на п'ятий день 3 дня встановлення результатів виборів	До 12 листопада включно	Центральна виборча комісія
176.	Передача до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців відомостей про виборців, включених до уточненого списку виборців, чи виключених з нього, а також про виборців, стосовно яких до уточненого списку виборців були внесені зміни (частина дев'ята статті 88)	Не пізніше як на третій день 3 дня оприлюднення результатів виборів		Дільнична виборча комісія
177.	Перерахування до Державного бюджету України коштів виборчого фонду, не використаних кандидатом у депутати в одномандатному окрузі (частина тринадцята статті 50)	У триденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів депутата в одномандатному окрузі		Установа банку

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
178.	Звернення до державного реєстратора із письмовим повідомленням про дату припинення окружної виборчої комісії (частина шоста статті 38)	Не пізніше як через п'ять днів з дня офіційного оприлюднення результатів виборів		Голова окружної виборчої комісії, в разі його відсутності – заступник голови особисто
179.	Припинення повноважень дільничної виборчої комісії (частина третя статті 32)	Через п'ять днів після дня офіційного оприлюднення результатів виборів		
180.	Повернення на рахунок партії грошової застави, внесеної партією, яка висунула виборчий список кандидатів у депутати у загальнодержавному окрузі, у разі, якщо за підсумками виборів партія отримала право на участь у розподілі депутатських мандатів (частина четверта статті 56)	У восьмиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів		Центральна виборча комісія
181.	Повернення на рахунок партії грошової застави, внесеної партією, яка висунула кандидата в депутати в одномандатному окрузі, у разі, якщо за підсумками виборів кандидат визнаний обраним в одномандатному окрузі (частина п'ята статті 56)	У восьмиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів		Центральна виборча комісія
182.	Повернення на рахунок, вказаний у заяві, поданій до Центральної виборчої комісії обраним народним депутатом, грошової застави, внесеної кандидатом у депутати, який балотувався в одномандатному окрузі в порядку самовисування, у разі, якщо за підсумками виборів кандидат визнаний обраним в одномандатному окрузі (частина шоста статті 56)	У восьмиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів		Центральна виборча комісія
183.	Повернення на рахунок Центральної виборчої комісії невикористаних на підготовку і проведення виборів коштів Державного бюджету України (частина восьма статті 46)	Не пізніше як у десятиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів		Окружна виборча комісія

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
184.	Інформування Центральної виборчої комісії про повернення на її рахунок окружною виборчою комісією невикористаних на підготовку і проведення виборів коштів Державного бюджету України (частина восьма статті 46)	У триденний строк від дня надходження невикористаних на підготовку та проведення виборів коштів Державного бюджету України		Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів
185.	Перерахування коштів виборчого фонду партії, не використаних партією, за рішенням керівного органу партії, прийнятим у десятиденний строк після офіційного оприлюднення результатів виборів з накопичувального рахунку виборчого фонду партії на поточний банківський рахунок партії (частина одинадцята статті 50)	У п'ятиденний строк з дня надходження до установи банку відповідного рішення партії		Установа банку
186.	Перерахування до Державного бюджету України невикористаних коштів виборчого фонду партії, у разі неприйняття рішення керівним органом партії в десятиденний строк після офіційного оприлюднення результатів виборів (частина одинадцята статті 50)	На п'ятнадцятий день з дня офіційного оприлюднення результатів виборів		Установа банку
187.	Проведення перевірки діяльності окружних виборчих комісій та складання відповідних актів (частина дев'ята статті 38)	Не пізніше п'ятнадцяти днів з дня офіційного оприлюднення результатів виборів		Фінансово-контролюючі органи
188.	Складання та подання до Центральної виборчої комісії фінансового звіту про надходження та використання коштів Державного бюджету України на підготовку і проведення виборів (частина дев'ята статті 46)	У п'ятнадцятиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів		Окружна виборча комісія

№ з/п	Заходи, визначені Законом України «Про вибори народних депутатів України»	Строк виконання заходу	Календарна дата	Суб'єкти виконання заходу
189.	Припинення повноважень окружної виборчої комісії (частина третя статті 31)	Через п'ятнадцять днів після дня офіційного оприлюднення результатів виборів		
Завершення виборчого процесу – через п'ятнадцять днів після дня офіційного оприлюднення результатів виборів (частина сьома статті 11)				
190.	Подання до Центральної виборчої комісії документа про звільнення з роботи (посади), не сумісної з депутатським мандатом, та (або) копії зареєстрованої заяви про припинення дії іншого представницького мандата, поданої до відповідної ради (частина перша статті 101)	Не пізніше як на двадцятий день з дня офіційного оприлюднення результатів виборів		Особа, обрана депутатом
191.	Видача особі, зареєстрованій народним депутатом України, тимчасового посвідчення народного депутата України (частина шоста статті 101)	Не пізніше як на сьомий день з дня реєстрації особи народним депутатом України		Центральна виборча комісія
192.	Видача народному депутату України посвідчення народного депутата України та нагрудного знака (частина перша статті 102)	Не пізніше як на сьомий день після складення народним депутатом України присяги		Центральна виборча комісія
193.	Подання державному реєстратору за місцем розташування комісії заповненої реєстраційної картки встановленого зразка, довідки архівної установи про прийняття документів, які відповідно до закону підлягають довгостроковому зберіганню, а також акта спільної перевірки фінансово-контролюючими органами для проведення припинення державної реєстрації окружної виборчої комісії як юридичної особи (частина дев'ята статті 38)	Після закінчення процедури припинення державної реєстрації комісії, але не раніше тридцяти днів з дня офіційного оприлюднення результатів виборів		Голова комісії, в разі його відсутності – заступник голови особисто